

ESPOON POHJOIS- JA KESKIOSIEN YLEISKAAVA

LUONTOSELVITYS 2016 MYNTTILÄ-JÄRVIKYLÄ ALUEELLA

ESPOON POHJOIS- JA KESKIOSIEN YLEISKAAVA

ESIPUHE

Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaluonnos on valmistunut esiteltäväksi osallisille. Kaavakartan, kaavamerkintöjen ja -määräysten sekä selostuksen lisäksi valmisteluvaiheessa laaditaan erilaisia kaupunkirakenteen, ympäristön ja liikenteen selvityksiä. Näiden selvitysten, analyysien sekä vaikutusten arvioinnin on tarkoitus tukea ja havainnollistaa kaavan ratkaisua. Tieto on tarkoitettu kaikille osallisille, päätöksentekijöille ja suunnittelijoille.

Tässä luontoselvityksessä on inventoitu keskeiset luontokohteet ja lajiesiintymät Mynttilän – Järvikylän alueella. Työ on tehty asiantuntija-arviona ja siinä on myös esitetty suosituksia maankäytön suunnittelulle luontoarvojen säilyttämiseksi. Tällä yleiskaavatasoisella perusselvityksellä on täydennetty aiemmin tehtyjä luontoselvityksiä alueella.

Tämä selvitys on yksi monista pohjois- ja keskiosien yleiskaava-alueelta valmistuneista luontoselvityksistä. Luontoselvitykset toimivat yleiskaavasunnittelun ja vaikutusten arvioinnin lähtötietoina. Ne tuottavat tietoa paikallisista erityispiirteistä ja mahdollistavat viherrakenteen keskeisten arvojen turvaamisen tiivistyvässä kaupunkirakenteessa.

Toivon teille kiinnostavia lukuhetkiä tämän selvityksen parissa!

Essi Leino
yleiskaavapäällikkö

ESPOON POHJOIS- JA KESKIOSIEN YLEISKAAVAN LUONTOSELVITYS 2016

Pekka Routasuo, Esa Lammi, Nina Hagner-Wahlsten ja Marko Vauhkonen

25.11.2016

ESPOON POHJOIS- JA KESKIOSIEN YLEISKAAVAN LUONTOSELVITYS 2016

Sisällys

1 Johdanto	4
2 Lähtötiedot ja menetelmät	4
2.1 Lähtötiedot	4
2.2 Menetelmät	6
2.3 Luontokohteiden luokittelu	10
3 Selvitysalueiden luonnonolot	11
3.1 Järvikylä	11
3.1.1 Kasvillisuus ja luontotyytit	12
3.1.2 Liito-orava	15
3.1.3 Linnusto	16
3.1.4 Lepakot	18
3.1.5 Viitasammakko	20
3.1.6 Sudenkorennot	20
3.2 Mynttilä–Forsbacka	21
3.2.1 Kasvillisuus ja luontotyytit	21
3.2.2 Liito-orava	28
3.2.3 Linnusto	29
3.2.4 Lepakot	31
3.2.5 Viitasammakko	34
3.2.6 Sudenkorennot	34
4 Arvokkaat luontokohteet ja lajiesiintymät	35
4.1 Luonnonsuojelulain mukaiset kohteet	35
4.2 Muiden lakien ja inventointien mukaiset luontokohteet	35
4.2.1 Metsälain mukaiset kohteet	35
4.2.2 Vesilain mukaiset kohteet	45
4.3 Muut luonnoltaan arvokkaat alueet	48
4.3.1 METSO-ohjelman kriteerit täyttävät kohteet	48
4.3.2 Uhanalaiset luontotyytit	49
4.3.3 Muut luontokohteet	55
4.4 Merkittävät lajiesiintymät	57
4.4.1 Luontodirektiivin liitteen IV(A) lajit	57
4.4.2 Erityisesti suojeltavat ja uhanalaiset lajit	64
4.4.3 Muut huomionarvoiset lajit	65
5 Suositukset ja lisäselvitystarpeet	67
5.1 Suositukset	67
5.2 Lisäselvitystarpeet	68
6 Lähteet ja kirjallisuus	69

Liite 1. Luettelo selvitysalueiden luontokohteista.

Liite 2. Arvokkaiden luontokohteiden sijainti ja rajaukset Järvikylän alueella.

Liite 3. Arvokkaiden luontokohteiden sijainti ja rajaukset Mynttilän–Forsbackan alueella.

Liite 4. Luontokohteiden arvoluokat POKE:n selvitysalueilla.

Liite 5. Liito-orava- ja lepakkoalueiden arvoluokat POKE:n selvitysalueilla.

Kansi: Näkymä Svartbäckträsketin eteläpuoliselta kalliolta.

Ilmakuvat ja pohjakartat © Maanmittauslaitos ja Espoon kaupunki

Valokuvat © Esa Lammi (s. 35), Pekka Routasuo (muut kuvat).

1 JOHDANTO

Espoon kaupunki on valmistelemassa pohjois- ja keskiosien yleiskaavan (POKE) luonnosta. Kaava-alue kattaa yli kolmanneksen Espoon maapinta-alasta. Maan käyttöä on tarpeen tiivistää Mynttilän–Forsbacka-alueella, jos Länsirata toteutuu. Myös Ämmäsuon–Kulmakorven alueen ja Turunväylän ympäristön kehittämistä on esitetty POKE:n visiossa. Näiden suunnitelmien vuoksi on tarpeen täydentää alueella tehtyjä luontoselvityksiä.

Yleiskaavan luontoselvitysalue koostuu kahdesta osasta, Järvikylän alueesta ja Mynttilän–Forsbackan alueesta, joiden luonnonoloja ei aiemmin ole kattavasti selvitetty. Alueiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 770 ha. Espoon kaupunki tilasi POKE:n valmistelussa tarvittavan luontoselvityksen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Toimeksiantoon kuuluivat keväällä tehdyt liito-orava- ja viitasammakkoinventoinnit ja lintulaskennat sekä kesällä tehdyt arvokkaiden kasvillisuus- ja luontotyyppikohteiden inventoinnit ja sudenkorento- ja lepakkoselvitykset.

Selvitykset on suunniteltu ja toteutettu niin, että tulosten perusteella voidaan arvioida yleiskaavan luontovaikutuksia. Selvitysalue on laaja ja siitä on metsää noin 550 ha. Alueen laajuuden vuoksi selvityksen maastotyöt on kohdistettu niihin alueen osiin, joissa arvokkaiden luontokohteiden tai lajiesiintymien olemassaolo on työtä varten kootun lähtöaineiston perusteella mahdollista tai todennäköistä.

Selvityksen maastotöistä ja raportoinnista on vastannut työryhmä, johon kuuluvat biologit LuK Pekka Routasuo, FM Esa Lammi ja FM Marko Vauhkonen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:stä. Lepakkoselvityksen teki biologi, FM Nina Hagner-Wahlsten tmi BatHousesta.

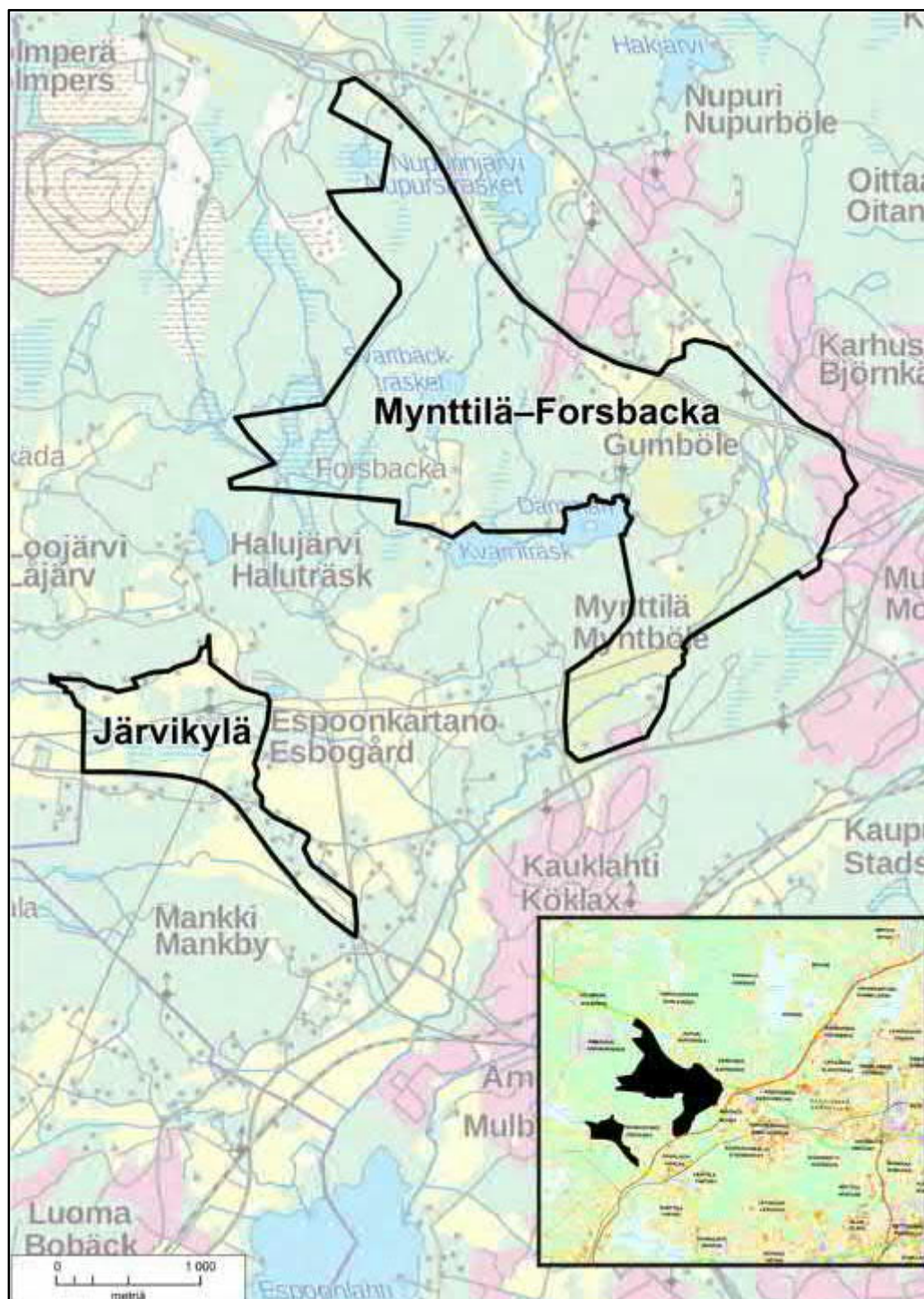
2 LÄHTÖTIEDOT JA MENETELMÄT

2.1 Lähtötiedot

Selvityksen kohdealueilta (kuva 1) ei ole aiemmin tehty kattavaa luontoselvitystä. Alueiden ympäristössä on tehty joitain luontoselvityksiä, jotka ovat ulottuneet Mynttilän–Forsbackan alueelle. Näihin kuuluvat Karhuniitynmäen luontoselvitys (Ympäristötutkimus Yrjölä 2014) ja Svartbäckträsketin niittyalueen kirjoverkko-perhosselvitys (Kullberg 2015). Espoonkartanon alueelta on tehty useita luontoselvityksiä, mutta ne eivät ulotu tämän selvityksen kohdealueille.

Liito-oravan esiintymistä alueella on tutkittu keväällä 2014 osana koko Espoon kattanutta liito-oravainventointia (Luontotieto Keiron 2014). Espoon uhanalaiset ja silmälläpidettävät eläimet ja kasvit -julkaisussa (Korri 2011) on joitain tietoja selvitysalueelta. Myös Espoon perinneympäristöselvityksessä (Raatikainen & Vaitinen 2003, Lampinen & Annala 2013) ja Janatuisen (2009a, b) virtavesiselvityksessä on rajattu joitakin alueella olevia arvokkaita kohteita. Espoon arvokkaat luontokohteet julkaisussa (Lammi & Routasuo 2013) mainitaan Mynttilän–Forsbackan alueelta useita paikallisesti arvokkaita luontokohteita, jotka ovat pääosin puronvarsimetsiä.

Tietoja uhanalaisista lajeista ja arvokkaista luontokohteista on saatu tämän selvityksen käyttöön myös kaupungin ympäristökeskuksesta, Uudenmaan ELY-keskuksesta (liito-oravahavainnot ja rajauspäätökset) sekä Suomen ympäristökeskuksesta (Eliölajit-tietojärjestelmän uhanalaistiedot).

Kuva 1. Selvitysalueiden rajausta ja sijainti.

2.2 Menetelmät

Työn tarkoituksena oli saada mahdollisimman kattava ja ajan tasalla oleva kuva selvitysalueiden luonnonoloista. Maastotyöt tehtiin osayleiskaavatarkkuudella ja painotettiin niihin lajeihin ja luontotyypeihin, joiden säilyttämiseen on lainsäädännön tuomat velvoitteet tai joiden huomioon ottaminen kaavasuunnittelussa on maankäyttö- ja rakennuslain suositusten mukaista. Maastoinventoinneissa tarkistettiin liito-oravan ja viitasammakon esiintyminen koko alueelta. Lisäksi etsittiin muita luonnoltaan arvokkaita kohteita.

Maastotöiden toteutus oli selvityskohteilla erilainen. Järvikylän alue on pieni (110 ha), ja huomattava osa siitä on peltoa ja pihamaita. Kaikki alueen rakentamattomana säilyneet kohteet voitiin tarkistaa maastossa. Suuremman Mynttilän–Forsbackan alueen (657 ha) maastotöiden toteuttaminen suunniteltiin hyödyntäen kartta- ja ilmakuvatarkastelua, aiempia luontotietoja ja muuta lähtöaineistoa (mm. metsämaskiaineisto). Maastotyöt kohdennettiin alueille, joilla esiselvitystietojen perusteella saattoi olla arvokkaita luontokohteita tai lajiesiintymiä (mm. ranat, pienvedet, suot, kalliot, puustoltaan varttuneet tai iäkkäät kangasmetsät ja lehdot).

Liito-orava

Liito-oravaselvitys tehtiin *Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa* -julkaisun (Sierla ym. 2004) ohjeiden mukaisesti. Työssä tutkittiin kaikki liito-oravan elinympäristöksi sopivat metsiköt. Kohteiden valinnassa käytettiin apuna ilmakuvatulkintaa ja Espoon liito-oravien kokonaisselvityksen (ELKS) aineistoja (Espoon ympäristökeskus, maaliskuu 2016).

Liito-oravan jätöksiä etsittiin liito-oravalle sopivien pesä-, suoja- ja ruokailupuiden tyviltä. Näitä ovat mm. kolopuut ja kookkaat kuuset sekä lehtipuut, etenkin haavat ja lepät. Jätöslöydöt paikannettiin GPS-laitteella. Liito-oravan asuttamat metsiköt (tai elinpiirien ydinalueet) rajattiin kartalle jätöshavaintojen sekä puuston koostumuksen ja rakenteen perusteella. Lisäksi tarkasteltiin liito-oravan käyttämiä tai lajille mahdollisia puustoisia kulkuyhteyksiä ympäröiville metsäalueille tai lähiympäristön muille liito-oravareviireille.

Maastossa tarkistettiin myös kaikki aiemmin tiedossa olleet liito-oravan elinympäristöt. Aiemmin tehtyihin rajauksiin (esim. ELKS) tehtiin tarvittaessa muutoksia ja tarkennuksia. Liito-oravaselvityksen maastotyöt tehtiin 7.5.–8.5. ja 11.5.–12.5.2016. Myöhemmin toukokuussa tehdyn ensimmäisen lintulaskennan yhteydessä saatiin lisätietoja liito-oravista. Selvityksestä vastasivat Pekka Routasuo ja Marko Vauhkonen.

Liito-oravaselvityksessä käytettyjen termien selitykset:

- Papanapuu (liito-oravan käyttämä puu) = puu, jonka alta on löytynyt liito-oravan ulostepapanoita.
- Pesäpuu = papanalöytöjen avulla liito-oravan käyttämäksi varmistunut puu, jossa on liito-oravan pesäpaikaksi sopiva kolo tai risupesä.

- Kolopuu = puu, jossa on liito-oravan pesäpaikaksi soveltuva kolo.
- Liito-oravan elinpiirin ydinalue = papanapuiden ja todettujen tai mahdollisten pesäpuiden lähiympäristö. Ydinalueiden rajauksissa ei ole käytetty samoja osin pinta-alaan perustuvia kriteerejä kuin Espoon taajama-alueilla.
- Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka = pesäpuu suojaapuustoineen.
- Liito-oravan elinalue = metsäalue, josta on löytynyt liito-oravan jätöksiä.
- Liito-oravalle soveltuva metsä = metsä, jossa on liito-oravalle sopivaa puustoa (mm. kookkaita kuusia ja haapoja), mutta josta ei ole löytynyt liito-oravan jätöksiä.

Liito-oravan elinalueiksi on tulkittu myös vuonna 2014 asuttuna olleet metsiköt.

Viitasammakko

Viitasammakon esiintyminen inventoitiin sille sopivilla kohteilla (Svartbäckträsket, Dämmanin pohjoispuoleiset lammet sekä golfkentän lampareet) lajin soidin- ja kutuaikaan. Viitasammakkoselvitys tehtiin *Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa* -oppaan (Sierla ym. 2004) ohjeiden mukaisesti kuulostelemalla kutupaikoilla äänteleviä koiraita. Viitasammakoiden soidinääntelyä kuunneltiin samakoita häiritsemättä lähellä vesistöjen rantaa. Inventointi aloitettiin illan hämytyessä ja sitä jatkettiin yöhön saakka. Selvitys tehtiin hyvässä säässä, eli lämpimänä ja tyynenä iltana/yönä, jota edelsi aurinkoinen ja lämmin päivä. Soidintavat koirat paikallistettiin ja merkittiin karttapohjalle. Ääntelevien koiraiden määrä arvioitiin. Inventointi tehtiin 4.5.2016 ja siitä vastasi Pekka Routasuo.

Pesimälinnusto

Molemmilla alueilla tehdyn yleispiirteisen pesimälinnustoseselvityksen tavoitteena oli selvittää ns. huomionarvoisten lajien (ks. jäljempänä) ja pesivälle linnustolle tärkeiden kohteiden esiintyminen. Laskennoissa ei pyritty selvittämään yleisten lintujen parimääriä tai reviirien sijaintia. Laskentamenetelmänä käytettiin lintujen reviiirikäyttäytymiseen perustuvaa kartoituslaskentaa (Eläinmuseon seurantaohjeet; Koskimies & Väisänen 1988), jossa alueilta inventoitaviksi valitut osat kierrettiin huolellisesti läpi ja havaitut huomionarvoiset linnut merkittiin karttapohjalle. Laskennat tehtiin varhain aamulla ja aamupäivällä, jolloin pesimäpaikoillaan oleskelevat linnut olivat parhaiten havaittavissa (laulu yms.). Jälkimmäinen laskenta aloitettiin selvitysalueen pohjoisimmassa osassa jo puolen yön jälkeen yöllä ääntelevien kehrääjien tavoittamiseksi.

Lintulaskenta toistettiin kummallakin selvitysalueella kaksi kertaa, mikä on tarpeen eri aikaan saapuvien muuttolintujen ja eri aikaan pesivien lajien havaitsemisen kannalta. Laskentakierrokset ajoittuvat kevään edistymisen mukaan seuraavasti: Mynttilä–Forsbacka 1. kierros 17.–18.5.2016 ja 2. kierros 21.–24.6.2016, Järvikylä 1. kierros 16.5.2016 ja 2. kierros 21.6.2016. Varhain pesivää lajistoa (esim. tikat, kanalinnut, osa petolinnuista) ei voitu havainnoida kattavasti toimeksiannon varmistumisen myöhäisen ajankohdan vuoksi (ko. lajit olisivat edellyttäneet maastokäyntiä aiemmin huhtikuussa).

Laskennoissa kiinnitettiin erityistä huomiota seuraaviin huomionarvoisiin lintulajeihin:

- tikat lukuun ottamatta yleistä käpytikkaa
- petolinnut
- lintudirektiivin liitteen I lajit
- erityisesti suojeltavat ja muut uhanalaiset lajit
- silmälläpidettävät lajit
- alueellisesti uhanalaiset lajit
- Suomen erityisvastuulajit
- merkittävien elinympäristöjen, esim. lehtojen ja vanhojen metsien, ilmentäjälajit.

Laskennoissa merkittiin muistiin ja kartalle kaikki huomionarvoiset lintulajit käyttämällä Helsingin yliopiston eläinmuseon ohjeiden mukaisia merkintätapoja. Tulokset tulkittiin ns. maksimiperiaatteen mukaisesti, jolloin reviiriksi tulkittiin yksikin pesintää ilmaiseva havainto (pää)muuttokauden jälkeen lajille sopivassa ympäristössä. Tulosten perusteella arvioitiin ja rajattiin mahdolliset pesimälinnuston kannalta arvokkaat alueet. Lintulaskennoista ja aineisto tulkinnasta vastasivat Esa Lammi ja Pekka Routasuo.

Lepakot

Lepakkoselvityksen tavoitteena oli selvittää suunnittelualueen lepakkolajistoa ja eri lajien runsautta ja paikallistaa lepakoille tärkeät saalistusalueet sekä niille johtavat mahdolliset kulkureitit. Lepakkoselvityksestä vastasi Environ alikonsulttina Nina Hagner-Wahlsten (tmi BatHouse).

Lepakot ovat Suomessa aktiivisia tavallisesti toukokuusta syys-lokakuuhun. Ne käyttävät mm. ruokailuun eri alueita kesän eri vaiheissa, minkä vuoksi lepakkokartoitus tulee toistaa alku-, keski- ja loppukesällä. Selvitysalueella lepakoita kartoitettiin yhteensä kymmenenä yönä kesän aikana (7.6., 9.6., 20.6., 19.7., 20.7., 21.7., 25.7., 22.8., 23.8., 24.8.2016).

Työssä käytettiin reittikartoitusmenetelmää ja maastoon selvityskierroksen ajaksi jätettyjä lepakoiden kaikuluotausääniä automaattisesti tallentavia laitteita. Reittikartoituksessa noudatettiin Suomen lepakotieteilisen yhdistyksen (SLTY 2012) ja Bat Conservation Trustin (Parsons ym. 2007) suosituksia. Kartoitusreitit suunniteltiin kartta-aineiston ja päiväaikaisten maastokäyntien perusteella. Kartoitukset keskitettiin lepakoille parhaiten soveltuville alueille. Kartoitusreitit seurasivat mahdollisuuksien mukaan polkuja ja teitä, mikä helpotti reitin toistettavuutta eri kartoituskerroilla ja vähensi oleellisesti korkean kasvillisuuden seassa kävelemisestä aiheutuvaa, ultraääni-ilmaisimen toimintaa häiritsevää taustamelua.

Kartoitus tapahtui kävelemällä rauhallisesti kartoitusreittiä pitkin ja kuuntelemalla lepakoita kannettavan ultraääni-ilmaisimen eli lepakodektektorin (Pettersson D240x) avulla. Laitteella voidaan havaita korkeataajuiset kaikuluotausäänet, joita lentävät lepakot pitävät koko ajan. Lepakkohavainnot kirjattiin ylös ja paikannettiin. Lajit tunnistettiin ääntelyn perusteella maastossa tai jälkikäteen analysoimalla tallennettuja ääniä tietokoneella äänianalyysiohjelmalla (BatSound® -ohjelmisto).

Lepakot pyrittiin aina myös näkemään lajinmäärityksen varmistamiseksi. Siippojen ääniä nauhoitettiin tarvittaessa digitaalisella tallentimella (Edirol R-09).

Kartoituskierrokset aloitettiin valaistusolojen mukaan noin 45 minuuttia auringonlaskun jälkeen. Vertailukelpoisuuden vuoksi lepakoita kartoitettiin vain hyvällä säällä, eli sateettomina, melko tyyninä ja lämpiminä ($> +10\text{ }^{\circ}\text{C}$) öinä (sade, kova tuuli ja kylmyys vähentävät oleellisesti lepakoiden saalistusaktiivisuutta).

Selvityksessä käytetyt automaattiset passiiviseurantadetektorit (AnaBat SD2, Titley Electronics) tallentavat lepakoiden ultraääniä muistikortille. Laitteita on mahdollista jättää maastoon pitkiksikin ajoiksi. Niillä saatiin havaintoja lepakoiden aktiivisuudesta tietyissä paikoissa täydentämään kartoittajan havainnointia. Detektorit vietiin ennen kartoituskierroksen alkua maastoon ja niiden annettiin olla paikoillaan kartoituskierroksen ajan. Kesän aikana passiiviseurantalaitteita pidettiin 30 eri paikassa.

Passiiviseurantalaite tallentaa jokaisen lepakon ohilennon havaintona. Havaintomäärä ei kerro, kuinka monta lepakkoa alueella saalistaa, sillä yksikin lepakko voi pienellä alueella saalistaessaan tuottaa kymmeniä havaintoja. Havaintojen lukumäärä antaa kuitenkin viitteitä lepakoiden suhteellisesta aktiivisuudesta kyseisellä paikalla, mikä on avuksi määriteltäessä lepakaille tärkeiden alueiden sijaintia.

Selvityksessä todetut lepakoiden käyttämät alueet luokiteltiin ja arvoitettiin Suomen Lepakkotieteellisen yhdistyksen ohjeen mukaisesti (luokat I–III). Lepakkolajia ei aina pystytty määrittämään ääni- ja näköhavaintojen perusteella. Lajipari viikisiippa ja isoviikisiippa ovat erotettavissa ainoastaan anatomisten rakenteiden perusteella, joten nämä lajit käsitellään tässä työssä lajiparina nimellä viikisiipat.

Sudenkorennot

Luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorentojen sekä muiden huomionarvoisten sudenkorentolajien esiintyminen selvitettiin sopivan näköisiltä paikoilta lampien ja virtavesien rannoilta. Korentoja havainnoitiin ja tunnistettiin kiikarin avulla. Veneen tai kanootin käyttö korentoselvityksessä ei ollut tarpeen. Huomionarvoisten lajien havainnot kirjattiin ylös ja paikannettiin. Lajien arvioidut lisääntymis- ja levähdyspaikat tai elinympäristöt rajattiin kartalle.

Ensimmäinen selvityskierros Mynttilän–Forsbackan alueella tehtiin kesäkuun lintulaskentojen yhteydessä 21. ja 24.6 ja toinen 21.7.2016 (Pekka Routasuo). Järviselän sudenkorentoja havainnoitiin 21.6. sekä 19. ja 21.7. (Esa Lammi). Selvityspäivät olivat aurinkoisia ja melko tyyniä ja sudenkorentojen lentely oli aktiivista.

Luonto- ja kasvillisuustyytit, arvokkaat luontokohteet ja lajiesiintymät

Selvitysalueiden luonnonolojen ja kasvillisuuden yleispiirteet inventoitiin heinä–elokuussa osa-aluejakoa käyttäen. Samalla selvitettiin arvokkaiden luontokohteiden esiintyminen. Näitä ovat mm.

- luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset suojellut luontotyytit
- vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset kohteet
- metsälain 10 §:n mukaiset kohteet
- METSO-ohjelman kriteerit tai LAKU-kriteerit täyttävät kohteet

- uhanalaisten tai silmälläpidettävien luontotyyppien esiintymät
- mahdolliset muut arvokkaat luontokohteet.

Luontokohteet rajattiin kartalle ja niistä kirjoitettiin tiivis kuvaus.

Muiden kuin em. lajistosiselvitysten kattamien merkittävien eliölajien (direktiivilajit, erityisesti suojeltavat, valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit, silmälläpidettävät sekä muut vaateliaat tai harvinaiset lajit) esiintymistä havainnoitiin kaikilla maastokäynneillä. Todetut esiintymät paikannettiin ja rajattiin kartalle. Lisäksi maastotöiden yhteydessä arvioitiin, onko selvitysalueella sellaisia kohteita tai elinympäristöjä, jotka todennäköisesti olisivat merkittävien eliölajien kannalta tärkeitä ja joissa olisi tarpeen tehdä täydentäviä lajistosiselvityksiä.

Mynttilän–Forsbackan inventoinnista vastasi Pekka Routasuo. Maastotyöpäivät olivat 21.7., 25.7., 28.7., 11.8. ja 24.8.2016. Järvikylän inventoinnista vastasi Esa Lammi. Maastokäynnit Järvikylään tehtiin 19. ja 21.7.2016.

2.3 Luontokohteiden luokittelu

Arvokkaille luontokohteille (luku 4) annettiin seuraavan jaottelun mukainen arvoluokka:

- Luokka 1: *Luonnontilaisena säilytettävät kohteet*. Kohdetta muuttavaa maankäyttöä ei sallita lainkaan. Tähän luokkaan kuuluvat mm.:
 - Erityisesti suojeltujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat (luonnonsuojelulain mukainen päätös).
 - Luonnonsuojelulain mukaan suojellut luontotyypit.
 - Vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset kohteet.
 - Kohteet, joiden luonnontila, luontotyypit ja lajisto täyttävät samat kriteerit kuin luontotyyppien ja lajien inventointi- ja arviointiohjeissa tai luonnonsuojeluohjelmissa on annettu valtakunnallisesti arvokkaille kohteille.
 - Alueet, joilla on erityistä merkitystä valtakunnallisesti uhanalaisten luontotyyppien tai lajien kannalta.
 - Liito-oravan elinympäristöt (ks. alaluku 4.4.1)
- Luokka 2: *Arvokkaat luontoalueet, joiden säilyttämistä kokonaisuutena suositellaan*. Maankäytössä tulisi huomioida alueen luontoarvon riittävä säilyminen. Tähän luokkaan kuuluvat mm.:
 - Espoon LUMO-kohteet (Lähteenmäki 2010) sekä erityisesti suojeltujen lajien tärkeät kulkuyhteydet tai ruokailualueet.
 - METSO-ohjelman kriteerit (Syrjänen ym. 2016) tai LAKU-kriteerit (Salmi & Aalto 2012) täyttävät kohteet.
 - Uhanalaiset tai silmälläpidettävät luontotyypit (Raunio ym. 2008).
 - Luokan II lepakkoalueet (ks. alaluku 4.4.1).

- Luokka 3: *Luonnon monimuotoisuuden kannalta säilyttämisen arvoiset alueet*-Maankäytössä suositellaan alueiden luonnon säilyttämistä mahdollisuuksien mukaan. Tähän luokkaan kuuluvat mm.
 - Metsälain 10§ mukaiset tärkeät elinympäristöt.
 - Mahdolliset muut arvokkaat luontokohteet.
 - Säilytettäväksi suositeltavat viheryhteydet.
 - Muut eläimistölle tärkeät alueet.
 - Luokan III lepakkoalueet (ks. alaluku 4.4.1).

3 SELVITYSALUEIDEN LUONNONOLOT

3.1 Järvikylä

Järvikylä on maaseutumainen alue, josta huomattava osa on peltoa ja alueen eteläpäähän Järvikyläntien varteen rakentunutta kyläaluetta (kuva 2). Alueen eteläraja noudattaa Lapinkyläntietä, itärajana on Halujärventie ja pohjois- ja länsireuna sijoittuvat vanhojen kyläteiden kohdalle.

Kuva 2. Järvikylän alue ilmakuvapohjalla.

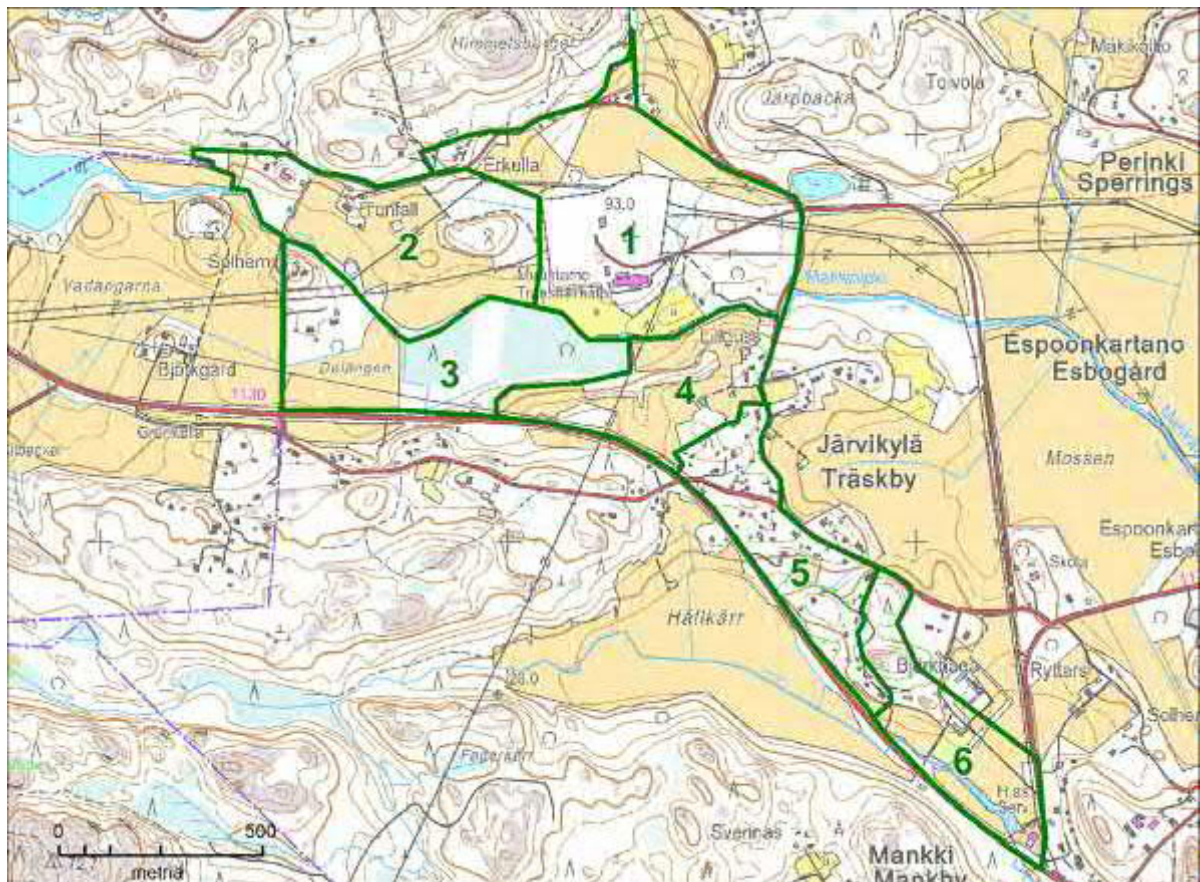
Järvikylän maisemaa hallitsee suuri, peltojen ympäröimä muuntoasema ja sieltä länteen, itään ja etelään lähtevät voimajohdot. Luontaisena maisemaelementtinä on peltoalueen läpi laskeva Mankinjoki, jota reunustaa vaihtelevan levyinen lehtipuumetsä. Selvitysalueen eteläisin pää on hevoslaidunta. Kyläalueen asutus on enimmäkseen vanhaa. Aluetta luonnehtii vanha pihapuusto ja pihojen väliset, puustoltaan vaihtelevat metsälaikut ja pienet, heinittyneet niittykuviot.

3.1.1 Kasvillisuus ja luontotyypit

Järvikylän alue jaettiin luonnonolojen ja maankäytön mukaan kuuteen osa-alueeseen (kuva 3). Seuraavissa alaluvuissa kuvataan kunkin osa-alueen luonnonolojen pääpiirteet.

Osa-alue 1

Selvitysalueen pohjoispäässä oleva muuntoasema on peltojen ja heinittyneiden niittyjen ympäröimä. Muuntoaseman pohjoispuoliset pellot ovat enimmäkseen viljelykäytössä. Muuntoaseman ja jokivarren välinen peltoalue on hylätty. Sitä on vielä joitakin vuosia sitten käytetty laitumena, mutta nykyisin se on korkeakasuista ruoho- ja heinäniittyä. Runsaita kasvilajeja ovat mm. nurmipuntarpää, nurmilauha, nokkonen, karhunputki, siankärsämö, pelto-ohdake ja peltokorte. Joki-
varren lähellä niitty on kosteapohjaisempaa. Kasvilajistossa vallitsevat mesiangervo, rohtovirmajuuri, lehtopalsami ja ruokohelpi.

Kuva 3. Järvikylän luonnonolojen yleiskuvauksessa käytetty osa-aluejako.

Jokiuoma on muuntoaseman eteläpuolella 5–6 metrin levyinen ja runsaskasvinen. Uomassa kasvaa mm. ojalpapakkoa, pystykeiholehteä ja isoulpukkaa. Rantakasveista runsain on keltakurjenmiekka.

Muuntoaseman itäpuolella on metsittyvä niittyalue, jota on voimajohtojen kohdalla pidetty avoimena. Johtoaukeiden välissä kasvaa kymmenmetristä lehtipuustoa ja istutettuja mäntyjä. Johtoaukeiden kasvilajistoon kuuluvat mm. metsäapila, pelto-ohdake, karhunputki, niittynätkelmä, hiirenvirna, juolavehnä ja nurmipuntarpää. Uhanalaista keltamataraa kasvaa eri puolilla aluetta. Runsaita kasvustoja on myös teiden pientareilla (ks. luku 4.4.). Muuntoasemalle vievän tien varressa on rauhoitetun valkolehdokin kasvupaikka (luku 4.4.).

Voimajohtojen ja jokivarren välisen pienen metsäalueen länsipäässä on niitylle istutettua männikköä. Muu metsäalue on entistä maa-aineksenottoaluetta. Paikalla kasvaa runsaan 20 metrin korkuista koivikkoa, jossa on sekapuuna harmaaleppää, haapaa ja muutama mänty. Aluskasvillisuudessa on mm. lehtotesmaa, metsäalvejuurta, kyläkellukkaa, nokkosta, rönsyleinikkiä, keltamoa ja jänönsalaattia. Alueen kaakkoiskulmassa on pieni kasvusto kotkansiipeä, mutta se vaikuttaa muualta tuodun maa-aineksen mukana kulkeutuneelta. Jokivarressa kasvaa kookkaita tervaleppiä ja tuomia.

Osa-alueen pohjoisreunassa kylätien varrella on muutama asuinrakennus. Erkulan tilakeskus on autio ja sen pihamaa on metsittynyt.

Osa-alue 2

Suurin osa alueesta on viljelykäytössä olevaa peltoa. Peltoauekan itäpäässä on vanhaa puustoa kasvava sekametsäsaareke, josta on löydetty liito-oravan jätöksiä (luku 3.1.2). Metsikössä on runsaasti lahoppuustoa ja se täyttää METSO-ohjelman valintakriteerit (luku 4.3.1). Metsikön pohjoispuolella on metsittyvää heinäniittyä, jonka aukkoinen puusto on runsaan 10 metrin korkuista.

Osa-alueen pohjoisreunassa pellonpientareella kasvaa kahdessa paikassa vaarantunutta keltamataraa. Länsipäässä tien ja rakennusten välissä on myös joitakin pähkinäpensaita. Länsipään rakennusten ja jokivarren välinen alue on hevoslaidunta. Läntisin metsäalue on hakattu paljaaksi joitakin vuosia sitten. Jokivarressa kasvaa varttunutta lehtipuustoa, mm. harmaaleppää ja tuomia. Jokivarren aluskasvillisuudessa valitsee mesiangervo.

Osa-alue 3

Alue koostuu pihamaista, pelloista ja jokivarren eteläpuolisesta metsäalueesta. Alueen luoteispään metsäkumpareella on Solhem-niminen entinen tilakeskus. Kumpareen pohjoisrinne pihamaan pohjoispuolella on tuoretta lehtoa. Puusto on vanhaa, mutta harvennettua sekapuustoa. Aluskasvillisuudessa vallitsevat kieli ja jänönsalaatti. Rinteessä ja jokivarressa kasvaa myös pähkinäpensaita, vaahteroita, hopeasalavia ja muita paikalle istutettuja kasveja.

Metsäkumpareen eteläpuolella on varastokenttä ja omakotitalojen pihamaita. Niiden ja heinäpeltona käytetyn Delängenin pellon välissä on varttuvaa koivumäntysekametsää, jonka puusto on istutettua.

Delängenin itäpuolinen alue on metsämaata, jonka kesantoniitty jakaa kahteen osaan. Läntisen osan länsipuoli on varttunutta koivikkoa. Aluskasvillisuudessa on kostean lehdon lajistoa, mm. mesiangervoa, nokkosta ja lehtopalsamia. Itäpuolisko on vanhaa kuusikkoa, jossa kasvaa harvakseltaan mäntyjä. Aluskasvillisuudessa on lehtomaisen kankaan ja kostean lehdon lajeja, kuten käenkaalia, oravanmarjaa, metsäälvejuurta ja mustikkaa. Kesantoniityn itäpuolella on laaja alue kostea koivulehtoa. Puusto on varttunutta ja lahoppuitakin on jonkin verran. Lehdot ovat uhanalainen luontotyyppi (Raunio ym. 2008). Kasvilajistoltaan edustava lehtoalue on paikallisesti arvokas luontokohde (ks. luku 4.3.2).

Osa-alue 4

Rinnepeltojen ja pienten metsäsaarekkeiden muodostama osa-alue, jonka itäpäässä on Lillguss-niminen vanha tilakeskus. Osa pelloista oli kesällä 2016 viljelykäytössä, osassa kasvatettiin rehua ja osa oli kesantoniittynä. Myös metsäkuvioiden kasvillisuus vaihtelee. Tienvarren metsikkö on kuusivaltaista tuoreen kankaan sekametsää. Peltoalueen kaakkoispuolella oleva kuvio on hakattu ja kasvaa parin metrin korkuista tiheää lehtipuuvesaikkoa. Alempana rinteessä oleva kapea metsikkö on varttunutta, kosteapohjaista koivikkoa, jossa kasvaa rytöisenä pienpuustona tuomea ja harmaaleppää. Aluskasvillisuutena on mm. metsäälvejuurta, rön-syleinikkiä ja jänönsalaattia.

Osa-alue 5

Vanhaa kyläaluetta, joka on lähes kokonaan pihamaata ja entisiä niitty-laikkuja, joista osa on metsittynyt, osaa on pidetty niittämällä avoimena. Laajin metsäinen alue on kuvion pohjoispäässä Järvikyläntien ja Lapinkyläntien muodostamassa kolmiossa. Siitäkin osa on entistä pihamaata, mutta rakennukset on purettu. Kuvio on harvapuustoista vanhaa koivikkoa, jossa kasvaa tiheänä pienpuustona vaahteraa ja pihlajaa. Aluskasvillisuus koostuu tavanomaisista tuoreen kankaan lajeista. Kuvion pohjoispäässä on pieni tievarsikallio, mutta senkin kasvillisuus on tavanomaista.

Uhanalaista keltamataraa kasvaa muutamain paikoin Lapinkyläntien pientareilla ja tienvarren hiekkaisissa leikkauksissa (luku 4.4).

Osa-alue 6

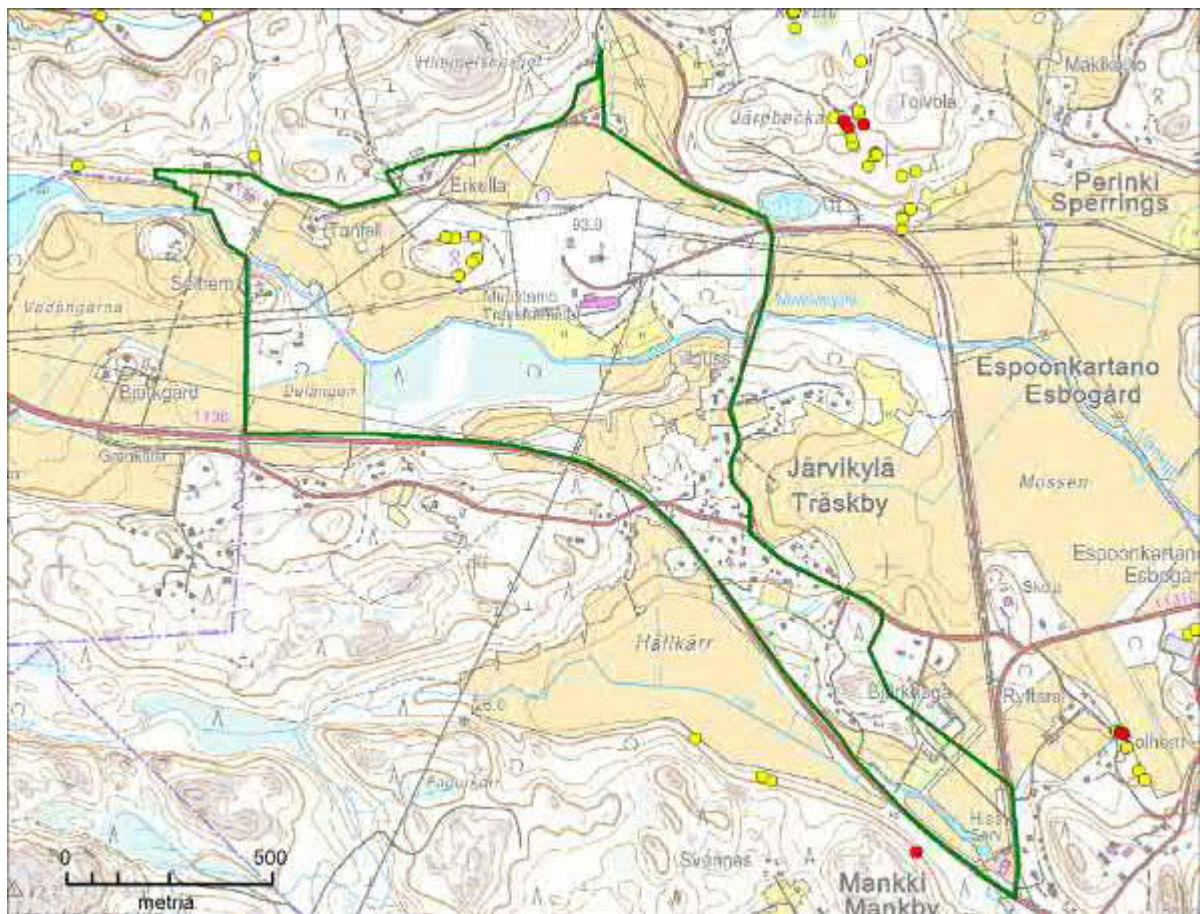
Selvitysalueen eteläpää, jonka maisemaa hallitsee hevoslaidun ja Björhagan tilan rakennukset. Alueen läpi laskee pieni puro, johon on padottu pitkulainen lampi. Lampi on matala ja kesällä lähes umpeenkasvanut. Kasvillisuus koostuu järvikortteesta, leveäosmankäämistä, ratamosarpiosta ja pullosarasta. Lähes kaikki selvitysalueen vesilinnut tavattiin tältä lammelta, jossa heinäkuussa oleskeli myös telk-
käpoikue ja sinisorsapoikue. Lammen eteläpuolella on heinäniittyä ja pohjoispuolella laidunnurmea.

Osa-alueen pohjoispään metsä on hakattu joitakin vuosia sitten. Björghagan länsipuolinen kalliometsäalue on säästetty hakkuissa. Kallioalue on vanhaa sekametsää, aluskasvillisuus koostuu tuoreen ja lehtomaisen kankaan lajeista. Alueella kaksi kalliopaljastumaa, joissa kasvaa mm. tuoksusimaketta, kalliokohokkia, ahomansikkaa ja mäkitervakkoa. Vaateliaat, harvinaiset kalliokasvit puuttuvat.

3.1.2 Liito-orava

Liito-oravan jätöksiä on löydetty keväällä 2014 muuntoaseman länsipuolella olevasta metsäsaarekkeesta (kuva 4). Pesäpuuta ei todettu. Keväällä 2016 saarekkeesta etsittiin liito-oravan papanoita toukokuun alkupuolella ja myöhemmin ensimmäisen lintulaskennan yhteydessä. Jätöksiä ei kuitenkaan näkynyt. Selvitysalueen muissa osissa ei ole liito-oravalle sopivaa metsää.

Muuntoaseman lähellä oleva saareke on tyypillistä liito-oravametsää: lehtomaisen kankaan kuusisekametsää, jonka puusto on vanhaa ja jossa kasvaa kookkaita haapoja. Alueelta on liito-oravalle välttävä kulkuyhteys selvitysalueen pohjoispuolisiin metsiin yksittäisiä nuoria lehtipuita kasvavan hylätyn pellon kautta. Muissa suunnissa vastassa on peltoa ja puuton muuntoasema-alue. Saarekkeen tai sen pohjoispuolisen alueen luonnonolot eivät ole muuttuneet kevään 2014 jälkeen.

Kuva 4. Järvikylän alueella ja lähiympäristössä tehtyt liito-oravahavainnot. Punaiset pisteet ovat pesäpuuta ja keltaiset pisteet muita jätöslöytöjä. Järvikylän alueen havainnot ovat keväältä 2014.

3.1.3 Linnusto

Pesintään viittaavia havaintoja tehtiin 45 lintulajista (taulukko 1). Linnustoon kuului metsien, avomaiden ja rakennettujen ympäristöjen lajeja sekä muutama vesi-lintu. Metsäalueiden runsaimmat lintulajit olivat pajulintu, peippo, punarinta ja mustarastas, jotka kuuluvat runsaimpiin lintuihin muuallakin Etelä-Suomen metsäalueilla. Vähälukuisiin metsälajeihin kuuluivat mm. kultarinta (3 reviiriä), mustapääkerttu (6 reviiriä) ja satakieli (5 reviiriä), jotka ovat elinympäristönsä suhteen vaateliaita lehtipuuvaltaisten lehtojen ja nuorten lehtimetsien lajeja. Niiden havaintopaikat keskittyvät jokivarren koivikoihin (kuva 5). Jokivarresta tavattiin myös uhanalainen valkoselkätikka, mutta epäselväksi jäi, oliko lintu pesivä.

Vanhoja metsiä suosivista lajeista tavattiin ainoastaan palokärki ja puukiipijä. Peltolintuja alueella ei pesinyt. Vesi- ja rantalintuihin kuuluivat sinisorsa, tavi, telkkä, metsäviklo ja rantasipi. Sinisorsa, tavi ja telkkä tavattiin selvitysalueen eteläpäässä olevasta lammesta. Yksi tavipari oleskeli myös jokivarressa. Metsäviklo havaittiin eteläpään lammessa ja rantasipi jokivarressa.

Muut alueen lintulajeista olivat peltojen ja rakennettujen alueiden lintuja. Niihin kuuluivat mm. kiuru, varpunen, pikkuvarpunen, viherpeippo, västäräkki ja Järvikylän taajamasta tavattu käenpiika.

Huomionarvoiset lintulajit

Huomionarvoisten lintulajien esiintyminen painottui alueen keskiosaan jokivarren koivuvaltaisiin metsiin (kuva 5). Useita huomionarvoisia lintuja tavattiin myös Järvikylän vanhalta kyläalueelta.

Huomionarvoisista lajeista pajusirkku, valkoselkätikka ja viherpeippo ovat Suomessa uhanalaisia (vaarantuneita) lajeja (Tiainen ym. 2016). Lintudirektiivin liitteen I lajeista havaittiin palokärki ja valkoselkätikka. Rantasipi, tavi ja telkkä ovat Suomen ns. vastuulajeja, sillä huomattava osa niiden Euroopan kannasta pesii Suomessa. Vastuulajien suojeluun ei liity kansainvälisiä sopimuksia eikä kansallista lainsäädäntöä.

Pajusirkku pesii koko Suomessa kosteilla, pensaikkosilla avomailla. Tyypillisimpiä pesimäpaikkoja ovat rehevien kosteikkojen ruovikot ja rantapensaikot. Pajusirkku runsastui Suomessa 1900-luvun jälkipuoliskolla vesien rehevöitymisen ja rantalaidunnuksen loppumisen seurauksena. 1900-luvun lopulla kanta alkoi heiketä. Vuonna 2015 laji arvioitiin pitkään jatkuneen taantumisen vuoksi uhanalaiseksi (uhanalaisluokka vaarantunut (VU)). Taantumisen syytä ei tunneta.

Selvitysalueella oli yksi pajusirkun reviiri jokivarren pensaikossa.

Valkoselkätikka on uhanalainen Etelä-Suomessa pesivä lintu, joka on elinympäristönsä valinnassa muita tikkojamme huomattavasti vaateliaampi. Laji kelpuuttaa elinympäristökseen valoisia, reheviä lehtimetsiä ja sekametsiä, joissa on runsaasti lahoppuuta. Laji taantui sopivien pesimäympäristöjen vähettyä nopeasti 1900-luvun aikana. Vuonna 2000 laji arvioitiin äärimmäisen uhanalaiseksi. Valkoselkätikka on sittemmin vähitellen runsastunut suojelutoimien ansiosta. Vuonna 2015 laji arvioitiin ”enää” vaarantuneeksi.

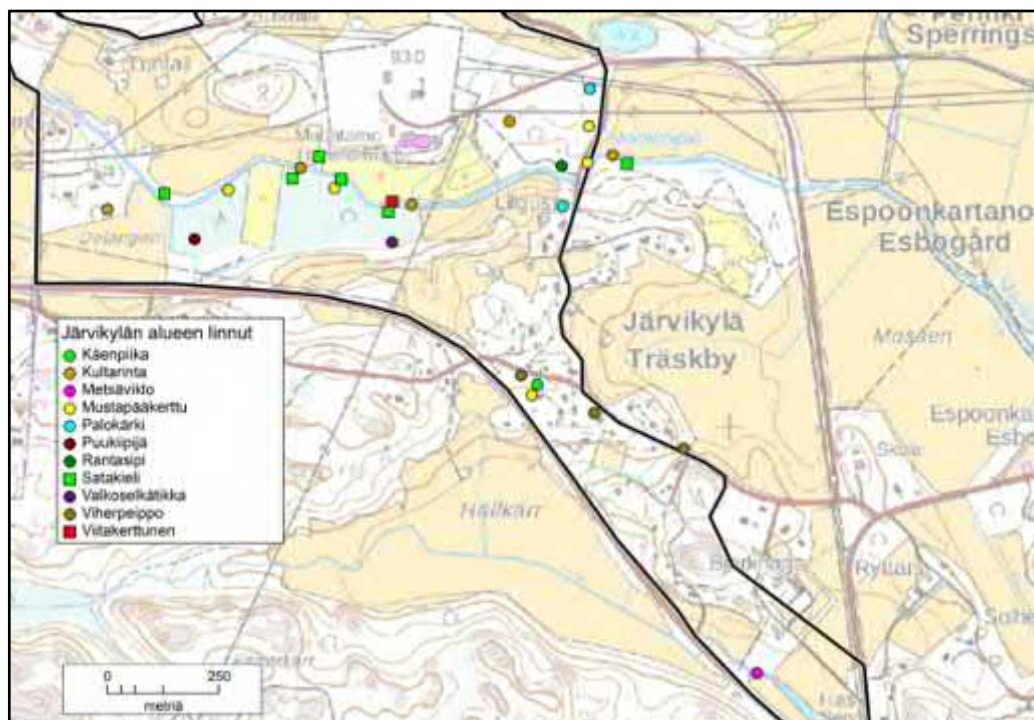
Yksinäinen valkoselkätikka tavattiin ensimmäisessä lintulaskennassa jokivarren koivikosta. Valkoselkätikan pesimäpiiri on laaja, ja se voi esimerkiksi järvien rannoilla tai jokivarsilla käydä ruokailemassa usean kilometrin päässä pesältään. Järvikylästä tavatun valkoselkätikan mahdollinen pesimäpaikka jäi epäselväksi.

Viherpeippo pesii Lapin eteläosia myöten pihalla ja peltojen laiteilla. Osa linnuista jää meille talveksi. Lajin pesimäkanta moninkertaistui Suomessa 1900-luvun aikana lintujen talvuruokinnan ansiosta. Viherpeippojen määrä romahti kymmenisen vuotta sitten pienen osaan entisestä. Romahduksen syynä oli *Trichomonas gallinae* -alkueläimen aiheuttama loistauti. Viherpeippokanta ei ole toipunut romahduksesta. Laji arvioitiin vuonna 2015 vaarantuneeksi. Selvitysalueelta löydettiin kolme viherpeippoparia, kaikki pesimiseen sopivilta pihamailta Järvikylän taajamasta.

Palokärki on EU:n lintudirektiivin liitteen I laji, joka suosii vanhoja havu- ja sekametsiä. Laji tavattiin kesäkuun lintulaskennassa Mankinjoen sillan läheltä. Palokärjet liikkuvat pesimäaikana laajalla alueella, mikä vaikeuttaa reviirien tulkintaa. Luultavaa on, että pesäpaikka sijaitsi selvitysalueen ulkopuolella.

Taulukko 1. Järvikylän havaitut lajit. Status-sarakkeen selitykset: dir = EU:n lintudirektiivin liitteen I laji, VU = vaarantuneeksi luokiteltu laji Tiaisen ym. (2016) mukaan. v = Suomen kansainvälinen vastuulaji, * = muu huomionarvoinen, esim. arvokasta elinympäristöä indikoiva tai harvalukuinen laji. Suluissa olevat lajit eivät todennäköisesti pesi selvitysalueella.

Laji	Status	Laji	Status
fasaani		pikkuvarpunen	
harakka		punakylkirastas	
hernekerttu		punarinta	
hippiäinen		puukiipijä	
keltasirkku		rantasipi	v
kirjosieppo		rautiainen	
kiuru		räkättirastas	
kultarinta	*	satakieli	*
kuusitiainen		sepelkyyhky	
käenpiika	*	sinitiainen	
käpytikka		sinisorsa	
laulurastas		talitiainen	
lehtokerttu		tavi	v
metsäkirvinen		telkkä	
metsäviklo	*	uuttukyyhky	
mustapääkerttu		(valkoselkätikka)	VU
mustarastas		varis	
pajulintu		varpunen	VU
pajusirkku	VU	viitakerttunen	*
(palokärki)	dir	viherpeippo	VU
peippo		vihervarpunen	
pensaskerttu		västäräkki	
pensastasku			

Kuva 5. Huomionarvoisten lintulajien havaintopaikat Järvikylän alueella vuoden 2016 lintulaskennoissa.

Linnustoltaan tärkeät alueet

Suurin osa alueen huomionarvoisista lintulajeista tavattiin jokivarren lehtimetsistä, jossa niiden reviirit olivat hajallaan. Linnustoltaan tärkeitä alueita ei ole perusteltua rajata.

3.1.4 Lepakot

Aktiiviseurannan tulokset

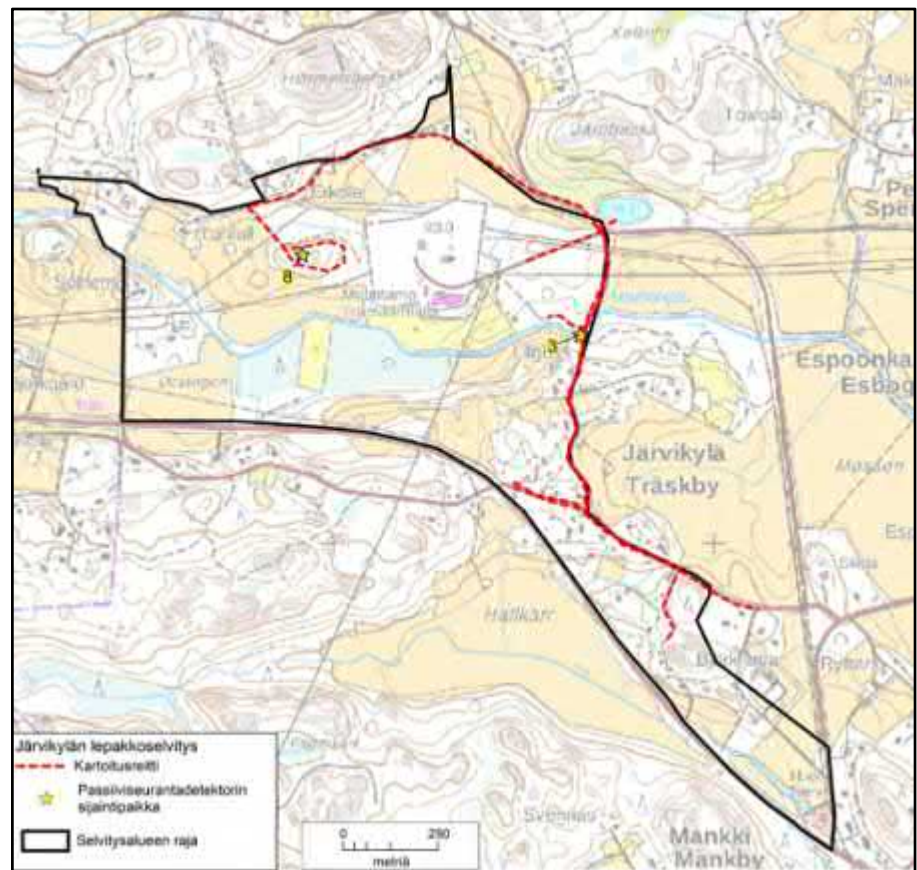
Kaikkien kartoituskiertojen (kuva 6) aikana tehdyt lepakkohavainnot on esitetty kuvassa 7 kuukausittain eriteltynä. Havaintopiste voi osoittaa havainnon joko yhdestä tai useammasta lepakosta, samoin piste voi esittää joko saalistavaa tai ohilientävää lepakkoa. Arvioitaessa alueiden merkitystä lepakoille nämä seikat on otettu huomioon.

Pohjanlepakko esiintyi melkein koko selvitysalueella. Saalistavia **pohjanlepakoita** havaittiin maiseman aukkokohtissa, esimerkiksi kallioalueiden yläpuolella tai metsän laidoilla.

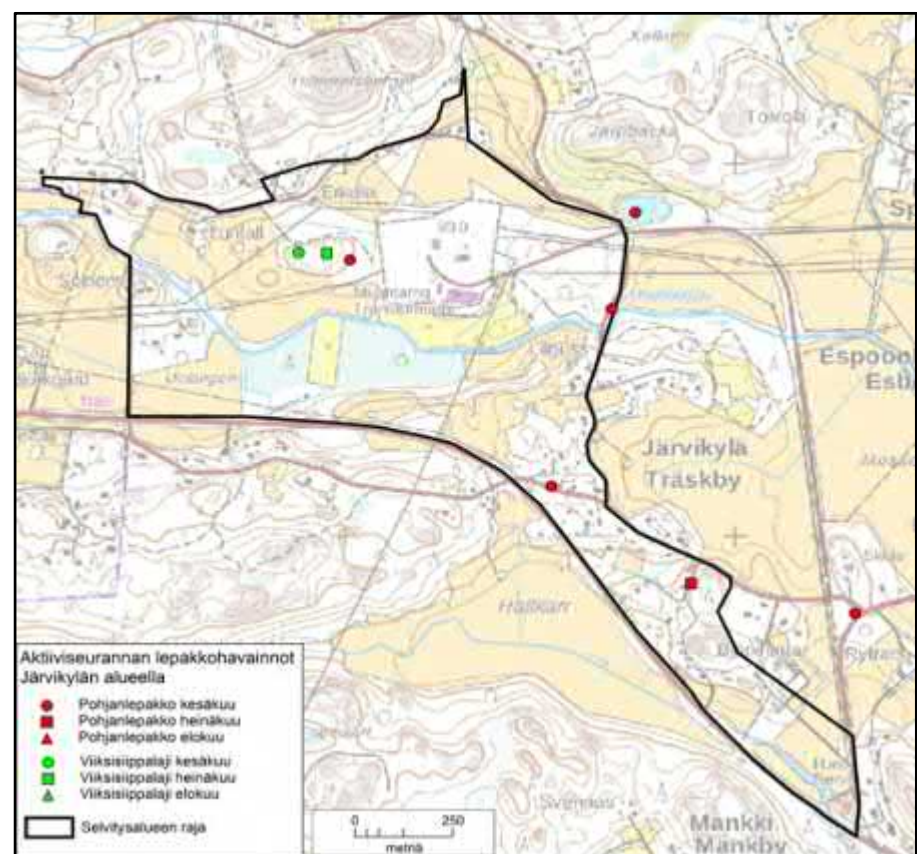
Viiksisiippalajia esiintyi melkein koko selvitysalueella. Muutamia pienempiä selviä saalistusalueita lukuun ottamatta, viiksisiipat esiintyivät harvaan kaikkialla, jossa oli niille ainakin kohtalaisen sopivaa ympäristöä.

Vesisiippoja saalistaa todennäköisesti myös ajoittain Mankinjoella osuuksilla, jossa on suojaa antavaa rantapuustoa.

Kuva 6. Passiiviseuranta-detektorien sijaintipaikat ja aktiiviseurannan reitti Järvikylän alueella.

Kuva 7. Järvikylän aktiiviseurannan lepakkohavainnot.

Passiiviseurannan tulokset

Passiiviseurantadetektoreihin tallentuneet havainnot on esitetty taulukossa 2 ja detektoreiden sijaintipaikat kuvassa 6. Detektoreissa havaintomäärät olivat useimmiten hyvin pienet. Poikkeuksena oli detektori nro 3, jossa havaintomäärä oli hyvin suuri.

Detektoriin nro 3, joka oli Mankinjokea ylittävän sillan alla kesäkuussa, oli kertynyt runsaasti havaintoja vesisiippasta. Tämä osoittaa, että lepakot käyttivät jokea saalistuspaikkanaan, vaikka aktiiviseurannassa havaintoja ei tehty kyseisellä paikalla.

Jokivarsi oli Järvikylän ainoa lepakoille tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti (ks. alaluku 4.4.1).

Taulukko 2. Passiiviseurantadetektoreiden tallentamat havainnot. Numeron 3 siippalaji on vesisiippa. Laitteiden sijainti kuvassa 6.

nro	pvm	pohjanlepakko	siippalaji
3	7.6.	-	320
8	20.6.	3	12

3.1.5 Viitasammakko

Viitasammakot suosivat kutupaikkoinaan matalia, reheväkasvuisia rantoja sekä entisiä savenottoallikoita ja muita pienvesiä. Virtaavaan veteen viitasammakot eivät kude. Selvitysalueen ainoa viitasammakolle sopivalta vaikuttava lisääntymispaikka on alueen eteläpäässä laidunalueen vieressä oleva padottu lampi. Viitasammakoita ei tälläkään paikalla havaittu.

3.1.6 Sudenkorennot

Suomessa elää viisi luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittua sudenkorentolajia, jotka ovat myös luonnonsuojeluasetuksella rauhoitettuja. Lajit elävät rehevillä järvillä ja merenlahdilla lukuun ottamatta kirjojokikorentoa, joka on virtavesien laji. Järvikylän alueella on sopivaa ympäristöä kirjojokikorennolle, joka voisi kuulua Mankinjoen eläimistöön. Kesällä 2016 lajia ei kuitenkaan tavattu. Havaintojen puuttuminen ei ole yllättävää, sillä kirjojokikorento elää tavallisesti hiekka- tai kivikopohjaisten virtojen tuntumassa. Mankinjoki on Järvikylän kohdalla savipohjainen, runsaskasvinen ja sameavetinen, joten se ei ole kirjojokikorennon tyypillistä ympäristöä. Jokuomassa tavattiin runsaasti immenkorentoja ja niukemmin neidonkorentoja. Molemmat ovat yleisiä virtavesien sudenkorentoja.

3.2 Mynttilä–Forsbacka

Alueen länsiosa on kallioista metsämaastoa, kallioiden välissä on kosteita painanteita. Asutusta on niukasti, lähinnä Forsbackan alueella etelässä ja Turunväylän tuntumassa pohjoisessa. Pellot keskittyvät Forsbackan alueelle. Aluetta halkoo Nupurinjärvestä laskeva Gumbölenjoki, joka laskee Svartbäckträsketin, Kvarnträsketin ja Dämmanin kautta itään. Selvitysalueen isoimmat suot on ojitettu, kuten lounaisosassa oleva Stormossenin, joka on ojitettua rämettä ja rämemuuttumaa. Kallioiden lomassa on joitain pieniä luonnontilaisia avosoita.

Alueen itäosassa on kaksi golfkenttää, joiden reunoilla on metsäisiä mäkiä, kallioista maastoa on Hemängsbergetillä. Asutusta on Blominmäen ja Hirvisuon alueilla sekä Gumbölen kartanolla. Golfkentän länsireunalla on Dämmanin vedenpuhdistuslaitos. Selvitysalueen itäosassa Gumbölenjoki virtaa pääosin golfkentän ympäröimänä.

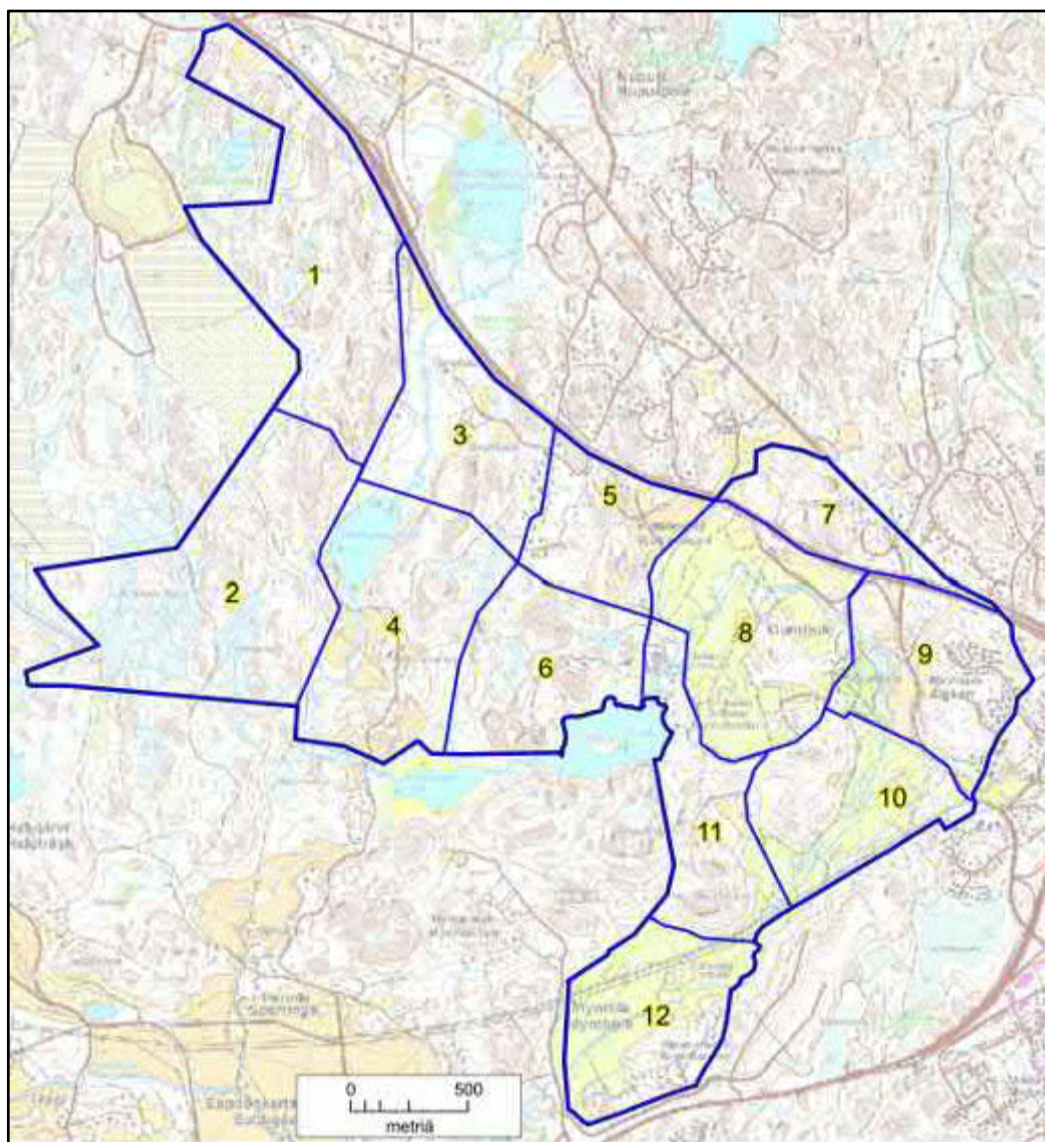
3.2.1 Kasvillisuus ja luontotyytit

Mynttilä–Forsbackan selvitysalue jaettiin 12 osa-alueeseen (kuva 8). Seuraavissa alaluvuissa kuvataan kunkin osa-alueen luonnonolojen pääpiirteet.

Osa-alue 1

Selvitysalueen pohjoisin osa-alue rajoittuu idässä Turun moottoritiehen ja Mustapurontiehen, lännessä Kakarlamminsuon luonnonsuojelualueeseen ja Kulmakorven täyttömaa-alueeseen. Alue on pääosin kallioista metsämaastoa, pohjoisnurkassa on pieni pelto. Asutusta on lähinnä Mustapurontien varrella.

Osa-alue pohjoisosassa on nuorta–varttuvaa kalliomännikköä. Kakarlammin lasakupuroa ympäröivä metsä on hakattu ja purouomaakin on kaivettu. Turun moottoritien tuntumassa on liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1.). Keskiosassa oleva Odonkärr on ojitettua rämemuuttumaa. Suon pohjoispuolella on kaksi pientä luonnontilaista suota (ks. alaluku 4.2.1). Osa-alueen eteläosassa olevassa ojitetussa notkossa on varttunutta kuusi- ja koivuvaltaista tuoreen kankaan sekametsää, muuten metsät ovat karumpia ja mäntyvaltaisia. Itä- ja koillisosan metsät ovat valtaosin nuoria mäntyvaltaisia sekametsiä ja taimikoita. Alueelta on rajattu luontokohteiksi kolme arvokasta kallioaluetta (ks. alaluku 4.2.1) ja yksi lähde ympäristöinen (ks. alaluku 4.2.2).

Kuva 8. Mynttilä–Forsbackan selvitysalueen osa-aluejako.

Osa-alue 2

Osa-alue rajoittuu lännessä ja etelässä selvitysalueenajaan ja idässä Svartbäckträsketin länsipuoliseen metsätiehen ja sähkölinjaan. Osa-alue on metsäinen, asutusta ei ole, lounaisosassa on muutama metsätie.

Osa-alueen pohjoisosassa on nuorta mäntyvaltaista metsää ja taimikkoa. Selvitysalueen rajalla on vanhaa peltoa, joka on osittain metsittynyt. Osa entisestä pellostaan arvokasta perinneympäristöä, jolla kasvaa tuoretta suurruohoniittyä (ks. alaluku 4.3.3). Kulmakorven alueelta tulevan Koskenmäenpuron ympäristö on pääosin avohakattu, mutta purouoma on edelleen arvokas luontokohde (ks. alaluku 4.2.2). Alsvackanin ja Stormossenin suoalueet on ojitettuja ja Stormossenilla on myös useita vanhoja turpeenottokuoppia (kuva 9). Alsvackanin kaakkoispuolella on pieni suo, joka on rajattu arvokkaaksi luontokohteeksi (ks. alaluku 4.2.1). Osa-alueen kaakkoisosassa on laaja avohakkuu.

Kuva 9. Stormossenin keskivaiheilla on vanhoja turpeenottokuoppia.

Osa-alue 3

Osa-alue rajoittuu lännessä Mustanpurontiehen, pohjoisessa Turunväylään, idässä Nupurinkalliontiehen ja etelässä Svartbäckträsketin pohjoispuoleiseen sähkölinjaan. Nupurinjärvestä laskeva Gumbölenjoki virtaa alueen halki leveässä laaksoissa. Joen varrella on pensaikkoa, mutta varttuneempaa metsää on niukasti. Asutus keskittyy teiden varsille osa-alueen pohjoispäähän ja itäreunaan.

Gumbölenjoen länsipuolella on pääosin nuorta lehtimetsää ja pensaikkoa, sekä käytöstä poistuneita peltomaiden. Joen itäpuolella Svartbäckin talon ympäristössä on varttunutta kuusivaltaista metsää, jossa elää myös liito-oravia (ks. alaluku 4.4.1), lisäksi on pensoitettuja entisiä peltomaiden. Osa-alueen eteläosassa on metsäalue, jonka puusto on varttuvaa kuusivaltaista, kallioisella lakiosalla mäntyvaltaista. Kallioalueesta osa on rajattu metsälain mukaiseksi kohteeksi (ks. alaluku 4.2.1). Metsäalueen länsiosassa on liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1). Osa-alueen itäosan metsä on hakattu.

Osa-alue 4

Osa-alue rajoittuu lännessä Svartbäckträsketin ja Gumbölenjoen länsipuoliseen metsätiehen ja sähkölinjaan, etelässä selvitysalueen rajan. Pohjoisessa rajana on sähkölinja ja idässä Kvarnträskiin laskeva oja. Alue on etupäässä metsää, Forsbackantien ympärillä on asutusta ja viljelykäytössä olevia peltomaiden.

Alueen länsiosassa oleva Svartbäckträsket on rajattu arvokkaaksi luontokohteeksi, samoin kuin järvestä laskeva Gumbölenjoki (Mustapuro) (ks. alaluku 4.3.2). Järven lounais- ja itärannalla on paikoin varttunutta kuusivaltaista metsää, joka on myös liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1). Liito-oravia elää myös joen alajuoksulla.

varttuneessa sekametsässä ja osa-alueen kaakkoisnurkan kosteapohjaisessa sekametsässä (ks. alaluku 4.4.1).

Osa-alueen keskiosa on kallioista mäntykangasta, josta osa on rajattu metsälain mukaiseksi kohteeksi (ks. alaluku 4.2.1). Itäosa on pääosin varttuvaa kuusivaltaista sekametsää. Forsbackan tilan itäpuolisen notkelman rinteillä on laajalle alueelle istutettu vuorijalavaa, vaahteraa ja tammea, joista isoimpien tammien ja vaahteroiden rungon läpimitta on yli 30 cm. Osa-alueen itärajalla on pieni vesilain mukainen noro (ks. alaluku 4.2.2) ja eteläosassa on rajattu luontokohteeksi koivua kasvava luhta (ks. 4.3.2). Eteläosassa on myös liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1).

Osa-alue 5

Osa-alue rajoittuu pohjoisessa Turun moottoritiehen, lännessä Nupurinkalliontiehen ja etelässä sähkölinjaan. Idässä rajana on Myllärintie. Asutusta on lähinnä teiden varsilla alueen länsi- ja pohjoisosassa.

Alueen länsiosan metsät ovat kallioisia männiköitä, Nupurinkalliontien talojen pihapiirit ovat kuitenkin lehtipuuvaltaisia. Pohjoisosassa Myllypadontien varrella kasvaa paikoin pähkinäpensaita. Itäosassa viljelysmaiden reunoilla on kuusivaltaisia sekametsiä. Pellon eteläreunalla on ojitettu lähde, jonka ympärillä on nuorta-varttunutta haavikkoa ja nuorta kuusikkoa, lisäksi on nuorta vaahteraa ja pähkinää. Myllärintien varrella olevan kallioisen mäen pohjoisrinteellä on varttunutta tuoreen kankaan sekametsää, jonka puusto on kuusta, koivua, mäntyä ja haapaa, myös pähkinäpensasta on paikoin. Mäen laella on varttuvaa männikköä. Kaakkoisosan pellon reunoilla on varttuvaa kuusivaltaista sekametsää, myös haapaa on melko paljon. Metsä on liito-oravan elinaluetta (ks. alaluku 4.4.1). Osa-alueen eteläreunalla oleva neva on rajattu arvokkaaksi metsälain mukaiseksi elinympäristöksi (ks. alaluku 4.2.1).

Osa-alue 6

Osa-alue rajoittuu pohjoisessa sähkölinjaan, idässä Myllärintiehen, etelässä Dämanin rantaan ja Kvarnträskin luonnonsuojelualueeseen, lännessä rajana on Kvarnträskiin laskeva oja. Alue on kauttaaltaan metsäinen, asutus on vähäistä ja keskittyy Myllärintien varteen. Länsiosassa on kaksi pientä lampea.

Osa-alueen pohjoisosan kallioalueilla on varttuvaa männikköä, notkelmissa ojien varsilla on varttuvaa kuusivaltaisia metsiä. Alueen pohjoisrajalla oleva neva on arvokas metsälain mukainen elinympäristö (ks. alaluku 4.2.1). Nevan eteläpuolella olevasta kallioalueesta osa on rajattu arvokkaaksi luontokohteeksi (ks. alaluku 4.2.1). Osa-alueen itäosan lammen lähellä on pienialainen suo, joka on myös metsälain mukainen tärkeä elinympäristö (ks. alaluku 4.2.1). Lampi on kasvamassa umpeen, ja soistuvia alueita on kaivettu avovesialueen lisäämiseksi. Lammen ympärillä on mäntyvaltaista sekametsää.

Osa-alueen länsiosan kalliolla on varttunutta siemenpuumännikköä. Kallion molemmin puolin ojien varsilla on harvennettua varttuvaa kuusikkoa. Eteläosassa selvitysalueen rajalla on varttunutta haavikkoa. Metsäalueesta osa on liito-oravan

elinympäristöä (ks. alaluku 4.4.1). Alueen keskiosassa Myllärintien luoteispuolella on varttuvaa–varttunutta kuusikkoa ja nuorta männikköä, rinteessä kasvaa jonkin verran pähkinäpensasta. Etelässä luonnonsuojelualueeseen rajoittuva rinteellä on laajalla alueella istutettuja vuorijalavia, vaahteroita ja tammia, lisäksi on haapaa (kuva 10). Kenttäkerroksessa on mm. kieloa ja sanajalkaa. Idempänä on varttunutta haapaa ja varttuvaa koivua ja mäntyä. Römälän talon länsipuolella on arvokkaaksi luontokohteeksi rajattu pähkinäpensasto (ks. alaluku 4.3.3) sekä metsälain mukainen kallio (ks. alaluku 4.2.1). Talon pohjoispuolella on lehtipuuvaltaista nuorehkoa metsää, mm. istutettuja tammia, vuorijalavia, vaahteroita sekä harmaaleppää ja raitaa. Kosteassa notkelmassa on myös kookkaita tervaleppiä. Myllärintien eteläpuolella on pieni tekolampi. Osa-alueen kaakkoisosassa on nuorta männikköä, avohakkuu, varttuvaa kuusikkoa ja harvennettua varttuvaa männikköä.

Osa-alue 7

Osa-alue sijoittuu Turun moottoritien ja Nupurintien väliin. Alue on metsäinen, asutusta ei ole ollenkaan, mutta Gumbölentien varrella on aidattu varikkoalue.

Rysshyggetin kallion keskiosassa on varttuvaa männikköä. Kallion eteläosan laki-alue on rajattu metsälain mukaiseksi kohteeksi (ks. alaluku 4.2.1). Alueen länsiosassa kasvaa varttunutta koivua, haapaa ja kuusta ja pohjoisrinteellä varttuvaa–varttunutta kuusivaltaista sekametsää. Rinnemetsät ovat liito-oravan elinaluetta (ks. alaluku 4.4.1). Kallioalueen itäosassa on nuorta sekametsää ja varttuvaa mäntyä ja kuusta kasvavaa metsää.

Gumbölentien itäpuolella on Karhusuonpuron purolaakso, jonka varttunutta kuusikkoa kasvava alue on rajattu arvokkaaksi luontokohteeksi (ks. alaluku 4.3.2). Puron itäpuolella on varttuvaa kuusta, haapaa ja koivua. Purolaaksossa on myös liito-oravan elinympäristöä (ks. alaluku 4.4.2).

Kuva 10. Osa-alue 6:n keskivaiheilla on istutettua nuorta vaahteraa ja vuorijalavaa.

Osa-alue 8

Alue käsittää Gumbölen golfkentän ja rajoittuu pohjoisessa Turunväylään, lännessä Myllärintiehen, idässä Gumbölen kartanoon ja etelässä Vanhaan Myntintiehen. Alueella on joitakin metsäsaarekkeita, ja Gumbölenjoen varsi on monin paikoin puustoinen. Muuten alue on hoidettua golfkenttää.

Gumbölenjoki mutkittelee golfkentän halki pääosin ilmeisesti luonnonuomassa. Joen varrella kasvaa tervaleppää, harmaaleppää, tuomea ja pajuja, kenttäkerroksessa esiintyy mm. mesiangervoa, nokkosta ja järviruokoa. Gumbölen kartanon länsipuolisessa metsäsaarekkeessa on varttunutta männikköä, reunaosissa on kuusivaltaista metsää. Metsäalue on liito-oravan elinaluetta (ks. alaluku 4.4.1). Metsikön eteläpuolella on hevoslaitumia. Hevostallin länsipuolella on varttuvaa koivua ja mäntyä kasvavaa metsää, eteläpuolella on kuusta ja koivua.

Osa-alue 9

Osa-alue rajoittuu pohjoisessa Turunväylään, idässä selvitysalueen rajaan, lännessä Gumbölen kartanoon ja etelässä Engelin puistotiehen. Lännessä on kartanonpuistoa, peltoa ja joenvarsimetsää. Idässä on Hirvisuon asuinalue, jonka länsiosa on säilynyt metsäisenä.

Osa-alueen luoteisosassa Gumbölentien länsipuolella on Gumbölenjokeen rajoittuva metsäsaareke, jossa kasvaa varttuvaa–varttunutta kuusivaltaista sekametsää. Länsireunalla on nuorta mäntyä ja koivua. Jokiuomaa on paikoin louhittu. Joessa olevan padon alapuolinen uoma on rajattu arvokkaaksi luontokohteeksi (ks. alaluku 4.3.2). Joen varressa on myös liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1). Joen länsipuolella on hoidettuja nurmikoita, kartanopuistoa ja kartanon hevostalleja. Itäpuolella on peltoa.

Gumbölentien itäpuolella oleva Karhusuonpuron purolaakson eteläosa on arvokas luontokohde (ks. alaluku 4.3.2). Hirvisuon alueen pohjoisosassa on varttuvaa–varttunutta tuoreen kankaan kuusivaltaista sekametsää, mäntyä paljon etenkin länsirinteellä. Pohjoisempana on myös lehtipuustoa. Hirvisuon keskiosan pellon itäpuolella on varttunutta havupuustoa ja pellon reunassa kasvaa paljon haapaa. Hirvisuon eteläosassa on varttunutta kuusivaltaista tuoreen kankaan metsää. Länsirinteellä on paljon mäntyä ja eteläosassa haapaa. Hirvimiestentien eteläpuolelle on rakenteilla uusia taloja. Hirvisuon metsäalue on liito-oravan elinaluetta (ks. alaluku 4.4.1).

Osa-alue 10

Osa-alue rajoittuu koillisessa Engelin puistotiehen ja Gumbölentiehen, kaakossa selvitysalueen rajalla kulkevaan voimalinjaan. Luoteessa raja kulkee Vanhalla Myntintiellä ja golfkentällä. Alueen länsiosassa on laajahko metsäalue keskiosa golfkenttää ja itäreunalla on pienempiä metsiköitä.

Länsiosan metsäalueen läntisin osa on varttunutta sekametsää, jonka puusto on kuusta, koivua ja mäntyä, sekä haapaa. Umpeenkasvavan laidunalueen etelä-

osassa on niittyä, pohjoisosa on hevoslaitumena. Laitumen itäpuolella on varttunutta lehtomaisen kankaan kuusivaltaista metsää, jossa on runsaasti haapaa ja koivua. Laitumen pohjoispuolella on varttuvaa kuusta ja mäntyä. Metsäalueen pohjoisosassa on varttuvaa osin istutettua lehtipuuvaltaista metsää, haavan ja vaahteran lisäksi on paikoin pähkinää. Metsäalueen eteläosa on kuusivaltaista varttuvaa tuoreen kankaan sekametsää. Metsä on rajattu liito-oravan elinalueeksi (ks. alaluku 4.4.1).

Gumbölenjoen itäpuolella on golfkentän ympäröimä metsäsaareke, jossa kasvaa varttuvaa–varttunutta kuusi- ja mäntyvaltaista sekametsää, koivua ja haapaa on niukemmin. Golfkentän itä laidalla osa-alueen koillisosassa on varttunutta männikköä ja varttuvaa koivua ja haapaa. Etelämpänä on varttuvaa koivikkoa ja varttuvaa–varttunutta kuusivaltaista sekametsää, haapaa on paljon sekapuuna. Metsä on liito-oravan elinaluetta (ks. alaluku 4.4.1), ja alueella on myös luontokohteeksi rajattu pieni suo (ks. alaluku 4.4.1).

Osa-alueen eteläosassa voimalinjan ja golfkentän välissä on varttuvaa–varttunutta haapavaltaista metsää. Metsän länsiosassa on myös kuusta. Metsikön itäosa on lehtoa ja se muodostaa arvokkaan luontokohteen (ks. alaluku 4.3.2). Metsikön itäreunalla on pieni noro, joka on vesilain suojaama kohde (ks. alaluku 4.2.2). Metsä on myös liito-oravan elinaluetta (ks. alaluku 4.4.1).

Osa-alue 11

Osa-alue rajoittuu pohjoisessa Gumbölen golfkenttään ja Dämmanin järveen. Lännessä rajana on selvitysalueen raja ja etelässä voimalinja selvitysalueen rajalla ja Espoon golfkenttä. Alueen pohjoisosassa on Dämmanin vedenpuhdistuslaitos ja muutama asuintalo, muutoin alue pääosin metsää. Eteläosa on golfkenttää.

Osa-alueen pohjoisosassa vedenpuhdistuslaitoksen eteläpuolella Gumbölenjoki laskee Dämmanin järvestä osin kallioon louhittua uomaa pitkin. Uoman varrella on mm. tervaleppää. Järven itäpuolella on varttuvaa varttunutta lehtomaisen kankaan kuusivaltaista metsää, kallioalueella on varttunutta männikköä. Vanhan Myntintien länsi- ja eteläpuolella on varttunutta kuusta, mäntyä ja koivua kasvavaa sekametsää. Paikoin on mäntyvaltaista tuoreen ja kuivahkon kankaan metsää. Högabergetin itärinteellä on nuorta sekametsää. Alueelta on rajattu yksi vesilain mukainen noro (ks. alaluku 4.2.2) ja kaksi metsälain mukaista tärkeää elinympäristöä (ks. alaluku 4.2.1), joista toinen on vähäpuustoinen suo ja toinen kallio. Dämmanin kaakkoispuolisessa rinteessä kasvaa harvinaista taponlehteä, mutta esiintymä on muun kasvillisuuden perusteella entistä pihamaata. Taponlehteä käytetään edelleenkin pihakasvina.

Osa-alueen eteläosassa Hemängsbergetin puusto mäen yläosissa on varttuvaa–varttunutta mäntyä. Alarinteillä on varttunutta kuusivaltaista sekametsää. Haapaa on melko paljon sekapuuna. Hemängsbergetin lakialueelta on rajattu kaksi arvokasta kallioaluetta (ks. alaluku 4.2.1). Alarinteet ovat liito-oravan elinaluetta (ks. alaluku 4.4.1).

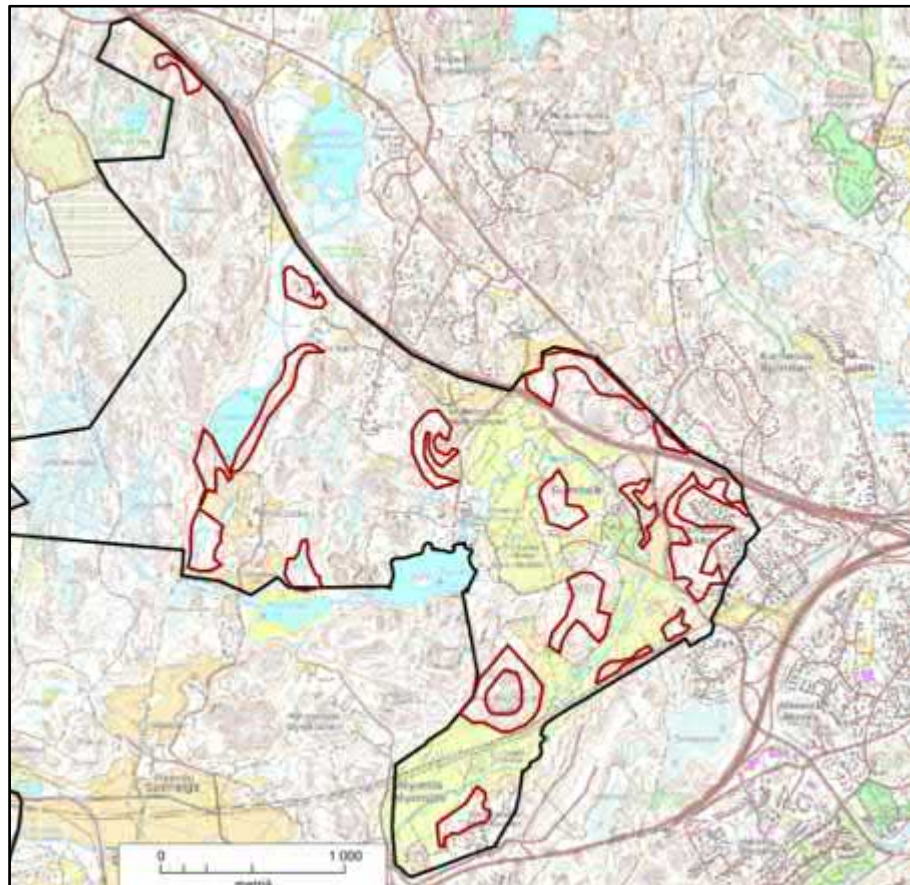
Osa-alue 12

Osa-alue rajautuu koillisessa Hemängsbergetin metsäalueeseen ja muualla selvitysalueenajaan. Alue on pääosin golfkenttää; metsää on vain golfkentän saarekkeissa ja kentän eteläpuolella. Asutusta on Blominmäellä, lounaisosassa on golfkentän rakennuksia ja pysäköintialueita.

Golfkentän metsäsaarekkeissa kasvaa mm. varttunutta kuusta, haapaa ja koivua. Blominmäen länsiosan metsä on varttuvaa–varttunutta kuusivaltaista tuoretta lehtoa, jonka puustossa on myös paljon haapaa ja koivua, mäntyä on niukemmin. Metsä on rajattu arvokkaaksi luontokohteeksi (ks. alaluku 4.3.2).

3.2.2 Liito-orava

Mynttilä–Forsbackan selvitysalueella on runsaasti liito-oravalle sopivaa metsää. Länsiosassa on laajoilla alueita mäntyvaltaista metsää, joka soveltuu huonosti liito-oravalle. Vuoden 2016 liito-oravainventoinnissa ja keväällä 2014 tehdyssä Espoon liito-oravien kokonaisseurannassa (ELKS, Keiron 2014) todettiin 17 liito-oravien asuttamaa metsäaluetta (kuva 11). Valtaosa näistä sijoittuu selvitysalueen itäosan golfkenttien ympäristöön. Toinen keskittymä on Gumbölenjoen ja Svartbäckträsketin ympäristössä selvitysalueen keskiosassa. Lisäksi liito-oravan asuttamia metsiä on selvitysalueen pohjoisosassa ja idässä Turun moottoritien pohjoispuolella.

Kuva 11. Liito-oravan asuttamat metsäkuviot Mynttilä–Forsbackan alueella.

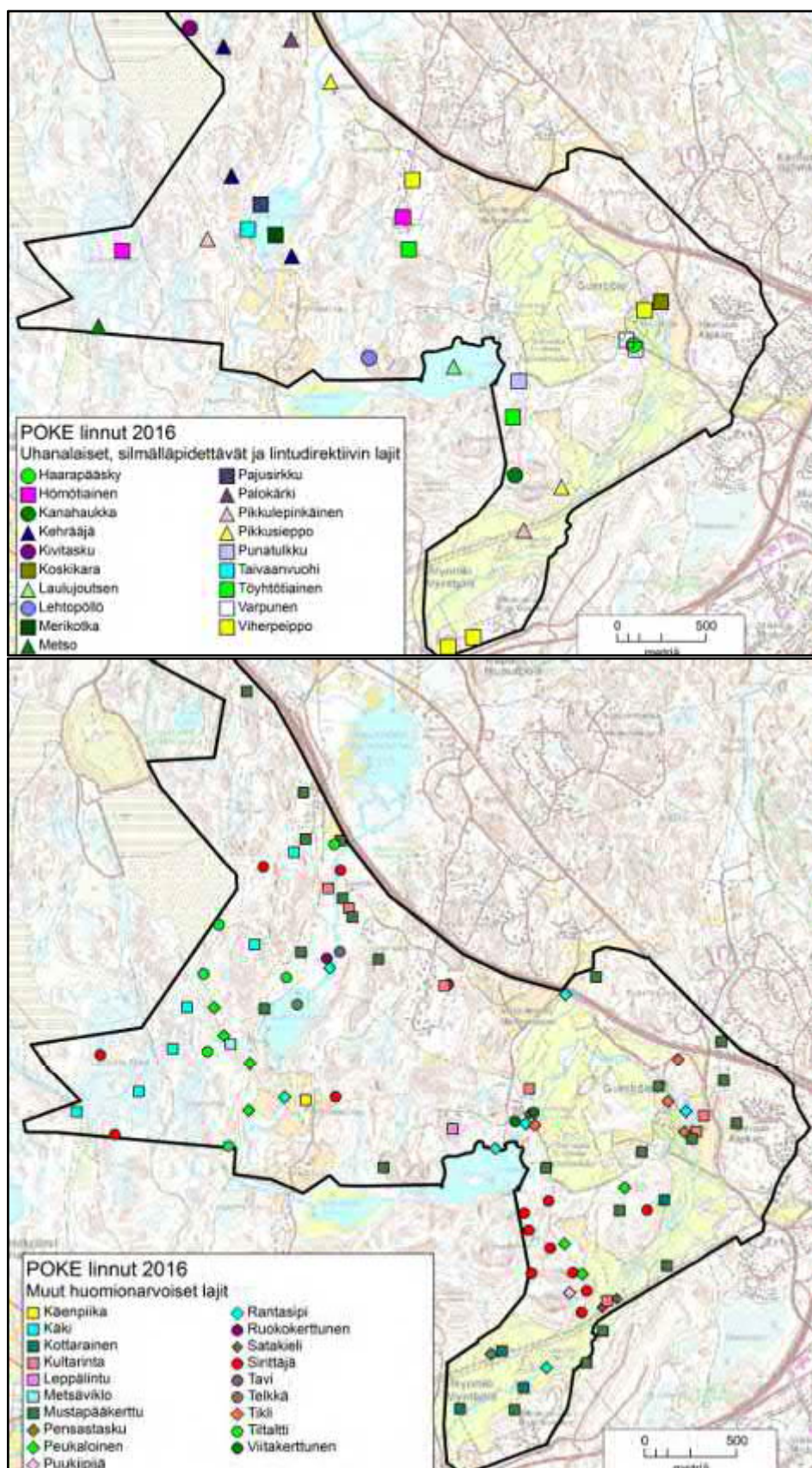
3.2.3 Linnusto

Mynttilä–Forsbackan luonto on monipuolinen. Alueella laajoja yhtenäisiä metsä-alueita, kosteikkoa ja kulttuuriympäristöä. Alueen lintulaskennoissa havaittiin yhteensä 74 lajia (taulukko 3). Lajimäärä on alueen pinta-alan nähden melko suuri ja selittyy elinympäristöjen monipuolisuudella. Kaikki tavatut lintulajit eivät myöskään välttämättä pesi selvitysalueella.

Suurin osa tavatuista lintulajeista on Suomessa varsin yleisiä ja seudulla tavallisia pesimälajeja. Laskennassa tavattiin useita uhanalaisia lajeja (Tiainen ym. 2016) ja muita huomionarvoisia lajeja, joiden havaintopaikat on merkitty kuvan 12 karttaan. Kalasääksen havaintopaikkaa ei ole merkitty kartalle, sillä havainto koski ylilentävää lintua.

Taulukko 3. Mynttilä–Forsbackan selvitysalueen lintulaskennoissa havaitut lajit. Status-sarakkeen selitykset: e = luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltavaksi säädetty laji, u = luonnonsuojeluasetuksella uhanalaiseksi säädetty laji, dir = EU:n lintudirektiivin liitteen I laji, VU = vaarantuneeksi luokiteltu laji ja NT = silmälläpidettävä laji Tiaisen ym. (2016) mukaan. v = Suomen kansainvälinen vastuulaji. * = muu huomionarvoinen, esim. arvokasta elinympäristöä indikoiva tai harvalukuinen laji. Suluissa olevat lajit eivät todennäköisesti pesineet selvitysalueella.

Laji	Status	Laji	Status	Laji	Status
fasaani		leppälintu	v	ruokokerttunen	
haarapääsky	NT	metso	dir, v, RT	räkättirastas	
harakka		metsäkirvinen		satakieli	*
harmaasieppo		metsäviklo	*	sepelkyyhky	
hernekerttu		mustapääkerttu		sinitiainen	
hippiäinen		mustarastas		sinisorsa	
hömötiainen	VU	naakka		sirittäjä	*
kanahaukka	NT	närhi		taivaanvuohi	VU
kehräjä	dir	pajulintu		talitiainen	
keltasirkku		pajusirkku	VU	tavi	v
kirjosieppo		palokärki	dir	telkkä	v
kivitasku	u, NT	peippo		tikli	
korppi		pensaskerttu		tiltalti	*
koskikara	u, VU	pensastasku	*	töyhtötiainen	VU
kottarainen		peukaloinen		uuttukyyhky	
kultarinta		pikkukäpylintu		varis	
kuusitiainen		pikkulepinkäinen	dir, RT	varpunen	VU
käenpiika	*	pikkusieppo	dir, RT	viherpeippo	VU
käki	*	pikkuvarpunen		vihervarpunen	
käpytikka		punakylkirastas		viitakerttunen	*
laulujoutsen	dir, v	punarinta		västaräkki	
laulurastas		punatulkku	VU	(merikotka)	e, dir, VU
lehtokerttu		puukiipijä		(kalasääski)	dir
lehtokurppa		rantasipi	v	(harmaahaikara)	*
lehtopöllö	*	rautiainen			

Kuva 12. Mynttilä–Forsbackan selvitysalueen lintulaskennoissa havaitut uhanalaiset, silmälläpidettävät ja lintudirektiivin lajit (yläkuva) sekä muut huomionarvoiset lajit (alakuva).

Uhanalaisia (vaarantuneita VU) pesiviksi tulkittuja lajeja havaittiin kahdeksan. Hömötiainen havaittiin osa-alueiden 2 ja 5 männiköissä. Etelä-Suomessa hyvin harvinaisena pesivä koskikara oleskeli Gumbölen kartanon kohdalla Gumbölenjoen koskessa osa-alueella 9; laji on säädetty luonnonsuojeluasetuksella uhanalaiseksi. Pajusirkku nähtiin Svartbäckträsketin ruovikossa osa-alueella 4. Punatulkku havaittiin osa-alue 11:n kuusikossa. Taivaanvuohi oli Svartbäckträsketin rantasuolla. Töyhtötaisia havaittiin osa-alueiden 6 ja 11 männiköissä. Varpusia oli Gumbölen kartanon hevostalleilla osa-alueilla 9 ja 10. Viherpeippoja nähtiin rakennetuissa ympäristöissä osa-alueilla 5, 9 ja 12.

Silmälläpidettäviä (NT) lajeja havaittiin kolme. Haarapääsky todettiin Gumbölen hevostalleilla osa-alueella 9, kanahaukka Hemängsbergetin metsäalueella osa-alueella 11 ja kivitasku Kulmakorven täyttömaa-alueen tuntumassa osa-alueella 1. Kivitasku on säädetty luonnonsuojeluasetuksella uhanalaiseksi.

Lintudirektiivin liitteen I lajeja havaittiin yhteensä kahdeksan, joista merikotka ja kalasääksi eivät pesi selvitysalueella. Kehrääjiä havaittiin kolmella paikalla osa-alueilla 1, 2 ja 4. Laulujoutsenpoikue oleskeli Dämmanin järvellä, laji on myös Suomen erityisvastuulaji. Metson jätöksiä löytyi selvitysalueen lounaisosasta osa-alueelta 2. Metso on Uudellamaalla alueellisesti uhanalainen ja kuuluu myös Suomen erityisvastuulajeihin. Palokärki havaittiin osa-alueella 1 Mustapurontien varrella. Pikkulepinkäisellä oli reviiri osa-alueella 2 hakkuuaukealla ja osa-alueella 11 golfkentällä. Laji on myös alueellisesti uhanalainen. Pikkusieppo havaittiin iäkkäissä kuusikoissa osa-alueilla 3 ja 11. Pikkusieppo on myös alueellisesti uhanalainen.

Suomen kansainvälisistä vastuulajeista (vähintään 15 % Euroopan pesimäkannasta pesii Suomessa) havaittiin laulujoutsen, leppälintu, metso, rantasipi, tavi ja telkkä.

Linnustoltaan tärkeät alueet

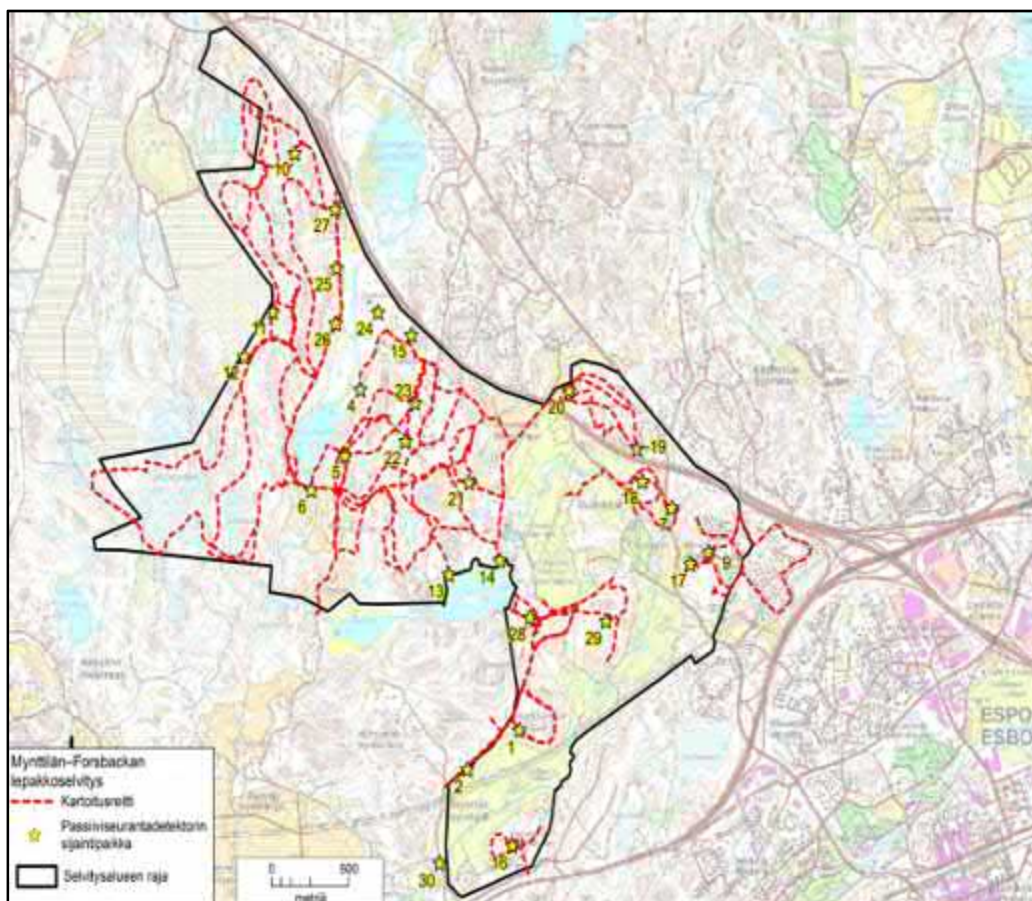
Huomionarvoisten lintulajien reviirit sijaitsivat hajallaan eri puolilla aluetta (kuva 12). Uhanalaisten lajien selvimmät keskittymät ovat Svartbäckträsketin ympäristössä ja Gumbölen kartanon ympäristössä. Myös Dämmanin kaakkoispuolisella metsäalueella todettiin useita huomionarvoisten lintulajien reviirejä.

3.2.4 Lepakot

Aktiiviseurannan tulokset

Kaikkien kartoituskierroksien (kuva 13) aikana tehdyt havainnot on esitetty kuvassa 14 kuukausittain eriteltynä. Havaintopiste voi osoittaa havainnon joko yhdestä tai useammasta lepakosta, samoin piste voi edustaa joko saalistavaa tai ohilentävää lepakkoa. Arvioitaessa alueiden merkitystä lepakolle nämä seikat on otettu huomioon.

Pohjanlepakko esiintyi melkein koko selvitysalueella. Saalistavia pohjanlepakoita havaittiin maiseman aukkokohtissa, esimerkiksi kallioalueiden yläpuolella tai metsän laidoilla.

Kuva 13. Passiiviseurantadetektorien sijaintipaikat ja aktiiviseurannan reitti Mynttilän–Forsbackan alueella.

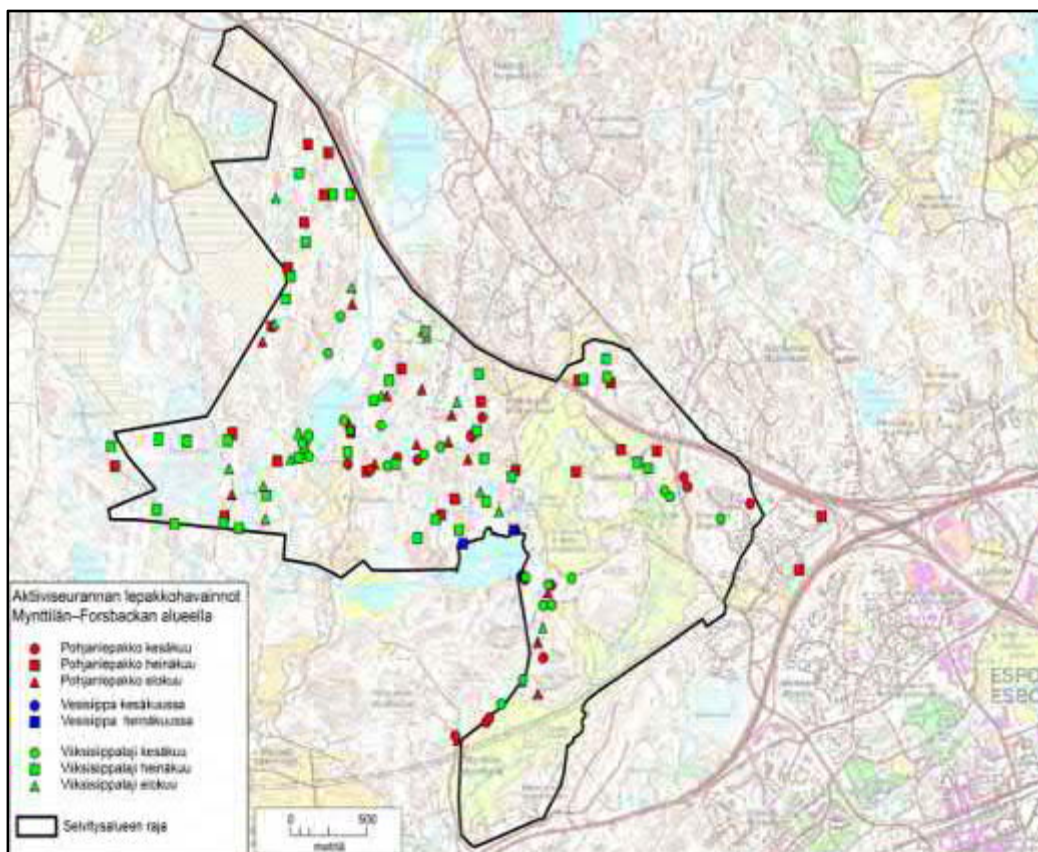
Viiksisiippalajia esiintyi melkein koko selvitysalueella. Muutamia pieniä selviä saalistusalueita lukuun ottamatta viiksisiippoja esiintyi harvakseltaan kaikkialla, jossa oli niille ainakin kohtalaisen sopivaa ympäristöä.

Yksittäisiä **vesisiippoja** saalisti vedenpinnan yläpuolella Dämmanin pohjois- ja itärannalla (kuva 14). Vesisiippoja saalistaa todennäköisesti myös ajoittain Gumbölenjoella osuuksilla, jossa on suojaa antavaa rantapuustoa. Svartbäckträsketin rannalla ei kartoitusöinä havaittu vesisiippoja.

Passiiviseurannan tulokset

Passiiviseurantadetektoreihin (kuva 13) tallentuneet havainnot on esitetty taulukossa 4. Detektoreissa havaintomäärät olivat useimmiten hyvin pienet. Poikkeuksena oli detektori nro 4, jonka havaintomäärä oli hyvin suuri.

Detektori nro 4 oli Svartbäckträsketin koillispuolella pimeän tien varrella kesäkuussa. Detektoriin oli tallentunut runsaasti havaintoja viiksisiippalajista. Samana iltana aktiiviseurannassa havaittiin kaksi viiksisiippaa saalistavan hyvin aktiivisesti tietä pitkin; havainto vahvisti passiiviseurantadetektorin tuloksia.

Kuva 14. Mynttilän-Forsbackan aktiiviseurannan lepakkohavainnot.

Detektoriin nro 14, joka oli Dämmanin koillisrannalla, oli myös kertynyt kohtalaisesti havaintoja saalistavasta vesisiipasta.

Mynttilän-Forsbackan alueelta rajattiin havaintoaineistojen perusteella seitsemän lepakoille tärkeää ruokailualueita tai siirtymäreittiä. Muita lepakoiden käyttämiä alueita oli kolme (ks. alaluku 4.4.1).

Taulukko 4. Passiiviseurantadetektoreiden tallentamat havaintomäärät. Laitteiden sijainti kuvassa 13.

nro	pvm	pohjanlepakko	siippalaji
1	7.6.	-	4
2	7.6.	6	-
4	9.6.	-	258
5	9.6.	-	1
6	9.6.	-	17
7	20.6.	4	-
9	20.6.	13	9
10	19.7.	18	1
11	19.7.	-	5
12	19.7.	5	21
13	20.7.	2	1
14	20.7.	1	56
15	20.7.	2	6

16	21.7.	-	1
17	21.7.	2	-
18	21.7.	3	3
19	25.7.	1	5
20	25.7.	-	-
21	25.7.	-	5
22	22.8.	-	2
23	22.8.	13	1
24	22.8.	6	15
25	23.8.	-	2
26	23.8.	3	13
27	23.8.	-	2
28	24.8.	-	-
29	24.8.	-	2
30	24.8.	3	4

3.2.5 Viitasammakko

Mynttilä–Forsbackan selvitysalueen viitasammakkoinventoinnissa havaittiin viitasammakkoja yhdellä lammella Dämmanin vedenpuhdistuslaitoksen länsipuolella (kuva 15). Viitasammakolle soveltuvaa elinympäristöä on myös mm. Svartbäckträsketin rannoilla, vedenpuhdistamon vanhalla lietelammikolla ja muutamilla golfkenttien lampareilla.

Kuva 15. Viitasammakon havaintopaikka Dämmanin pohjoispuolella.

3.2.6 Sudenkorennot

Mynttilä–Forsbackan selvitysalueen sudenkorentoselvityksessä ei havaittu luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorentoja, eikä muita huomionarvoisia sudenkorentoja. Alueella on monipuoliselle sudenkorentolajistolle soveltuvia vesistöjä, kuten Svartbäckträsket ja Gumbölenjoki. Selvityksessä havaittuja yleisiä lajeja olivat mm. välkekorento, sirokeijukorento, ruskoukonkorento ja neidonkorento.

4 ARVOKKAAT LUONTOKOhteet JA LAJIESIINTYMÄT

Selvitysalueilla ei ole Natura 2000 -alueita, valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteita, suojeltuja luontotyypppejä, luonnonmuistomerkkejä tai Husan & Teeriahon (2004) mainitsemia maakunnallisesti arvokkaita kallioalueita.

4.1 Luonnonsuojelulain mukaiset kohteet

Selvitysalueilla ei sijaitse luonnonsuojelualueita, mutta seuraavat alueet rajoittuvat suoraan selvitysalueen rajaan.

LUO1 Kvarnträskin rannan luonnonsuojelualue (arvoluokka 1)

Mynttilä–Forsbackan selvitysalueen rajaan rajoittuva Kvarnträskin rannan luonnonsuojelualue (YSA012758) koostuu kolmesta erillisestä alueesta. Kvarnträskin pohjoisrannalla on rantaniittyä, jossa kasvaa muun muassa vuorijalavia, rantanätkelmää, käenkukkaa, sinivuokkoa ja mesiangervoa. Soistuneessa rantametsässä kasvaa muun muassa näsiää, terttualpia, purtojuurta, valkovuokkoa, karhunputkea, metsäkortetta ja nurmilauhaa (Lammi & Routasuo 2013).

LUO2 Kakarlamminsuon luonnonsuojelualue (arvoluokka 1)

Mynttilä–Forsbackan selvitysalueeseen rajoittuvaa Kakarlamminsuon luonnonsuojelualueeseen (YSA012796) kuuluu pieni, umpeenkasvava lampi, sen ympärillä oleva rämevaltainen Kakarlamminsuon sekä lähistön jäkäläisiä mäntykankaita ja korpipainanteita. Kakarlampi on karu ja ruskeavetinen. Ulpukka ja pohjanlumme muodostavat laajoja kasvustoja. Lammen rannalta on löydetty myös pääkaupunkiseudulla harvinaista kaitapalpakkoa. Lammen ympärillä on rämeitä ja jäkäläpeitteistä kalliomaastoa. Kallioiden välisten suojuottien kasvillisuudessa on muun muassa tervaleppää, paatsamaa ja paikoin runsaasti siniheinää (Lammi & Routasuo 2013).

4.2 Muiden lakien ja inventointien mukaiset luontokohteet

4.2.1 Metsälain mukaiset kohteet

Metsälain 10 §:n mukaisia metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat mm.

- lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt
- ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot
- rehevät lehtolaikut
- jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät sekä karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kallioidet, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhat.

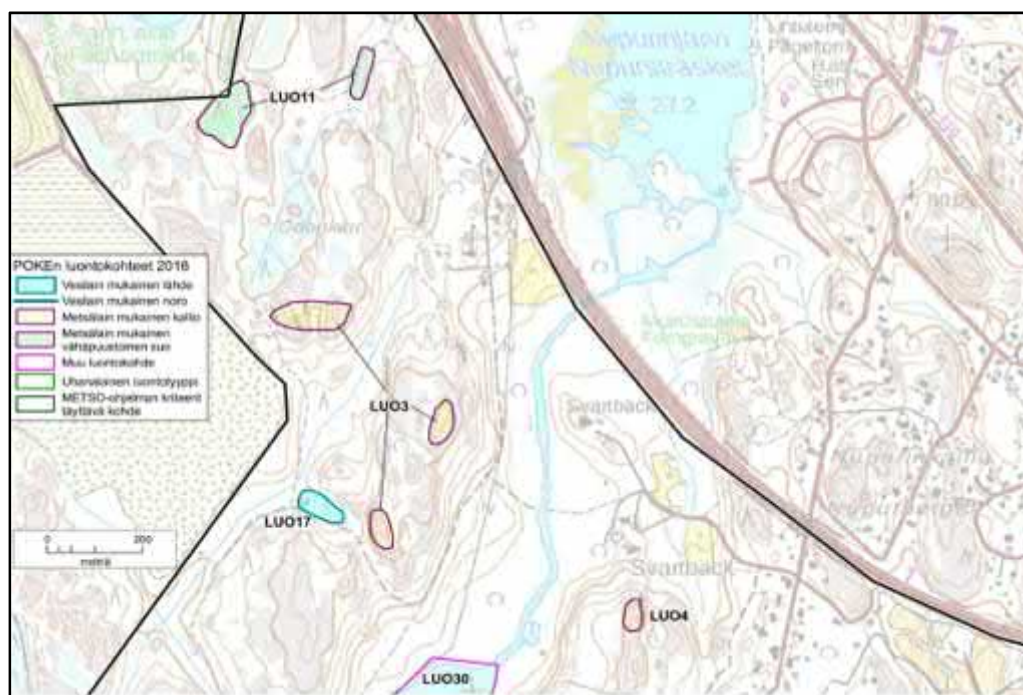
Jos ko. elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia sekä ympäristöstään selvästi erottuvia, niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. On kuitenkin huomattava, että metsälakia sovelletaan oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella ainoastaan maa- ja metsätalouteen ja virkistykseen osoitettujen alueiden metsän hoitamiseen ja käyttämiseen.

Kallioalueet

Metsälain mukaisia kalliikohteita (joilla ei ole muita merkittäviä luontoarvoja, esimerkiksi tavanomaisesta poikkeavaa lajistoa) rajattiin 14 kappaletta. Mustapuron kallioiden pohjoisin alue on kohteista edustavin. Muut rajatut alueet ovat luonnoloiltaan vaatimattomampia ja edustavuudeltaan samanarvoisia.

LUO3 Mustapuron kalliot (osa-alue 1, arvoluokka 3)

Kohde koostuu kolmesta erillisestä kalliioalueesta (kuva 16). Odonkärrin eteläpuolella sijaitsevalla kalliolla kasvaa harvaa kalliomännikköä, joukossa on muutama järeämpi mänty. Kalliopintojen kasvillisuus koostuu pääosin kanervasta, puolukasta, metsälauhasta ja jäykkäröhllystä, jotka ovat karujen kallioiden runsaimpien kasveja. Kallion pohjoisreunalla on hieman vaativampaa kasvillisuutta: kalliokieloa, isomak-saruohoa, mäkitervakkoa ja karvakiviyrttiä. Tämä kohde on selvitysalueen kalli-oista edustavin (kuva 17). Kaksi eteläisempää kalliota ovat lajistoltaan vaatimatto-mampia, valtalajeina niissä ovat metsälauha ja kanerva, kalliohatikkaa on niukem-min.

Kuva 16. Mynttilän–Forsbackan pohjoisosan luontokohteita

Kuva 17. Mustapuron pohjoisin kallio

LUO4 Svartbäckin eteläpuolinen kallio (osa-alue 3, arvoluokka 3)

Svartbäckträsketin itäpuolisen kallioalueen pohjoisosassa oleva alue (kuva 18) on kasvillisuudeltaan hyvin tavanomainen, kanerva ja metsälauha ovat valtalajeina. Kalliomännikkö on harvaa ja jäkälä- ja sammalpeitteisiä alueita on paljon. Kallion poikki kulkee melko paljon käytetty polku.

LUO5 Forsbackan kallio (osa-alue 4, arvoluokka 3)

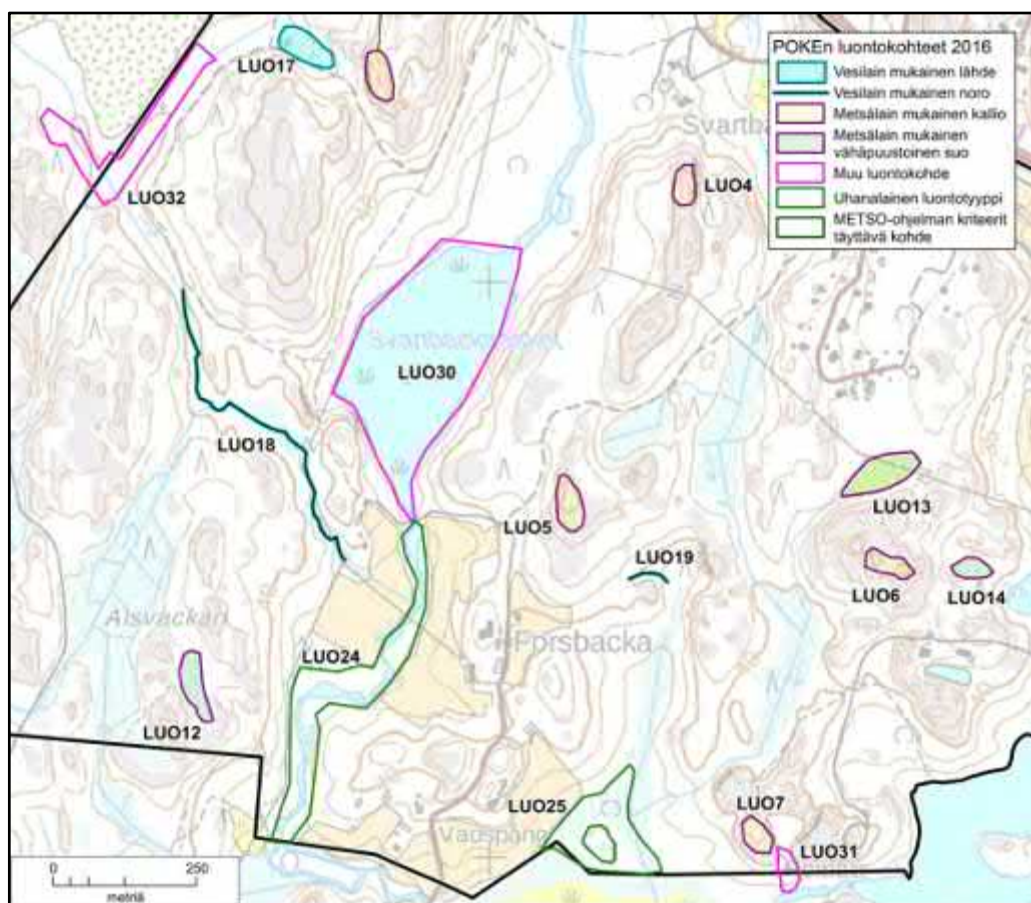
Svartbäckträsketin itäpuolisen kallioalueen eteläosassa (kuva 18) olevalla alueella kasvaa hyvin harvaa männikköä, sammal- ja jäkäläpeitteisiä alueita ja paljasta kalliotakin on melko laajalti. Kasvillisuus on tavanomaista: metsälauhaa, kanervaa ja jäykkärölliä. Alueen halki kulkee polku (kuva 19).

LUO6 Myllärinniityn kallio (osa-alue 6, arvoluokka 3)

Myllärintien pohjoispuolella (kuva 18) olevan kallioalueen puusto on kitukasvuista harvaa männikköä, kilpikaarnaisia mäntyjä on muutama. Muu kasvillisuus on tavanomaista, metsälauha ja kanerva ovat valtalajeja.

LUO7 Römålan kallio (osa-alue 6, arvoluokka 3)

Kvarnträsketin pohjoispuolisella kalliolla (kuva 18) on kituliasta männikköä, muu kasvillisuus on metsälauhan vallitsemaa. Jäkälä- ja sammalpeitteistä kalliota on laajalti.

Kuva 18. Mynttilä-Forsbackan selvitysalueen keskiosan luontokohteet

Kuva 19. Forsbackan kallio.

LUO8 Rysshyggetin kallio (osa-alue 7, arvoluokka 3)

Turun moottoritien pohjoispuolella (kuva 22) sijaitseva kallioalue on lähes puuton, sammal- ja jäkäläpeitteisen lakiosan reunoilla on joitain kilpikaarnamäntyjä (kuva 20). Kasvillisuus on hyvin tavanomaista, metsälauha, kanerva, ahosuolaheinä ja jäykkärölli ovat runsaita.

LUO9 Högabergetin kallio (osa-alue 11, arvoluokka 3)

Dämmanin eteläpuolella selvitysalueen rajan tuntumassa (kuva 28) olevan kasvillisuudeltaan tavanomaisen kallioalueen valtalajeja ovat kanerva ja metsälauha. Puusto on harvaa männikköä. Kallion yli kulkee polku, ja kasvillisuus on jonkin verran kulunutta.

Kuva 20. Rysshyggetin kallio

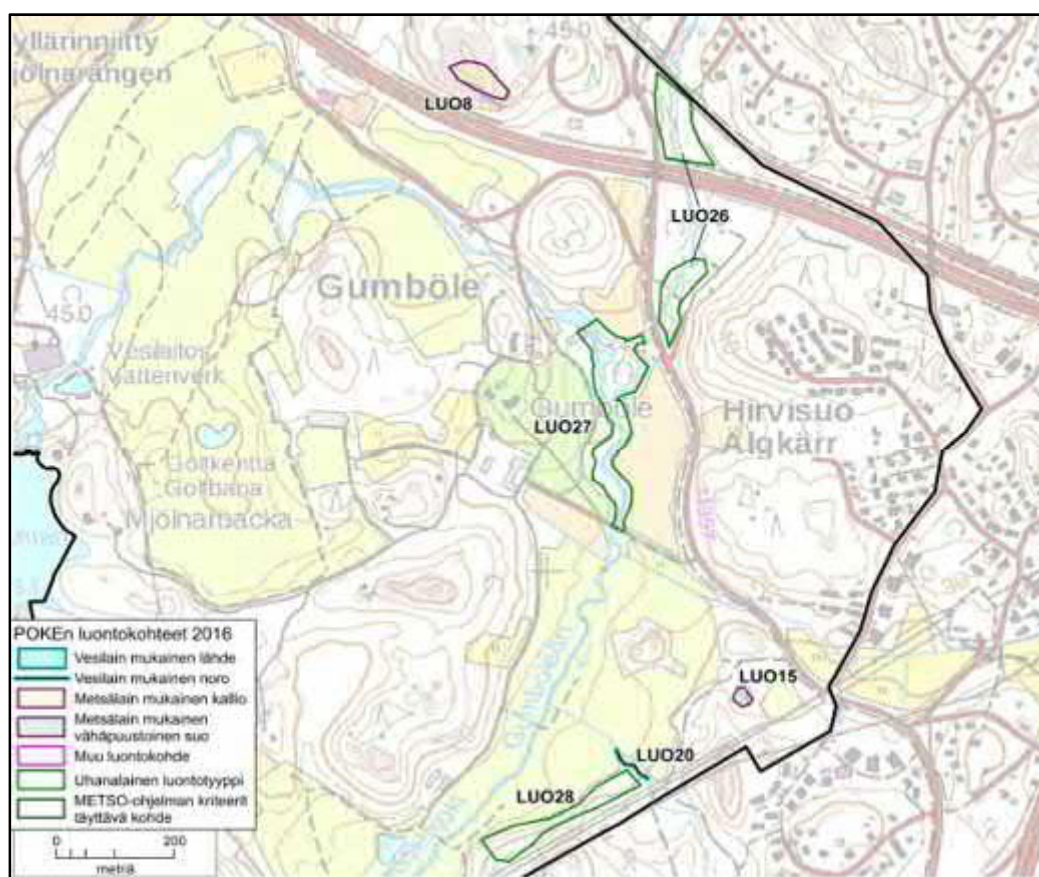
LUO10 Hemängsbergetin kalliot (osa-alue 11, arvoluokka 3)

Hemängsbergetin alueelta on rajattu kaksi arvokasta kallioaluetta (kuva 28). Pohjoisempi alue on kitukasvuista männikköä, kilpikaarnaisia mäntyjä on muutamia. Kenttäkerroksessa kasvaa lähinnä vain kanervaa, metsälauhaa on hyvin niukasti. Pohjakerroksessa jäkäläpeite on melko heikosti kehittynyt.

Eteläisemmällä alueella jäkälää on enemmän ja metsälauhakin on runsaampi. Alueella on myös joitain keloja ja maatuvia mäntyjä (kuva 21).

Kuva 21. Hemängsbergetin kallio.

Kuva 22. Mynttilän–Forsbackan selvitysalueen itäosan luontokohteet

Suot

Metsälain mukaisia vähäpuustoisia soita rajattiin seitsemän kappaletta. Kakarlammen itäpuolisista soista läntisempi ja Myllärinniityn neva ovat selvitysalueen

soista edustavimpia. Monet arvokkaista soista on luonnontilaisia ja kuuluvat Etelä-Suomessa uhanalaisiin luontotyyppeihin.

LUO11 Kakarlammen itäpuoliset suot (osa-alue 1, arvoluokka 3)

Soista läntisempi rajoittuu Kakarlamminsuon luonnonsuojelualueeseen (kuva 16). Suo on luonnontilainen ja se on keskiosaltaan isovarpurämettä, jonka valtakasvina on suopursu, lisäksi suomurain ja tupasvilla ovat runsaita. Suon reunoilla on tupasvillarämettä, jonka lajistoon kuuluvat tupasvilla, juolukka, maariankämmekekä, isokarpalo ja raate. Suon itäreunalla on pieni pullosaraneva. Tämä suo on selvitysalueen edustavimpia (kuva 23).

Itäisempi suo on lähes luonnontilainen sarakorpi, jonka puusto on pääosin hieskoivua, lisäksi on joitain kuusia ja tervaleppiä. Suon valtalajina on pullosara, muita runsaita lajeja ovat jouhivihvilä, mutasara, tupasvilla ja jokapaikansara. Suon pohjoisosasta lähtee kaivettu oja, jossa oli seisovaa vettä.

Kuva 23. Kakarlammin itäpuolisista soista läntisempi.

LUO12 Alsvackanin suo (osa-alue 2, arvoluokka 3)

Selvitysalueen lounaisosassa (kuva 18) sijaitseva pienialainen kallioiden välissä sijaitseva suo on lähinnä sarakämettä (kuva 24). Suon kasvilajistoon kuuluvat mm. tupasvilla, pullosara, suopursu, juolukka, isokarpalo ja maariankämmekekä.

Kuva 24. Alsvackanin suo.

LUO13 Myllärinniityn neva (osa-alueet 5 ja 6, arvoluokka 2)

Osa-alueitten 5 ja 6 rajalla sijaitseva suo (kuva 18) on selvitysalueen parhaiten säilyneitä nevoja. Saranevan itäosan yli kulkee sähkölinja. Tolpat sijoittuvat suon ulkopuolella, joten linja ei juurikaan ole muuttanut suon luonnontilaa. Suon allikkoi- sessa länsiosassa kasvaa mm. raatetta, tupasvillaa, valkopiirtoheinää, muta saraa, maariankämmeekkää, pullosaraa ja kurjenjalkaa. Keskiosassa on edellisten lisäksi mm. järvikortetta ja järviruokoa. Pienissä saarekkeissa on matalaa mäntyä, kanervaa ja puolukkaa. Reuna-alueilla on niukasti juolukkaa ja suopursua. Suolta lähtevässä ojassa oli seisovaa vettä.

Myllärinniityn neva on selvitysalueen soista edustavin (kuva 25).

LUO14 Myllärinniityn suo (osa-alue 6, arvoluokka 3)

Osa-alueella 6 sijaitsevalla (kuva 18) pienessä kallioiden välissä olevassa sarakorvessa kasvaa harvaa koivikkoa (kuva 26). Muuhun kasvilajistoon kuuluvat mm. pullosara, luhtavilla, kurjenjalka ja isokarpalo. Reunoilla on vähän suopursua. Suon itäosasta lähtevä oja oli kuiva.

Kuva 25. Myllärinniityn neva

Kuva 26. Myllärinniityn suo.

LUO15 Gumbölenniityn suo (osa-alue 9, arvoluokka 3)

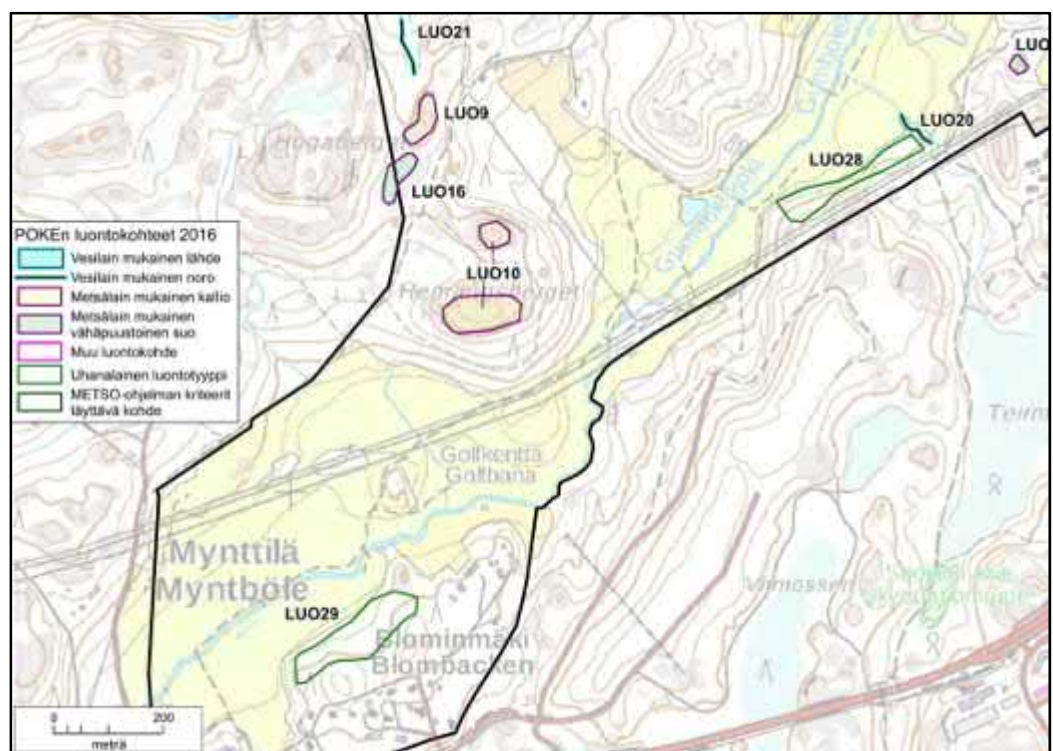
Pieni luonnontilaisen kaltainen luhtaneva osa-alueella 10 (kuva 22), jolla kasvaa mm. pullosaraa, korpikaislaa, kurjenjalkaa ja luhtasaraa. Reunoilla on kiiltopajua (kuva 27).

Kuva 27. Gumbölenniityn suo.

LUO16 Högabergetin suo (osa-alue 11, arvoluokka 3)

Selvitysalueen rajalla osa-alueella 11 oleva pieni sararäme (kuva 28), jolla kasvaa harvaa männikköä ja koivikkoa. Kasvilajistoon kuuluvat myös tupasvilla, juolukka, suopursu, isokarpalo ja pullosara sekä suokukka, raate ja leväkkö. Suopursua ja juolukka kasvaa mättäinä (kuva 29).

Kuva 28. Mynttilä–Forsbackan selvitysalueen eteläosan luontokohteet.

Kuva 29. Högabergetin suo.

4.2.2 Vesilain mukaiset kohteet

Vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisia pienvesiä (noroja ja lähteitä) on selvitysalueelta rajattu 5 kappaletta.

LUO17 Mustapuron lähde (osa-alue 1, arvoluokka 1)

Osa-alueen 1 eteläosassa (kuva 18) olevalla lähteikköalueella kasvaa nuorta sekametsää, puusto on koivua, kuusta, harmaa- ja tervaleppää. Itse lähde sijaitsee rinteeseen yläosassa ja on noin metrin halkaisijaltaan. Tästä alarinteelle on paikoin upottavaa koivuluhtaa, kasvilajistoon kuuluvat mm. suohorsma, ojaleinikki, tähtisara, luhtarölli, metsäkorte, vehka, korpikaisla ja terttualpi. Lähteikkö on luonnontilainen (kuva 30).

LUO18 Koskenmäenpuron alajuoksu (osa-alue 2, arvoluokka 1)

Osa-alueella 2 sijaitsevan Koskenmäenpuron ympäristö on kärsinyt äskettäin tehdystä hakkuista (kuva 18). Pääosa puron varresta on avohakattu. Purouoma on kuitenkin säilynyt pääosin luonnontilaisena. Uomassa on paikoin kalliopaljastumia ja pieniä könkäitä. Puolivälissä rajattua uomaa on soistunut alue, jolla kasvaa tervaleppää ja pajuja, kenttäkerroksessa on mm. kurjenmiekkää ja vehkaa.

Eteläosassa puro sijoittuu sähkölinjan alle, puusto on linjan kohdalta poistettu. Tällä osalla purouoma on hyvin kivikkoinen (kuva 31).

Kuva 30. Mustapuron lähde.

Kuva 31. Koskenmäenpuron kivikkoista uomaa.

LUO19 Forsbackan noro (osa-alue 4, arvoluokka 1)

Forsbackan talon itäpuolella osa-alueella 4 (kuva 18) sijaitseva pieni noro on luonnontilainen ja sen varrella ja uomassa kasvaa mm. ojaleinikkiä, metsäalvejuurta ja hiirenporrasta (kuva 32).

Kuva 32. Forsbackan noron kasvillisuutta.

LUO20 Gumbölenniityn noro (osa-alue 10, arvoluokka 1)

Golfkentälle laskevan noron (kuva 22) uoma on kivikkoinen, uoman varrella on tuomea, raitaa ja haapaa. Kenttäkerroksessa on ranta-alpia, ojasorsimoa, tesmaa, rönsyleinikkiä ja mesiangervoa.

Kuva 33. Högabergetin noron kasvillisuutta.

LUO21 Högabergetin noro (osa-alue 11, arvoluokka 1)

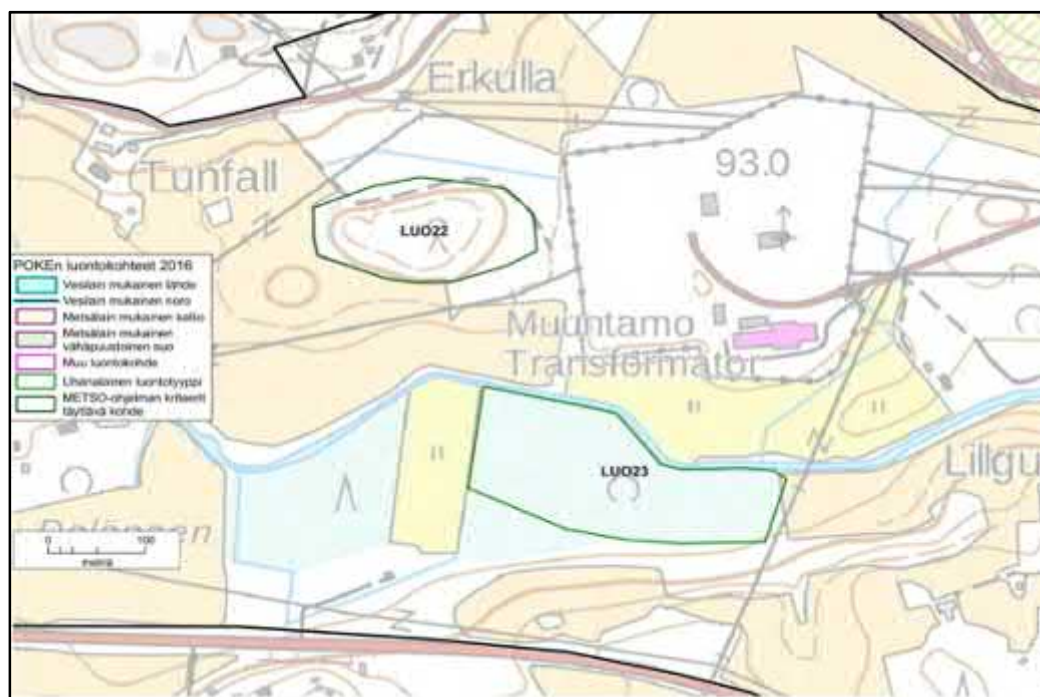
Osa-alueella 11 (kuva 28) nuorta koivua ja mäntyä kasvavassa sekametsässä sijaitsevan luonnontilaisen noron varrella kasvaa mm. hiirenporrasta, metsäalvejuurta, metsäkortetta, nurmilauhaa ja rönsyleinikkiä (kuva 33).

4.3 Muut luonnoltaan arvokkaat alueet

4.3.1 METSO-ohjelman kriteerit täyttävät kohteet

LUO22 Järvikylän runsaslahopuustoinen metsä (Järvikylän osa-alue 2, arvoluokka 2)

Järvikylän sähköaseman länsipuolinen metsäkuvio on vanhaa kuusisekametsää, jossa on runsaasti eri-ikäistä lahopuuta. Kuusten lisäksi kuviolla kasvaa koivua, mäntyä ja haapaa. Aluskasvillisuus koostuu lehtomaisen kankaan lajeista, joista runsaimpia ovat käenkaali, kielo, valkovuokko ja mustikka. Metsiköstä ovat löydetty myös liito-oravan papanoita ja siellä on joitakin liito-oravalle sopivia koloita. Keväällä 2016 merkkejä liito-oravasta ei todettu. Kuvan 34 rajauksessa on mukana myös vanhan metsän kaakkoisreunassa oleva liito-oravan ruokailupaikaksi sopiva haavikko. Alueen pinta-ala on 2,05 hehtaaria, ja se täyttää METSO-ohjelman II-luokan kriteerit.

Kuva 34. Järvikylän alueen luontokohteet.

4.3.2 Uhanalaiset luontotyypit

LUO23 Järvikylän kostea lehto (Järvikylän osa-alue 3, arvoluokka 2)

Mankinjoen eteläpuolella sijaitseva kosteapohjainen koivikko on kasvillisuudeltaan edustavaa kosteaa lehtoa. Vallitsevana aluskasvina lähes koko 3,3 hehtaarin laajuisella alueella (kuva 34) on lehtopalsami, jonka kasvusto on poikkeuksellisen laaja (kuva 35). Muita runsaita aluskasveja ovat lehtotesma, metsäalvejuuri, nokkonen ja mesiangervo. Puusto on väljäkköä, runsaan parinkymmenen metrin korkeiseksi kasvanutta koivikkoa. Sekapuuna on haapoja. Koivikkoa on ilmeisesti aikanaan harvennettu, mutta tuoreita käytön jälkiä ei ole. Pensaskerroksessa kasvaa harvakseltaan tuomea ja tertsuseljaa. Jokivarren tuomikasvusto on tiheää.

Kosteat lehdot ovat luontotyyppinä uhanalaisia (Raunio ym. 2008). Lehdon linnusto on monipuolinen. Siihen kuuluivat mm. kultarinta, mustapääkerttu ja satakieli. Myös valkoselkätikka tavattiin alueelta. Lehdon arvo kasvaa puuston vanhetessa ja lahoppuuston runsastuessa.

Kuva 35. Järviylän lehdon lehtopalsamikasvustoa. Palsamin seassa kasvaa harvakseltaan mesiangervoa.

LUO24 Mustapuron jokilaakso (osa-alue 4, arvoluokka 2)

Mustapuro (kuva 18) laskee Svartbäckträsketistä alapuoliseen Kvarnträskiin alkuperäisessä uomassaan. Pudotuskorkeutta joessa on noin 2,7 metriä. Yläpuolista Svartbäckträsketiä on aikoinaan laskettu louhimalla Mustapuron luusuan kallio-kynnystä. Joen yläjuoksulle laskee luoteesta Koskenmäenpuro.

Kuva 36. Mustapuron jokilaakson kasvillisuutta.

Joessa on muutama koskipaikka ja joitakin pienempiä nopeammin virtaavia kova-pohjaisia osuuksia. Koskipaikoissa on pohjamateriaalina hiekkaa, soraa ja pienempää kiviainesta. Isommat kivet lähes puuttuvat ilmeisesti perkausten vuoksi. Koskipaikkojen kivillä on runsaasti vesisammalia. Hitaasti virtaavat osuudet ovat pehmeäpohjaisia ja niiden syvyys ja leveys vaihtelevat, paikoin on myös pieniä suvantoja. Mustapuroa reunustaa pelto-osuudella tiheä paju- ja tuomipensaikko. Etelämpänä uoman varrella lehtomaisen kankaan metsää, tervaleppää ja haapaa on paljon (kuva 36). Suvantopaikoissa on mesiangervovaltaista suurruohoniittyä

Mustapuro luokitellaan luontotyyppinä pieneksi havumetsävyöhykkeen joeksi. Luontotyyppi on Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) (Raunio ym. 2008). Jokivarressa on myös liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1).

LUO25 Kvarnträskin luhta (osa-alueet 4 ja 5, arvoluokka 2)

Karnträskin pohjoispuolella (kuva 18) on kostea luhta-alue, jonka puusto on koivua ja tervaleppää. Kenttäkerroksessa kasvaa mm. kurjenmiekkää, korpikaislaa, mesiangervoa, ranta-alpia, suo-ohdaketta, viitakastikkaa ja järviruokoa (kuva 37). Luonnonsuojelualueeseen rajoittuvalla eteläosalla on pajukkoa, kaakkoisosassa on hieman kuusta kasvavaa ruoho- ja heinäkorpea.

Kvarnträskin luhta luokitellaan koivuluhdaksi, joka on Etelä-Suomessa vaarantunut luontotyyppi (VU) (Raunio ym. 2008). Alueella on myös liito-oravia (ks. alaluku 4.4.1).

Kuva 37. Kvarnträskin pohjoispuolista koivuluhtaa.

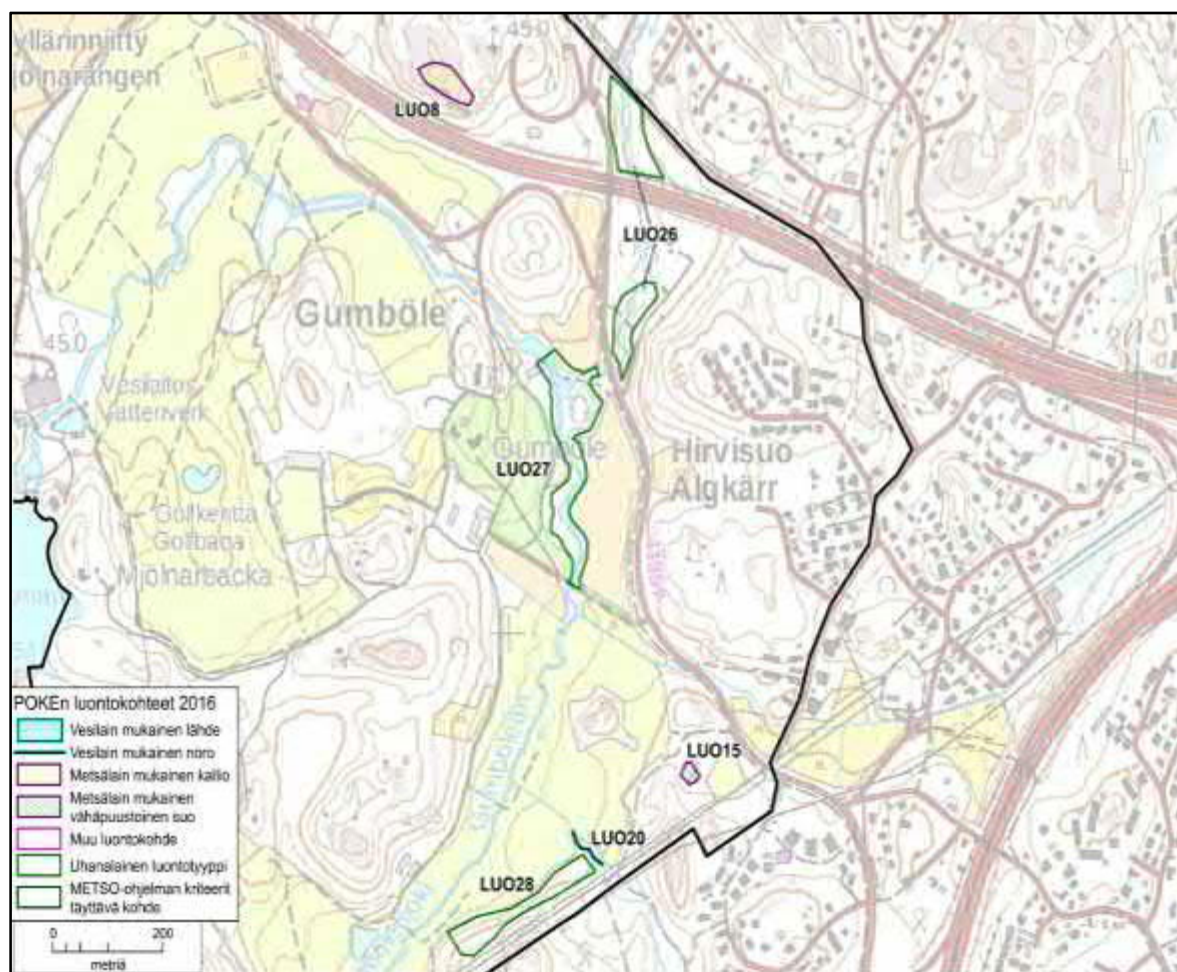
LUO26 Karhusuonpuron lehtopurolaakso (osa-alueet 7 ja 9, arvoluokka 2)

Karhusuonpuron lehtopurolaakso käsittää kaksi luonnontilaista jaksoa Nupurintien ja Gumbölentien välissä ennen puron yhtymistä Gumbölenjokeen (kuva 38). Karhusuonpuro on paikoin verraten kivikkoinen ja pohjalla on paljon soraa. Puron kivillä on paikoin vesisammalia. Purolaakso on säilynyt jyrkkärinteisenä lehtotiheikkönä, jossa laho- ja liekopuun määrä on huomattava. Karhusuonpuron alajuoksu on uoman morfologian ja sinne kertyneen puuaineksen määrän suhteen Espoon luonnontilaisimpia purojaksoja. Uoman luonnontilaa ovat heikentäneet purolaakson yli rakennetut tiet.

Turun moottoritien pohjoispuolella puro virtaa useita metrejä syvässä kanjonissa. Alue on tuoretta keskiravinteista lehtoa, jonka puusto on vanhaa kuusikkoa, sekä nuorehkoa vaahteraa, tuomea, harmaaleppää ja haapaa. Kenttäkerroksessa on mm. rönsyleinikkiä, metsäkortetta, hiirenporrasta, metsäalvejuurta, kieloa ja lil-lukkaa. Lisäksi taikinamarja on runsas (kuva 39).

Moottoritien alapuolisella osuudella purouoma on 3–4 metriä leveä ja sitä reunustaa varttunut kuusikko ja harmaalepikko. Kasvillisuus on suursaniaisten vallitsemaa saniaislehtoa, jossa kasvaa muun muassa kotkansiipeä. Myös keltavuokkoa ja mukulaleinikkiä on löydetty purovarresta. Muuhun lajistoon kuuluvat mm. jänönsa-laatti, koiranvehnä ja tesma. Alueella on runsaasti kuolleita, kääpäisiä kolopuita.

Tuore keskiravinteinen lehto ja kostea runsasravinteinen lehto ovat Etelä-Suomessa vaarantuneita luontotyyppejä (VU) (Raunio ym. 2008). Turunväylän pohjoispuolella on myös liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1).

Kuva 38. Mynttilän–Forsbackan selvitysalueen itäosan luontokohteet

Kuva 39. Karhusuonpuron kasvillisuutta moottoritien pohjoispuolella.

LUO27 Gumbölenjoen Myllykoski (osa-alue 9, arvoluokka 2)

Myllykoski sijaitsee Gumbölenjoen keskivaiheilla Gumbölen myllypadon alapuolella (kuva 38). Myllykosken alapuolella joessa on muutamia sorapohjaisia nivoja. Muuten jokiuoma on pitkälti upottavaa tai hiekkapohjaista, sillä alueelle laskeva Karhusuonpuro tuo jokeen suuria määriä hiekkaa; jokiuoma onkin alkanut paikoin kasvaa umpeen.

Myllykoski on lyhyt louhikkoinen koski, jota on aikojen saatossa muokattu myllyjen tarpeisiin ja myöhemmin myös kevyesti kunnostettu. Kosken alapuolella on laaja sorapohjainen alue. Koskikivillä kasvaa yleisesti vesisammalia. Myllykosken rannoilla kasvaa iäkkäitä vaahteroita ja tervaleppiä. Jokeen viettävillä rinteillä on vanhoja kuusia, Kenttäkerroksessa on mm. hiirenporrasta, ranta-alpia, rantakukkaa ja koiranvehnää (kuva 40).

Kosken alapuolella on tulvaniittyä, josta alavirtaan jokivarren etelärannalla on yhtenäinen, lähinnä harmaa- ja tervalepistä, tuomesta ja vaahterasta koostuva puusto. Suvantopaikoissa kasvaa järvikortetta, kurjenmiekkää, ranta-alpia, rantakukkaa, rentukkaa, viiltosaraa ja korpikaislaa. Jokiuomassa kasvaa ulpukkaa. Alajuoksun kasvillisuus on lehtomaista: keväisin jokivarsi värjäytyy valkovuokoista, rentukoista ja kotkansiivistä. Alueelta mainitaan myös keltavuokko ja mukulaleinikki. Karhusuonpuron jakso Gumbölentien länsipuolella on rajattu tähän kohteeseen.

Myllykosken luontokohteen rajausta ulottuu Engelinpuistotielle asti. Alue on pääosin kosteaa runsasravinteista lehtoa, joka on Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi. Jokivarressa on myös liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1).

Kuva 40. Gumbölenjoen Myllykoski.

LUO28 Gumbölenniityn lehto (osa-alue 10, arvoluokka 2)

Luontokohde sijaitsee voimalinjan ja golfkentän välissä (kuva 38). Alueen puusto on pääasiassa varttuvaa–varttunutta haapaa, etenkin länsiosassa on myös kuusta. Jonkin verran on nuorta vaahteraa. Kenttäkerroksessa valtalajina on kielo, lisäksi on mm. metsäkastikkaa, hiirenporrasta, metsäalvejuurta ja vuohenputkea. Paikoin on tuomipensaikkoa ja nuorta pihlajaa (kuva 41).

Metsäalue on tuoretta runsasravinteista lehtoa, joka on luontotyyppinä Etelä-Suomessa äärimmäisen uhanalainen (CR). Alue on myös liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1).

LUO29 Blominmäen lehto (osa-alue 11, arvoluokka 2)

Golfkenttään rajoittuvalla rinteellä (kuva 28) on kuusivaltaista lehtomaista kangasta ja tuoretta lehtoa (OMaT). Puusto on varttunutta–uudistuskypsää. Puustossa on kuusen lisäksi haapaa ja koivua, mäntyä sekä joitain tammia ja vaahteroita. Alueella on jonkin verran tuulenkaatoja ja lahoppua. Alikasvoksena on tuomea, raitaa ja pihlajaa. Kenttäkerroksessa esiintyy mm. valko- ja sinivuokkoa, käenkaalia, suokelttoa, lehtotesmaa, jänönsalaattia, hiirenporrasta, kieloa, ahomansikkaa, vuohen- ja koiranputkea, lillukkaa, sormisaraa ja nuokkuhelmikkää. Lehtopensaista lajistoon kuuluvat punaherukka, näsiä ja koiranheisi (kuva 42).

Tuore keskirasvainen lehto on luontotyyppinä Etelä-Suomessa vaarantunut (VU). Metsä on myös liito-oravan elinalue (ks. alaluku 4.4.1).

Kuva 41. Gumbölenniityn lehtoa.

Kuva 42. Blominmäen lehtometsää.

4.3.3 Muut luontokohteet

LUO30 Svartbäckträsket (osa-alue 4, arvoluokka 3)

Svartbäckträsket on pieni pinta-alaltaan noin 7,7 hehtaaria oleva järvi (kuva 18). Järven pohjoisosassa on saraikkoa, kortteikkoa ja ruovikkoa. Ranta-alue on tulvivaa ja luhtaista, mm. rentukkaa kasvaa paikoin.

Itärannalla on 10–20 metrin levyinen luhtavyöhyke, jolla kasvaa mm. luhtasaraa, suoputkea, terttualpia, kurjenjalkaa ja raatetta. Puusto on harvaa ja matalaa tervaleppää ja koivua.

Järven eteläpuolella on korkea kallio, josta on näkymä järvelle (ks. kansikuva). Kallio laskee melko jyrkästi järveen (kuva 43). Eteläpäästä lähtee Mustapuro Kvarnträskiin ja Dämmaniin. Joen niskan kalliota on aikanaan louhittu ja järven pintaa laskettu. Keväisin järvi kuitenkin vielä tulvii.

Kuva 43. Svartbäckträsket.

LUO31 Römålan pähkinäpensaikko (osa-alue 6, arvoluokka 3)

Römålan talon länsipuolella (kuva 18) jokeen laskevalla rinteellä on yli 20 kookasta pähkinäpensasta, pähkinäpensaita kasvava alue ulottuu rantaan asti. Alueen puusto on joskus hakattu, joitain varttuneita koivuja on vielä jäljellä. Nykyään puusto on pääosin todennäköisesti istutettua tammea, vaahteraa ja saarnea, kenttäkerroksessa on hiirenporrasta, kieloa, ja mustikkaa (kuva 44).

Kuva 44. Römålan pähkinäpensaikkoa.

LUO32 Svartbäckträsketin niitty (osa-alue 2, arvoluokka 3)

Selvitysalueen rajalla olevan niityn (kuva 18) kasvillisuus koostuu metsäkurjenpolvi-, niittyleinikki- ja nurmilauhavaltaisesta tuoreesta suurruohoniitystä ja nurmilauhamäittäisestä heinäniitystä, jotka ovat ennen olleet peltokäytössä. Kuviolla on myös pieni, mutta melko edustava tuore pienruohoniitty, jossa kasvoivat runsaina muun muassa niittynätkelmä, ahdekaunokki, metsäkurjenpolvi ja päivänkakkara. Mm. alueen keskellä olevan vanhan ladon ympäristössä kasvaa Espoossa melko harvinaista syylälinnunhernettä. Niittyalueen ja sen reunaosien kasvilajistoon kuuluvat myös muun muassa kartioakankaali, valkolehdokki ja mesimarja (kuva 45).

Aluetta on hoidettu niittämällä ja pajujen ja puiden taimia poistamalla.

Kuva 45. Svartbäckträsketin niitty.

4.4 Merkittävät lajiesiintymät

4.4.1 Luontodirektiivin liitteen IV(A) lajit

Liito-orava

Selvitysalueilla on kaikkiaan 18 liito-oravan asuttamaa metsäkuviota. Niistä vain yksi on Järvikylässä.

LO1

Järvikylän sähköaseman länsipuolinen metsä (kuva 46) on vanhaa kuusisekametsää, jossa on runsaasti eri-ikäistä lahoppua. Kuusten lisäksi kuviolla kasvaa koivua, mäntyä ja haapaa.

Kuva 46. Liito-oravien elinalueet ja mahdolliset kulkuyhteydet Järvikylän selvitysalueella.

Järvikylän liito-oravahavainnot ovat vuodelta 2014. Vuonna 2016 papanoita ei löytynyt, mutta metsäalue oli ennallaan.

Mynttilä–Forsbacka

Alueella on yhteensä 17 liito-oravan asuttamaa metsäaluetta. Alueet ja niiden väliset liito-oravan liikkumisen mahdollistavat puustoiset yhteydet on merkitty kuviin 47 ja 48.

LO2

Varttunutta harvennettua kuusivaltaista sekametsää, haapaa ja koivua sekapuuna. Talojen ympäristössä enemmän lehtipuustoa (kuva 47).

Alueelta on löytynyt papanoita vuonna 2016 ja 2004.

LO3

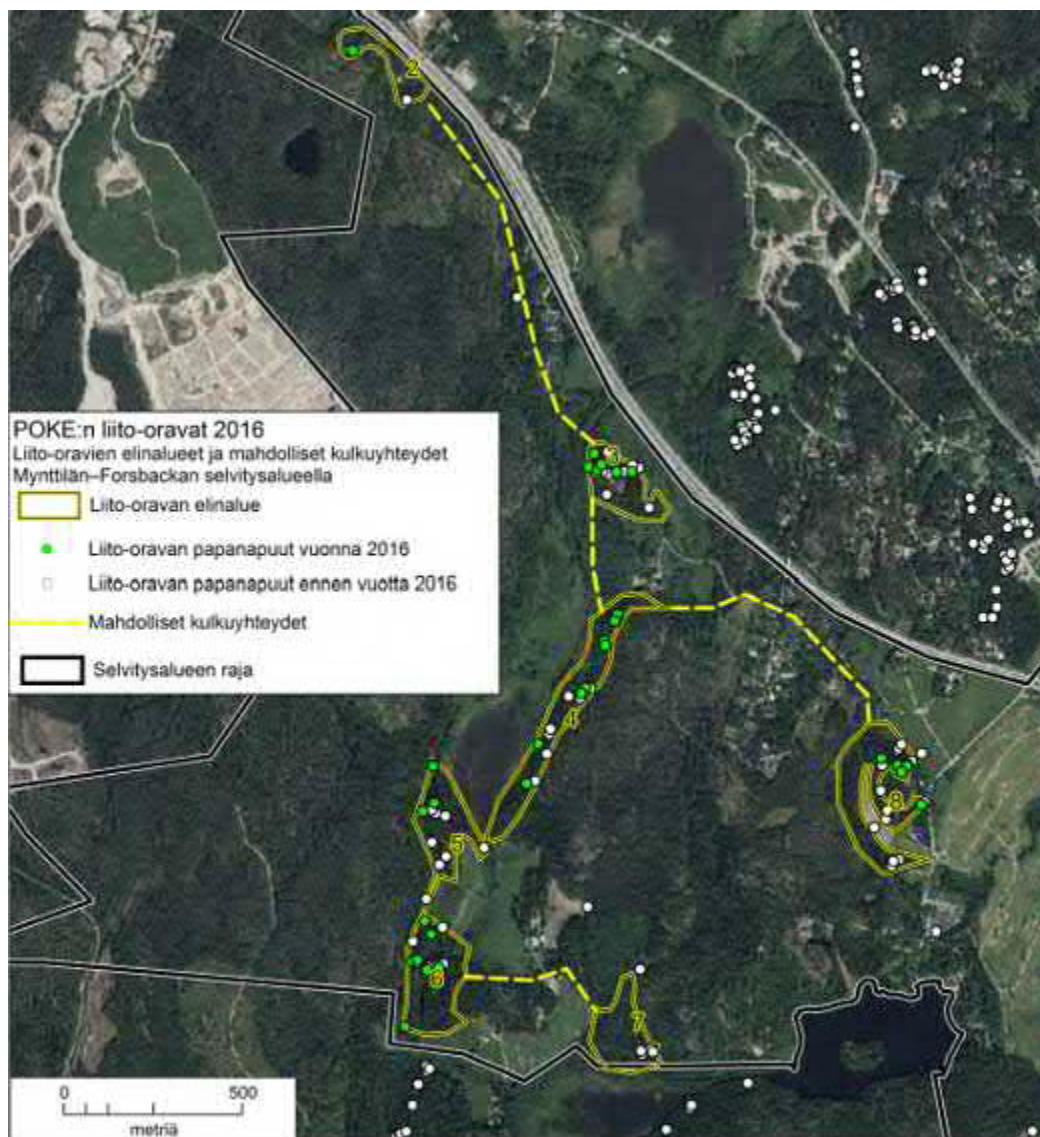
Svartbäckin talon ympärillä vanhaa kuusivaltaista metsää ja haapoja kasvaa etenkin talon pohjoispuolella, itäosassa on nuorempaa puustoa (kuva 47).

Alueelta on löytynyt papanoita vuonna 2016, 2014 ja 2010.

LO4

Svartbäckträsketin itäpuolella on varttuvaa–varttunutta kuusivaltaista rinnemetsää. Haapaa on etenkin alueen keskiosassa (kuva 47).

Alueelta on löytynyt papanoita vuonna 2016 ja 2014.

Kuva 47. Liito-oravien elinalueet ja mahdolliset kulkuyhteydet Mynttilä-Forsbackan selvitysalueen länsiosassa.

LO5

Sähkölinjan ja metsätien halkoma metsä, jossa varttuvaa-varttunutta kuusivaltaista metsää. Haapaa on runsaasti sekapuuna etenkin sähkölinjan ja tien välissä. Alue rajoittuu lännessä tuoreeseen avohakkuualueeseen (kuva 47).

Alueelta on löytynyt papanoita useana vuonna, viimeksi 2016.

LO6

Joen ympäristössä on varttunutta kuusivaltaista metsää ja paljon kookkaita haapoja sekä tervaleppää. Haapaa on runsaasti myös alueen pohjoisosassa. Sähkölinjan länsipuolinen metsä on avohakattu, myös useita isoja haapoja on kaadettu (kuva 47).

Alueelta on löytynyt papanoita useana vuonna, viimeksi vuonna 2016.

LO7

Varttuvaa kuusivaltaista kosteapohjaista metsää. Länsiosassa on sekapuuna koi-vua, haapaa on enemmän aluetta halkovan ojan itäpuolella (kuva 47).

Papanoita löytyi viimeksi vuonna 2014, tietoja on myös vuodelta 1990.

LO8

Varttuvaa–varttunutta kuusivaltaista sekametsää, haapaa on pohjoisosan rin-teellä ja peltojen reunametsissä. Pohjoisoassa on myös koivua ja vaahteraa (kuva 47).

Papanoita on löytynyt mm. vuosina 2014 ja 2016.

LO9

Turun moottoritien ja Nupurintien välissä olevan Rysshyggetin metsäalueen länsi- ja pohjoisrinteellä on varttunutta kuusivaltaista metsää. Haapaa on etenkin rinteiden alaosassa sekä länsiosassa (kuva 47).

Papanoita on löytynyt vuosina 2015 ja 2016. Alueelta on myös vanhempia tietoja.

LO10

Turun moottoritien ja Nupurintien välissä olevan metsäalueen länsiosassa puron reunoilla on varttunutta kuusikkoa ja varttuvaa lehtipuustoa. Alueen itäosassa on paljon haapaa, sekä nuorta–varttuvaa kuusikkoa (kuva 48).

Papanoita on löytynyt vuosina 2014 ja 2016. Alueelta on myös vanhempia tietoja.

LO11

Lähes kauttaaltaan golfkentän ympäröimä varttunut kuusivaltainen metsikkö, jonka puustoa on paikoin harvennettu. Haapoja on lähinnä reunoilla, yksittäisiä myös metsän keskellä (kuva 48).

Papanoita on löytynyt vuosina 2014 ja 2016 alueen pohjoisosasta. Alueelta on myös vanhempia tietoja.

LO12

Gumbölenjoen varrella alueen pohjoisosassa on paikoin vanhaa kuusikkoa, haapaa ja tervaleppä on melko vähän. Eteläosassa puusto on pääosin terva- ja har-maaleppää, tuomea ja haapaa (kuva 48).

Papanoita löytyi vuonna 2014 joen varresta, vuona 2016 papanoita ei löydetty.

LO13

Hirvisuon asuinalueen ympärillä on varttuvaa–varttunutta kuusivaltaista metsää. Haapaa on eniten alueen keski- ja eteläosassa, pohjoisosassa haapaa on niukasti (kuva 48).

Papanoita on löytynyt vuosina 2013 ja 2016 eri puolilta aluetta. Alueelta on myös vanhempia tietoja.

LO14

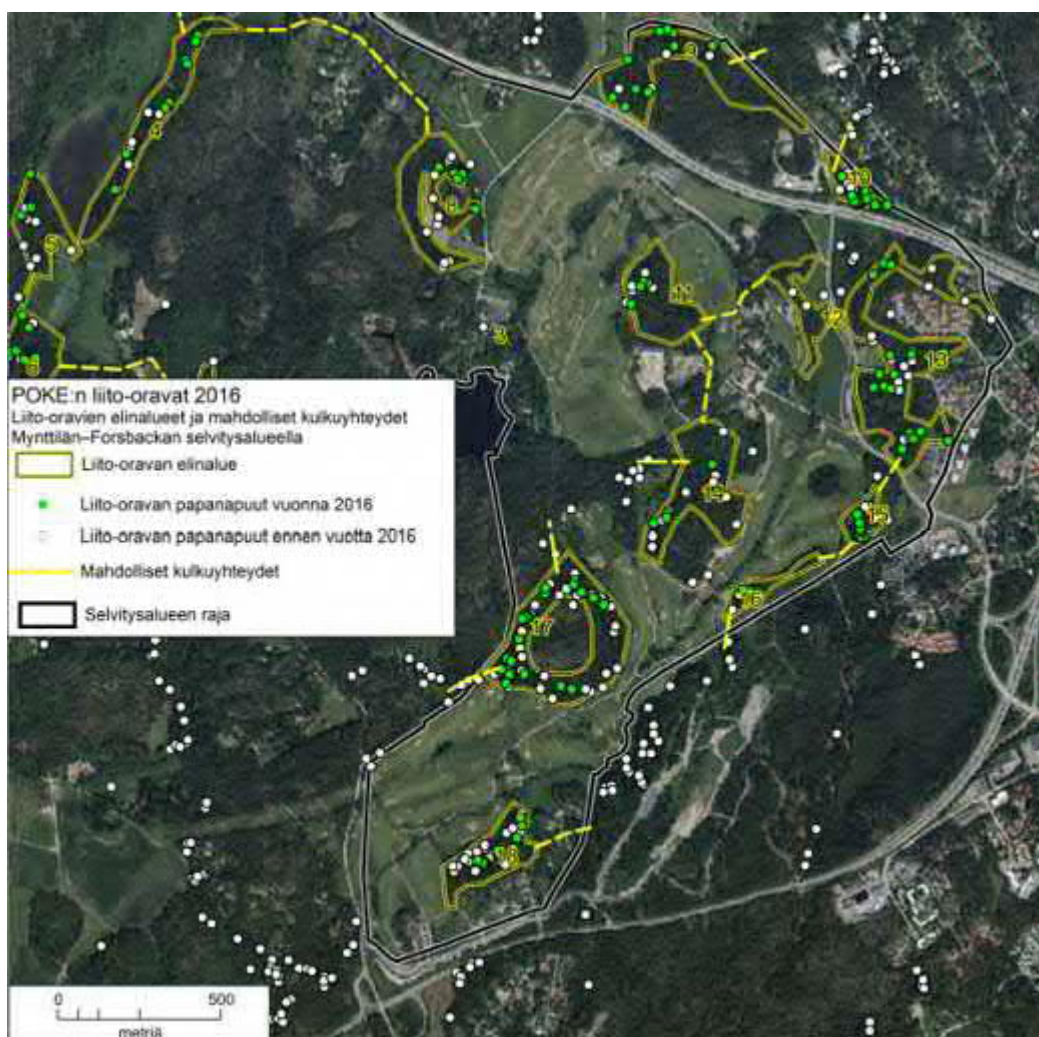
Metsäalueen puusto on varttuvaa–varttunutta kuusivaltaista sekametsää. Haapaa on länsi- ja itärinteellä. Pohjoisosassa on vaahteraa ja muuta lehtipuustoa. Mäen yläosassa on myös mäntyä (kuva 48).

Papanoita on löytynyt vuosina 2014 ja 2016. Alueelta on myös vanhempia tietoja.

LO15

Osin harvennettua varttunutta kuusivaltaista metsää. Alueella useita isoja haapoja, joissa on myös paljon koloja (kuva 48).

Papanoita on löytynyt vuosina 2014 ja 2016. Alueelta on myös vanhempia tietoja.

Kuva 48. Liito-oraven elinalueet ja mahdolliset kulkuyhteydet Mynntilä-Forsbackan selvitysalueen itäosassa.

LO16

Kapealla metsäalueella voimalinjan ja golfkentän välissä on varttuvaa–varttunutta haavikkoa, kuusta on niukemmin, lähinnä alueen länsiosassa (kuva 48).

Papanoita löytyi vuonna 2016 alueen länsiosasta. Alueelta on myös vanhempia tietoja.

LO17

Hemängsbergetin kallioalueen ympärillä on puustoltaan varttunutta–uudistuskypsää kuusivaltaista metsää. Sekapuustona kasvaa koivua ja haapaa sekä vähän mäntyä. Alikasvoksena on mm. pihlajaa ja paikoin tuomea. Kasvillisuus on enimmäkseen lehtomaista kangasta (kuva 48).

Papanoita löytyi vuonna 2016 alueen länsi- ja pohjoisosasta. Alueelta on liito-oravatietoja yli 20 vuoden ajalta.

LO18

Puustoltaan varttunutta–uudistuskypsää ja kuusivaltaista metsää kasvava rinne, joka rajoittuu golfkenttään. Haapaa ja koivua on runsaasti sekapuuna ja kolopuita on useita. Itäosan puustoa on osittain harvennettu. Kasvillisuus on lehtomaista kangasta ja tuoretta lehtoa (kuva 48).

Papanoita löytyi vuonna 2016 alueen keski ja itäosasta. Alueelta on liito-oravatietoja yli 20 vuoden ajalta.

Kuva 49. Viitasammakon havaintopaikka Dämmanin vedenpuhdistuslaitoksen länsipuolella.

Viitasammakko

Selvitysalueiden ainoa viitasammakon kutupaikka löytyi Mynttilän–Forsbackan alueelta Dämmanin länsipuolella olevalta lammelta (kuva 49). Paikalla äänteli havaintokerralla yksi viitasammakko. Lampi on suorantainen ja sen rantoja on paikoin kaivettu avovesialueen lisäämiseksi.

Lepakot

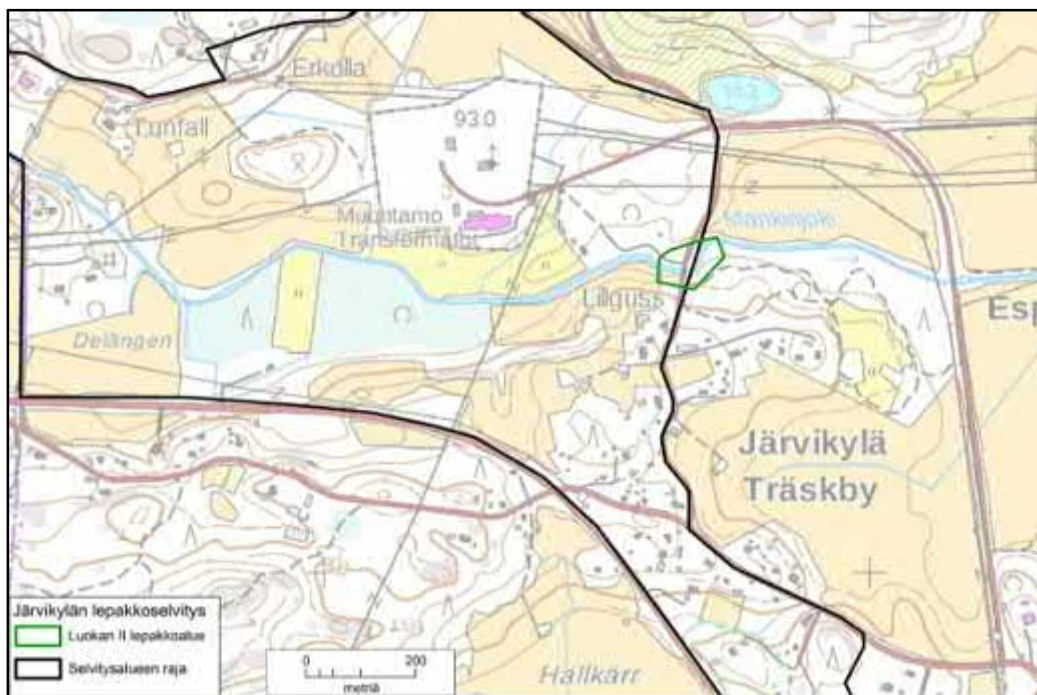
Selvitysalueilta ei ole tiedossa I arvoluokan lepakkokohteita (lisääntymis- ja levähdyspaikkoja). Muista lepakoille tärkeistä kohteista (arvoluokat II ja III) yksi sijaitsee Järvikylässä, muut Mynttilän–Forsbackan alueella.

Luokka II

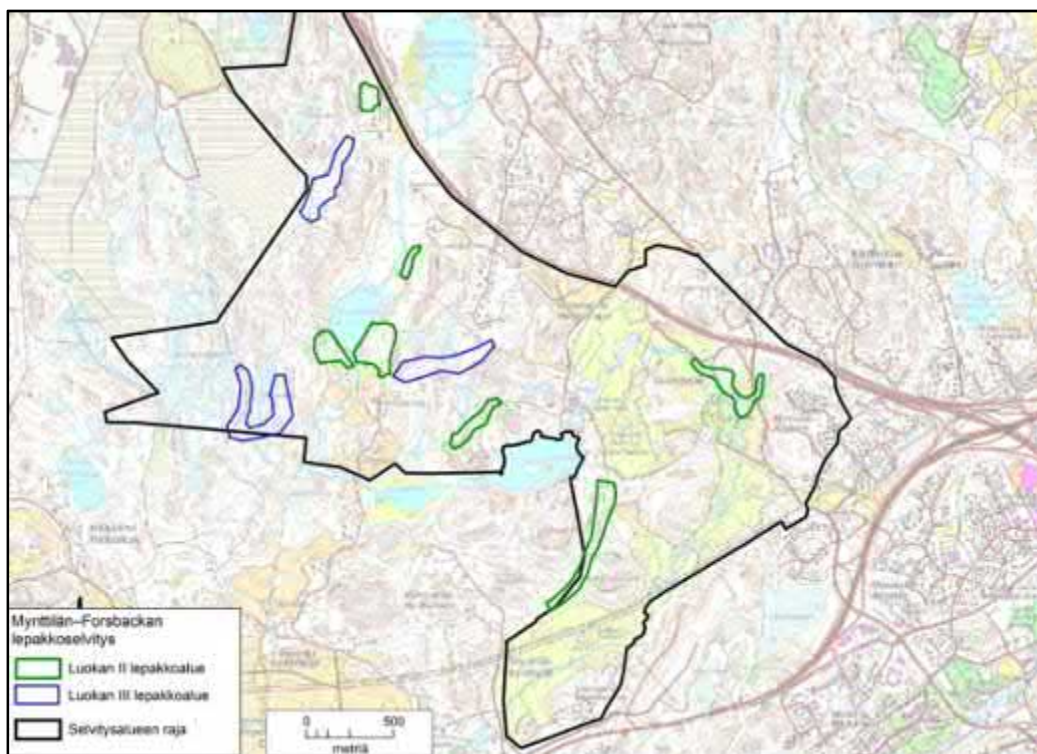
Tärkeäksi ruokailualueeksi katsotaan alue, jolla esiintyy säännöllisesti saalistavia lepakoita tai runsaasti saalistavia lepakoita johonkin aikaan kesäkaudesta, varsinkin, jos aluetta käyttää useampi laji. EUROBATS-sopimuksen mukaan jäsenmaiden tulee ottaa huomioon lepakoille tärkeät alueet alueiden suunnittelussa. Selvitysalueilta rajattiin kahdeksan luokkaan II kuuluvaa lepakkoaluetta, joiden sijainti on esitetty kuvissa 50 ja 51.

Luokka III

Tähän luokkaan kuuluvat alueet ovat lepakoiden käyttämiä, mutta laji- ja/tai yksilömäärä on pienempi kuin II-luokan alueilla. Ympäristöt näillä alueilla eivät välttämättä ole yhtä sopivia lepakoille kuin II-luokan alueilla. Alueiden suojelusta ei ole mainintaa luonnonsuojelulaissa eikä EUROBATS-sopimuksessa. Selvitysalueilta rajattiin kolme luokkaan III kuuluvaa lepakkoaluetta (kuva 51).

Kuva 50. Lepakkoselvityksessä todetut II-luokan (vihreä) lepakkoalueet Järvikylän alueella.

Kuva 51. Lepakkoselvityksessä todetut II-luokan (vihreä) ja III-luokan (sininen) lepakkokoalueet Mynttilän-Forsbackan alueella.

Sudenkorennot

Sudenkorentoinventoinnissa ei tavattu kummaltakaan alueelta luontodirektiivin IV(a) -liitteen lajeja.

4.4.2 Erityisesti suojeltavat ja uhanalaiset lajit

Kasvit

Selvitysalueilta ei tavattu luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltaviksi määrittäjiä kasvilajeja. Uhanalaista keltamataraa kasvaa eri puolilla Järvikylän aluetta.

Keltamatara

Keltamatara on ollut yleinen kuivien ketojen ja pientareiden kasvi, mutta matalakasvuisten niittyjen katoaminen on tehnyt siitä paikoin jo harvinaisen. Viimeisen uhanalaisluokituksen (Rassi ym. 2010) mukaan laji on vaarantunut (VU). Keltamataraa uhkaa myös risteytyminen 1800-luvulta alkaen Suomeen kotiutuneen lähisukuisen paimenmataran kanssa. Espoossa keltamataraa kasvaa vielä monin paikoin, mutta kasvustot ovat yleensä pieniä ja niissä on myös risteymiä.

Keltamataraa kasvaa eri puolilla Järvikylää (kuva 52). Vankin esiintymä on muuntoasemalle johtavaa tietä reunustavilla niityillä. Elinvoimaisen näköisiä kasvustoja on myös Halujärventien pientareilla ja pieniä kasvustoja Lapinkyläntien varrella.

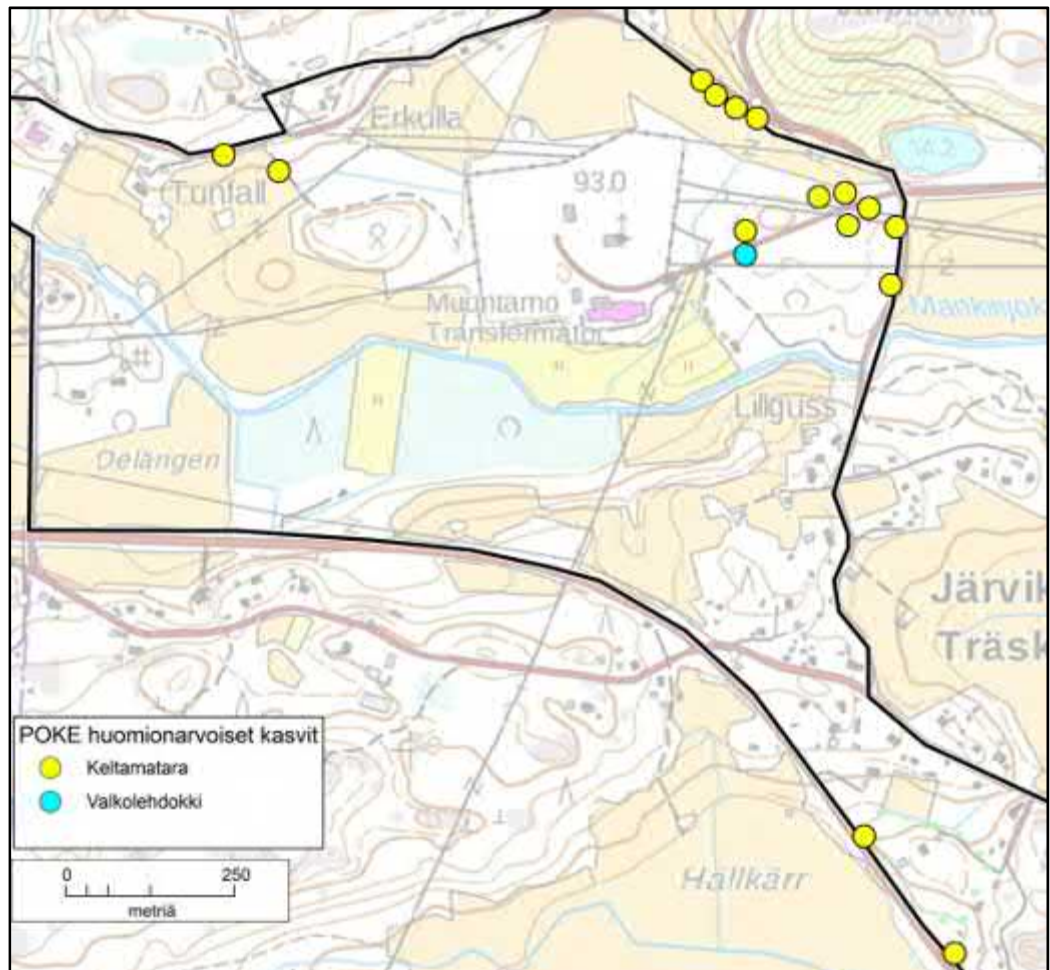
Linnut

Selvitysalueilla havaittiin useita uhanalaisia (VU) lintulajeja (ks. alaluvut 3.1.3 ja 3.2.3). Luonnonsuojeluasetuksella uhanalaisiksi säädettyjä lajeja olivat Mynttilän–Forsbackan alueella havaitut kivitasku ja koskikara. Svartbäckträsketillä havaittu merikotka on säädetty erittäin uhanalaiseksi, mutta se ei pesi selvitysalueella. Myös Järvikylän selvitysalueella tavattu valkoselkätikka on säädetty erittäin uhanalaiseksi. Viitteitä valkoselkätikan pesimäpaikasta ei saatu.

4.4.3 Muut huomionarvoiset lajit

Valkolehdokki

Valkolehdokki on rauhoitettu lehtometsien ja niittyjen kämmekkä, jota kasvaa eri puolilla Espoota. Kukkivia versoja näkee kasvupaikoilla yleensä vain muutamia, sillä lehdokit eivät kuki joka vuosi. Muuntoasemalle johtavan tien eteläpuolella (kuva 52) on valkolehdokkiesiintymä, jossa kesällä 2016 oli viitisentoista kukkivaa yksilöä. Kasvupaikkana on nuorta puustoa kasvava tienvarren niittytöyräs.

Kuva 51. Uhanalaisten ja huomionarvoisten kasvilajien kasvupaikat Järvikylän alueella.

Mynttilä–Forsbackan selvitysalueella löydettiin kolme viimeisen uhanalaisluokituksen (Rassi ym. 2010) mukaan silmälläpidettävää (NT) kasvilajia: ketoneilikka, kelta-apila ja ahokissankäpäle (kuva 53).

Ketoneilikka

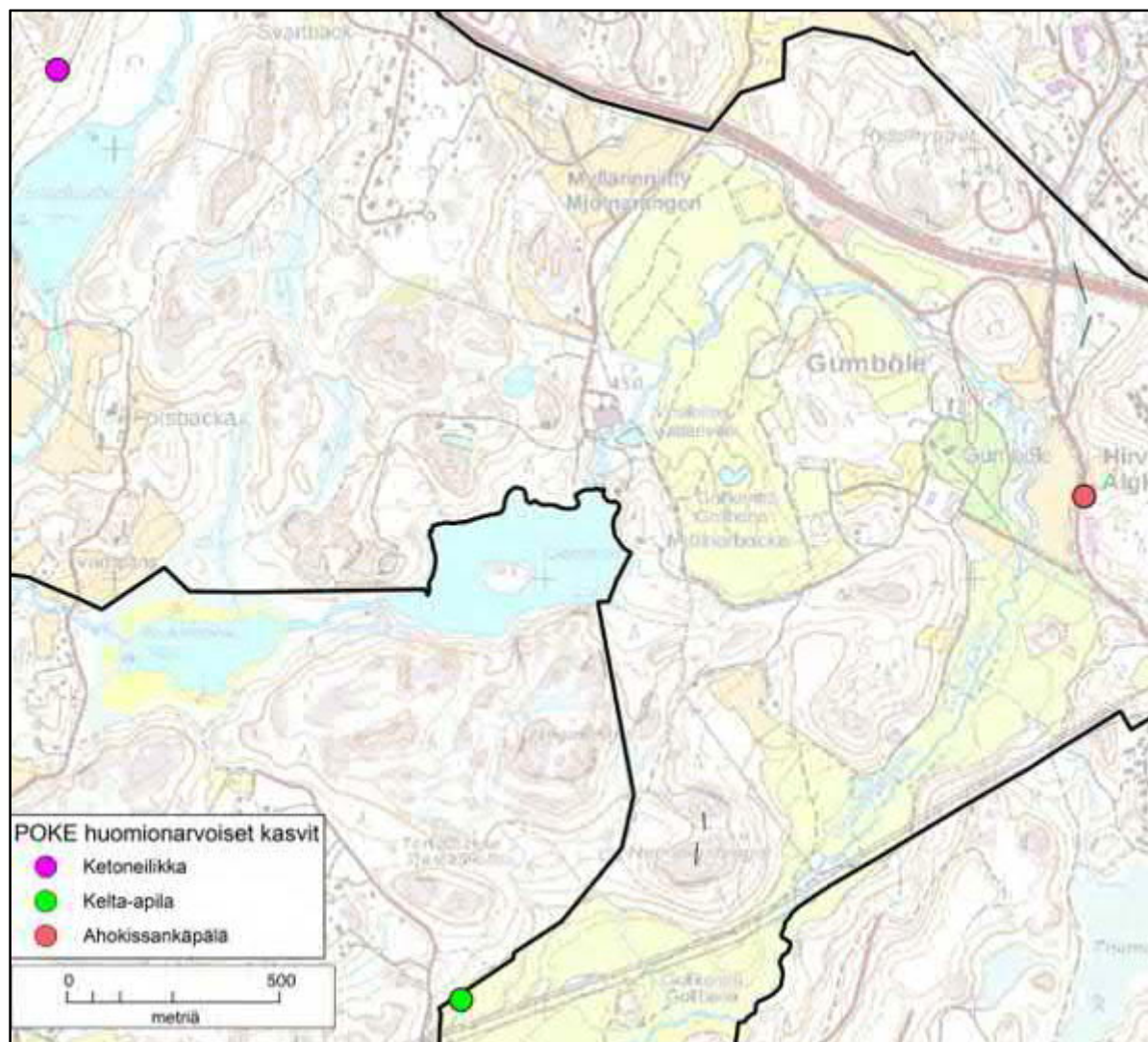
Ketoneilikka on kuivien ketojen ja esim. tiepientareiden laji. Ketoneilikkaa tavattiin pieni kasvusto osa-alueella 2 Svarbäckträsketin länsipuolella vanhasta pihapiiristä.

Kelta-apila

Kelta-apila on kuivahkojen niittyjen ja tienpientareiden laji, jota kasvaa golfkentän reunalla osa-alueella 12.

Ahokissankäpäle

Ahokissankäpäle on kuivien ketojen ja kallioiden laji, joka kasvaa Gumbörentien pientareella pienen kallioleikkauksen päällä.

Kuva 52. Huomionarvoisten kasvilajien kasvupaikat Mynttilän–Forsbackan alueella.

5 SUOSITUKSET JA LISÄSELVITYSTARPEET

5.1 Suositukset

Liito-orava

Tässä raportissa rajatut liito-orava-alueet eivät ole elinpiirien ydinalueita tai lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, vaan rajaukset on tehty papanapuiden ja ympäristön liito-oravalle soveltuvan puuston perusteella (ks. alaluku 2.2). Rajatuilla alueilla tulisi maankäytössä huomioida etenkin papanapuiden ympäristön sekä liito-oravalle soveltuvien kulkuyhteyksien säilyminen.

Linnut

Selvitysalueilla tehtyjen laskentojen mukaan Mynttilän–Forsbackan alueella pesii kaksi luonnonsuojeluasetuksella uhanalaiseksi säädettyä lajia, kivitasku ja koskikara. Koskikaran todennäköinen pesäpaikka oli Gumbölenjoen Myllykoskella. Kivitaskun reviiri oli Kulmakorven täyttömaa-alueen tuntumassa. Myllykoskella on paljon muitakin luontoarvoa, joten kaikenlaista ympäristöä muuttavaa maankäyttöä pitäisi Myllykosken alueella välttää.

Selvitysalueilta ei ole rajattavissa alueita, joiden suojeluarvo perustuisi pelkästään linnustoon.

Lepakot

II luokan alueet

- Lepakoiden saalistusalueille tärkeintä on pimeiden ja suojaisten olosuhteiden säilyminen. Tämä tarkoittaa käytännössä, että metsäalueita tulee hoitaa niin, että alueet eivät muutu aukeammiksi, koska lisääntynyt valoisuus ja tuulisuuden lisääntyminen vähentävät merkittävästi alueiden sopivuutta lepakoille.
- Lepakoille tärkeinde kohteiden läpi kulkevien teiden tai polkujen valaisemista tulisi välttää vähintään 1.6.–31.8. välisenä aikana, jotta alueiden sopivuus viiksisiipoille heikentyisi mahdollisimman vähän.
- Alueilla 6 ja 8 joen rantapuusto on erityisen tärkeä elementti, joka luo joen varteen saalistusalueen lepakoille. Alueita tulee hoitaa niin, että puuston suojaava vaikutus säilyy.

III luokan alueet

- III-luokan alueet eivät ole erityisen tärkeitä lepakoiden ruokailu-alueita, sillä havaitut yksilömäärät olivat pieniä tai lepakoiden ei havaittu pysähtyvän alueella saalistelemaan.
- Myös näillä alueilla lepakoille tärkeintä on pimeiden ja suojaisten olosuhteiden säilyminen.

Viitasammakko

Viitasammakon havaintopaikka osa-alueella 6 on tulkittavissa lisääntymis- ja levähdyspaikaksi, jonka luonnonoloja ei saa heikentää. Myös lähiympäristöä muuttavaa maankäyttöä olisi hyvä rajoittaa.

Sudenkorennot

Tehdyn selvityksen mukaan selvitysalueilla ei ole alueita, joilla maankäyttöä olisi rajoitettava sudenkorentojen takia.

Luontokohteet

Vesilain mukaiset kohteet

Vesilain mukaisten kohteiden luonnontilan heikentäminen on vesilaissa kielletty.

METSO-ohjelman kriteerit täyttävät alueet ja uhanalaiset luontotyyppit

Maankäytössä tulisi huomioida alueiden luontoarvojen riittävä säilyminen.

Metsälain mukaiset alueet ja muut luontokohteet

Selvitysalueen edustavimpien metsälain mukaisten kohteiden säilyminen luonnontilaisina tulisi ottaa maankäytössä huomioon. Kallioalueista tällainen kohde on Mustapuron kallioiden pohjoisin alue. Soista edustavimpia ovat Kakarlammen itäpuolisista soista läntisempi ja Myllärinniityn neva.

Maankäytössä suositellaan muiden luontokohteiden luonnontilan säilyttämistä mahdollisuuksien mukaan. Kallioalueilla tarvittava suojaetäisyys voi olla hyvinkin pieni, mutta alueiden herkkyys kulutukselle olisi hyvä ottaa maankäytössä huomioon esimerkiksi osoittamalla ulkoilureitit herkästi kuluvien kallioalueiden ulkopuolelle.

Selvitysalueen suot ovat pienialaisia ja sijaitseva kallioiden väleissä ja kallioalueiden painanteissa. Maankäytössä soita ympäröivillä alueilla olisi otettava huomioon vesiolosuhteiden säilyminen ennallaan.

Uhanalaiset ja muut huomionarvoiset lajit

Maankäytössä suositellaan lajiesiintymien säilyttämistä mahdollisuuksien mukaan.

5.2 Lisäselvitystarpeet

Selvitysalueella tehdyissä lintulaskennoissa havaittiin metson jätöksiä. Forsbackan–Mynttilän alueella on useita metson soidinpaikoiksi sopivia kallioita. Metsot suosivat rauhallisia metsäalueita ja häiriintyvät helposti ulkoilijoiden liikkumisesta. Metson suosimilla kallioalueilla elää myös kehrääjiä, joiden pesintäedellytyksiä vilkas ulkoilukäyttö myös heikentää. Metson soidinpaikat olisi hyvä ottaa huomioon maankäyttöä suunniteltaessa. Soidinpaikkojen selvittäminen vaatii maaliskuussa tehtävää inventointia.

Viitasammakkoselvityksessä lajia havaittiin vain yhdellä lammella. Forsbackan–Mynttilän selvitysalueella on kuitenkin useita viitasammakolle soveltuvia alueita, mm. Svartbäckträsketin rannat, vedenpuhdistamon vanha lietelampi sekä golfkenttien lampareet. Lajin mahdollisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen havaitseminen yhden käynnin perusteella on melko sattumanvaraista. Kaksi lajin soidin-aikaan tehtyä käyntiä antaa luotettavamman kuvan. Täydentävän viitasammakkoselvityksen tekeminen on tarpeen, jos alueen maankäyttö tuo paineita ranta-alueiden ja rantojen lähialueiden luonnonolojen muuttamiseen.

6 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Espoon ympäristökeskus 2016: *Espoon liito-oravatietokannat (havaintopisteet, liito-oravan elinalueet, ELKS-tietokannat)*. – Ympäristökeskus, maaliskuu 2016.
- Husa, J. & Teeriaho, J. 2004: *Uudenmaan maakunnan luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet*. – Suomen Ympäristö nro 305.
- Hämäläinen, T. 2007: *Espoon eteläosien yleiskaava – Luontoselvitys Halujärvi-Järvikylä-Mynttilä-Perinki*. – Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B85:2007.
- Janatuinen, A. 2009a: *Espoon virtavesiselvitys 2008, osa 1. Espoon virtavesi-inventointi*. Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 1a/2009. 61 s + 13 liites.
- Janatuinen, A. 2009b: *Espoon virtavesiselvitys 2008, osa 2. Espoon vesistöt*. Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 1b/2009. 76 s + 16 liites.
- Korri, N. 2011: *Espoon uhanalaiset ja silmälläpidettävät eläimet ja kasvit, päivitys 2011*. – Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 2/2011.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: *Linnustonseurannan havainnointiohjeet* (2. painos). Eläinmuseo, Helsinki.
- Kullberg, J. 2015: *Kirjoverkkoperhosen (Euphydryas maturna) esiintymisen selvitys Espoon Svartbäckträsketin niittyalueella 2015*. – Julkaisematon selvitysraportti. 5 s.
- Lammi, E. & Routasuo, P. 2013: *Espoon arvokkaat luontokohteet 2012. Espoon kaupungin ympäristölautakunnan julkaisu 2/2013*. 225 s.
- Lampinen, Jussi & Annala, Katri 2014: *Espoon perinneympäristöt 2014*. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 3/2014.
- Lehtojensuojelutyöryhmä 1988: *Lehtojensuojelutyöryhmän mietintö*. – Komiteanmietintö 1988:16. Ympäristöministeriö.
- Luontotieto Keiron 2015: *Espoon liito-oravien kokonaisselvitys. Eteläisen Espoon keski- ja länsiosa*. – Tutkimusraportti 14.1.2015, Luontotieto Keiron Oy ja Espoon ympäristökeskus.

- MMM & YM 2004: *Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittäminen ja turvaaminen metsien käytössä*. Ohje 30.6.2004. – Maa- ja metsätalousministeriö ja Ympäristöministeriö, Helsinki. 7 s.
- Parsons, K. ym. 2012: *Bat Surveys Good Practice Guidelines*. 2nd edition. – Bat Conservation Trust, London. 95 s.
- Pykälä, J. ja Bonn, T. 2000: *Uudenmaan perinnemaisemat*. Suomen ympäristökeskus ja Uudenmaan ympäristökeskus. – Alueelliset ympäristöjulkaisut, nro 178.
- Raatikainen, K. ja Vaittinen, M. 2003: *Espoon perinneympäristöselvitys 2003*. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisu 1/2003.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: *Suomen lajien uhanalaisuus*. Punainen kirja 2010. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008a: *Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet*. – Suomen ympäristö 8/2008:1–264.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008b: *Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset*. – Suomen ympäristö 8/2008:1–572.
- Salminen, J. & Aalto, S. 2012: *Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle (LAKU). Loppuraportti*. – Uudenmaan liiton julkaisuja E 119. 54 s.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: *Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa*. – Suomen ympäristö 742:1–113.
- SLTY 2012: *Lepakkokartoitusohjeet*.
URL: http://lepakko.fi/docs/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2012_12.pdf.
- Söderman, T., 2003: *Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa*. – Ympäristöopas 109, Suomen ympäristökeskus. 196 s.
- SYKE 2015: *Ympäristöhallinnon Hertta-tietojärjestelmän Eliölajit-osa*.
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: *Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnon-tieteelliset valintaperusteet 2016–2025*. – Ympäristöministeriön raportteja 17/2016:1–75.
- Uudenmaan ELY-keskus 2016: *Liito-orava tiedot*. Paikkatietokanta 20.1.2016.

Liite 1. Luettelo selvitysalueiden luontokohteista.**Luontokohteet**

LUO1	Kvarnträskin rannan luonnonsuojelualueet	LUO17	Mustapuron lähde
LUO2	Kakarlamminsuon luonnonsuojelualue	LUO18	Koskenmäenpuron alajuoksu
LUO3	Mustapuron kalliot	LUO19	Forsbackan noro
LUO4	Svartbäckin eteläpuolinen kallio	LUO20	Gumbölenniityn noro
LUO5	Forsbackan kallio	LUO21	Högabergetin noro
LUO6	Myllärinniityn kallio	LUO22	Järvikylän runsaslahopuustoinen metsä
LUO7	Römålan kallio	LUO23	Järvikylän kostea lehto
LUO8	Rysshyggetin kallio	LUO24	Mustapuron jokilaakso
LUO9	Högabergetin kallio	LUO25	Kvarnträskin luhta
LUO10	Hemängsbergetin kalliot	LUO26	Karhusuonpuron lehtopurolaakso
LUO11	Kakarlammen itäpuoliset suot	LUO27	Gumbölenjoen Myllykoski
LUO12	Alsvackanin suo	LUO28	Gumbölenniityn lehto
LUO13	Myllärinniityn neva	LUO29	Blominmäen lehto
LUO14	Myllärinniityn suo	LUO30	Svartbäckträsket
LUO15	Gumbölenniityn suo	LUO31	Römålan pähkinäpensaikko
LUO16	Högabergetin suo	LUO32	Svartbäckträsketin niitty

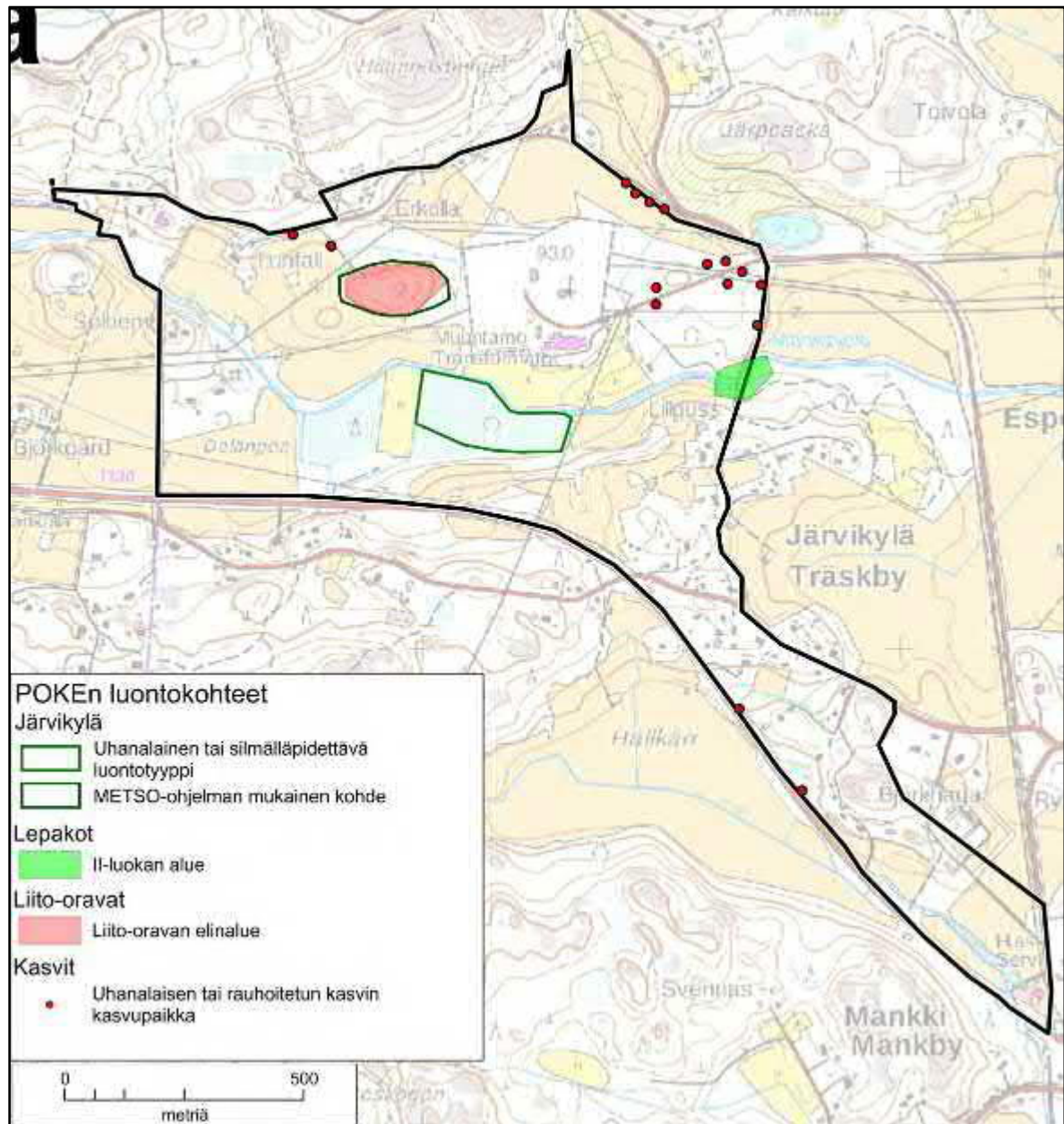
Liito-oravat

Yhteensä 17 aluetta

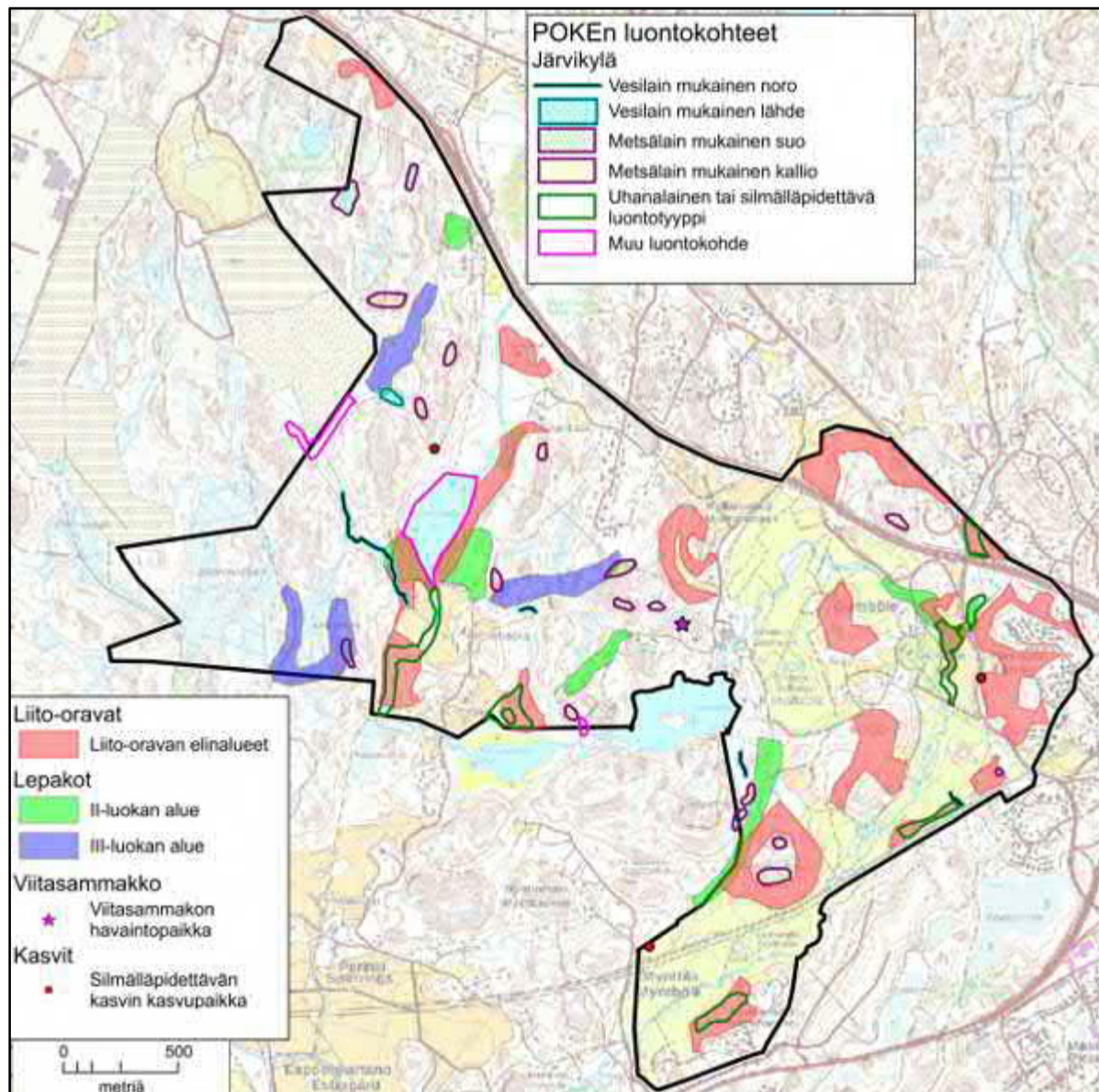
Viitasammakot

Yksi alue

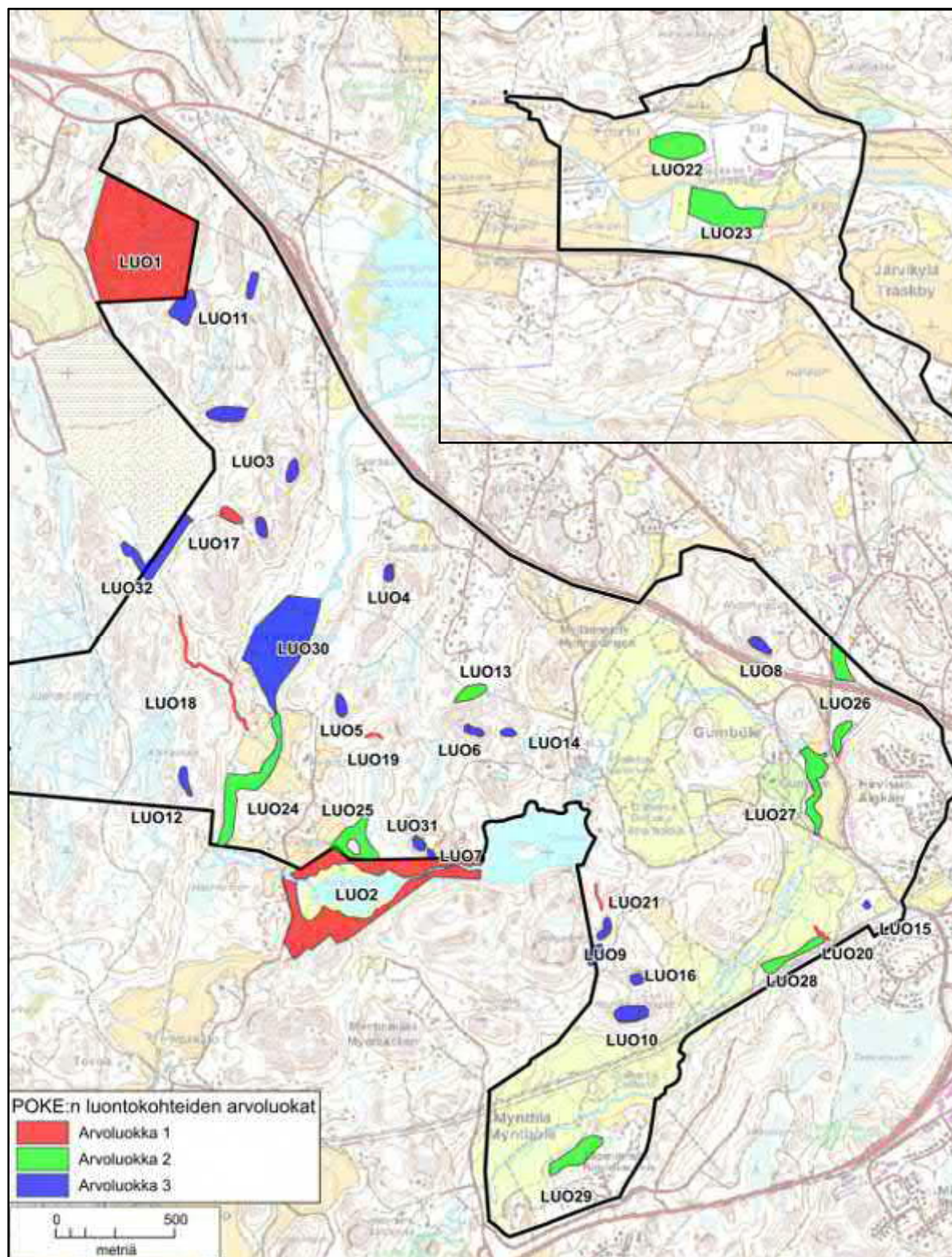
Liite 2. Arvokkaiden luontokohteiden sijainti ja rajaukset Järvikylän alueella.

Liite 3. Arvokkaiden luontokohteiden sijainti ja rajaukset Mynttilän–Forsbackan alueella.

Liite 4. Luontokohteiden arvoluokat POKE:n selvitysalueilla.

Liite 5. Liito-orava- ja lepakkoalueiden arvoluokat POKE:n selvitysalueilla.

